

ይቅር ተባባሉ

ይቅርታ በመንፈሳዊና ሥነልቦናዊ እይታ

ከበደ በከሬ

እርማት፡- መጋቢ ስሜ ታደሰ

የኮምፕዩተር ለቀማ፡ ወ/ሮ ዘውዲቱ በቀለ

ራዕይ እሳታሚ
አዲስ አበባ 2000 ዓ.ም.

ይቅር ተባባሉ

ይህንን መጽሐፍ ያስ አሳታሚው ፈቃድ ማባዛት
ወይም እንደገና ማሳተም በሕግ የተከሰከሰ ነው።

© 2000 ዓ.ም. የደራሲው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

All rights reserved.

ራዕይ አሳታሚ
የፖ. ሳ. ቁ 2332
አዲስ አበባ

RP-22 2M

ምስጋና

ይህን መጽሐፍ እንዲጻፍ ምሕረቱን ሳበዛልኝ
ለእግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይድረሰው። ውድ
ጊዜያቸውን በመሰዋት የተባበሩኝን ባለቤቱን ዘውዲቱ
በቀለንና ልጆቼንም ርሆቦት፣ ናሆም፣ ኑፍታኤ እና
ኬና ከበደን እግዚአብሔር ይባርካቸው። በተጨማሪም
የመጽሐፉን ረቂቅ በማንበብ ገንቢ አስተያየትና
እርማት ለሰጡኝ አቶ ደረጀ በቀለ፣ አቶ ብሩ ርበሌ፣
መጋቢ ካሳሁን አብዩ፣ መጋቢ ይልማ ዋቂ፣ መጋቢ
ሰሜ ታደሰ፣ አቶ ሰማው መኮንን፣ ወ/ም መኮንን
አዳሙ የእግዚአብሔር ሰላምና በረክት ይብዛልኝ
እሳለሁ። እንዲሁም በምክርና በጸሎት ዘገኜ በመሆኑ
የበረታታቸውን ሆሉ ልባዊ ምስጋና እቀርባለሁ።

በለመጽሐፉ የተሰጡ አስተያየቶች

የኢትዮጵያውያን ሚሊኒየም ከያዛቸው መሠረታዊ መርሆዎች ውስጥ አንዱ «መቻቻል» የሚል ነው፤ ይህ መቻቻል ትርጉም ያለው ሆኖ ይዘልቅ ዘንድ የከበደ በከሬ ይህ ወቅታዊ ሆኖ በመካከላችን ተገኝቷል። ደራሲው «ይቅር ተባባሉ» ያለበት ይህ መጽሐፍ «ይቅርታና እርቅ ፍሬያማ ሊሆኑ የሚችሉት እግዚአብሔር ተከር አቅጣጫን በዋናነት በመያዝ የሥነልቦናን ማህበራዊ መስተጋብር በትክክል በመረዳት ነው» ይለናል። ገጽ በገጽ መጽሐፉን ባነበብኩት ቁጥር ራሴን፤ ቤተክርስቲያናትን እንዲሁም ሀገሪን በሰፋት እንድመለከት አስገድዶኛል። ማንም ራሱን አይቶ «ወደፊት ለመዘርጋት» ቢፈልግ ይህን መጽሐፍ ካነበበ በኋላ ተግባራዊ ምላሽ ይስጥ!

ሰሜ ታደሰ (መጋቢ)
ቤዛ ባፕቲስት ቤተክርስቲያን

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን የምትታወቀው በስደቷ፤ በመከራና ለክርስቶስ በመኖሯ ነበር። ከጥቂት ዓመታት ወዲህ እንደ ድንገተኛ ጎርፍ ያጠለቀለቀን ነገር ቢኖር የእርስ በርስ መለያየት፤ መከፋፋት፤ ብሉም ይቅር አለመባባል ነው። ይህ ሂደት በጊዜ ሀይ ካልተባለ ያሁኑን ግንኙነታችንንም ሆነ ዘላለማዊ መኖሪያችንን እኛም ከምንጠብቀው እግዚአብሔርም ካቀደልን ውጭ ሊያደርገው እንደሚችል ወንድማችን ከበደ እጅግ ወቅታዊና ለሕዝብ ምዕመኑ ቀስል መፍትሔ የያዘች መጽሐፍ አቅርቦታል። እያንዳንዱ ሰው ሲያነባት የራሱን ጉዳይ ከነመፍትሔው ያገኛል።

አቶ ደረጀ በቀለ
የኢትዮጵያ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤ/ክ ዋና ጽ/ቤት አስተዳደር

- ለብዙዎቻችን ለአንደበታችን ቅርብ፤ ለኑሮ ሩቅ የሆነውን ይቅርታን ምንነቱን እጅግ ቀላል በሆነና ግልጽ አጻጻፉ ወንድማችን ለሁላችን እንድናነበረው አቅርቦልናል። በዚህ ሕይወት መኖር ለአካልም ሆነ ለመንፈስ ጤንነት መሆኑን ይህ መጽሐፍ ያስተምረናል።

አቶ ብሩ ሮበሌ
የመሠረተ ክርስቶስ ቤ/ክ የሥራ አስኪያጅ ኮሚቴ ሊቀመንበር

በወንድም ከበደ በከሬ የተጻፈው ይህ መጽሐፍ ይቅርታ ምን እንደሆነና ምን እንዳልሆነ በጥልቀት የዳሰሰና የግንዛቤ ብዥታ በማስወገድ መጽሐፍ ቅዱሳዊውን እውነታ በዓውዳችን ያስጨበጠ ዓይነተኛ መጽሐፍ መሆኑን ተመልክቻለሁ። በባልንጀሮች፤ በባለትዳሮች፤ በቤተሰብ፤ በቤተክርስቲያንና በንብረተሰብ ውስጥ ለሚፈጠሩ ግጭቶች መፍትሔ ትልቅ ድርሻ አለው ብዬ አምናለሁ። ስለዚህ ሁሉም በየደረጃው በግልም ሆነ በጋራ እንዲያነበቡት አበረታታለሁ።

ፓስተር ይልማ ዋቂ
የአዋሣ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤ/ክ መጋቢ

ይቅርታ በሰው ልጆች መካከል መልካም ግንኙነት ዘላቂነት ባለው ሁኔታ እንዲኖር ከተፈለገ መሠረታዊ ለሚኖረው ግንኙነት ነገር ነው። ሁሉም ሰው ስለይቅርታ ያለው እውቀት ሙሉ፤ አመለካከቱ ደግሞ ቀና እንዲሁም ተግባሩ ፍጹም ነው ማለት አይቻልም። ይህ መጽሐፍ ስለይቅርታ ያለንን እውቀት በማስፋት፤ አመለካከታችንን ለማቅናትና እርስ በርስ ይቅር በመባባል ደግሞ የበለጠ እርምጃ መውሰድ እንድንችል ስለሚያግዝን ሁሉም ሰው እንዲያነበው አበረታታለሁ።

አቶ ሰማው መኮንን (የጋብቻና ቤተሰብ አማካሪ)
መከኒሳ መካኖሱስ ቤተክርስቲያን

በሥነጽሑፍ ይዘቱ በሳል፤ ቃሉ እግዚአብሔርን ያማከለ፤ የሰዎችን አእምሮ የመሳብ፤ የመያዝና የመኮርኮር ብቃት ያለውና አንባቢውን በግልጽነት የሚሞግትና ጤናማ ወደሆነው መጽሐፍ ቅዱሳዊ የይቅርታ አስተምህሮ የሚመራ ሆኖ አግኝቼዋለሁ። መጽሐፉ ይቅርታን አስመልክቶ ወደ ሕይወታችን ለሚመጡ ጥያቄዎች ጥርት ያለ ምላሽ አለው። ስለሆነም በማሕበራዊ ግንኙነቱ እንደ እግዚአብሔር ቃል ተመላልሶ ለእርሱ ክብር መኖር እንዳለበት የሚያምን ሁሉ ሊያነበው ይገባል።

መኮንን አዳሙ
የክብሩ ወንጌል ኢትዮጵያ አገልግሎት

አሁን ባለንበት ዘመን በምዕመናን ሕይወት መኖር የሚገባው ሆኖም ግን የጠፋ ነገር አንዱ ይቅርታ ነው። ደራሲው የይቅርታን ምስጢር በሚገባ የተረዳ ሰው ደስተኛ ሕይወት ሊኖር ይችላል ይላሉ። ይህ መጽሐፍ የሕይወትን አቅጣጫ ሊያስተካክል የሚችል መመሪያን የያዘ ነው። ስለሆነም እያንዳንዱ ሰው እንዲያነበው አበረታታለሁ።

አምደጽዮን ወልደየስ
መ/ክ/ቤ ዋና ቢሮ የዕርቅና የሰላም አገልግሎት አስተባባሪ

መግቢያ	6
1. ይቅርታ ምን አይደለም?	9
2. ይቅርታ ምንድነው?	24
3. ይቅርታ ከዓውዳችን እይታ	39
4. የይቅርታ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረቶች	44
5. የይቅርታ መንፈሳዊና ሥነልቦናዊ መሠረቶች	64
6. የይቅርታ ሕይወት ምሳሌዎች	82
6.1. ዮሴፍ: «እግዚአብሔር ግን ለበጎ አደረገው»	83
6.2. ዳዊት: «ሰለ አርግማኑ መልካም ይመልስልኛል»	93
6.3. አስጢፋኖስ: «ጌታ ሆይ ይህን ኃጢአት አትቁጠርባቸው»	101
7. ሰዎች ለምን ይቅርታ አያደርጉም?	109
8. ይቅርታ አለማድረግ ምን ያስከትላል?	121
9. በይቅርታ ላይ ተጽዕኖ የሚያደርጉ ነገሮች	134
10. ይቅርታ የማድረግ አርምጃዎች	143
11. በዳይና ተበዳይ የሚገናኙባቸው መንገዶች	152
ዋቢ መጻሕፍት	154

በዚህ ዓለም በምንኖርበት ጊዜ ከሚገጥሙን ከማንፈልጋቸው ነገሮች አንዱ በሰዎች መበደል ነው። ይህ ዓለምና ሰብዓዊ ግንኙነት ፍጹም ባለመሆናቸው እንዲሁም ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸው ኅብረት ፍጹም ባለመሆኑ በሰብዓዊ ግንኙነቶች ውስጥ በደል ይፈጸማል። የዓለም ሥርዓትና ሰብዓዊ ግንኙነት እንዲሁም መንፈሳዊ ኅብረት ፍጹም ቢሆን ኖር በደል ባልኖረ ነበር። አሁን መጠየቅ የሚገባን ጥያቄ በደል ለምን በሰዎች መካከል ተገኝ ሳይሆን በደል ሲፈጸም እንዴት ገንቢ በሆነ መንገድ መያዝ እንችላለን? የሚለውን ጭብጥ መያዝ ይገባል። አሁን ባለንበት ዓለም ውስጥ እርስ በርሳችን ተቻችለን መኖር የሚያስችለንን መርሆዎች እውቀትን ተግባራዊ ማድረግ የምንችልበትን አቅጣጫ መቀየስ የተሻለ ውጤት ይኖረዋል።

በማንኛውም ግንኙነት ውስጥ መጠኑና ዓይነቱ ይለያይ እንጂ በደል መኖሩን እያንዳንዱ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ያለ ሰው እርግጠኛ የሚሆንበት አላብ ነው። ሳይበደል የሚኖር ሰው የለም። በሰው ልጅ ላይ ከልደት በፊት፣ በሕጻናት፣ በልጆች፣ በወጣቶች፣ በጎልማሶች፣ በአረጋውያን እንዲሁም በወንዶችና በሴቶች ላይ በደል ይፈጸማል። አንድ ቡድንም በሌላው ቡድን እንዲሁም አንድ ወገን በሌላው ወገን ላይ በደልን ይፈጽማል። በግንኙነት ውስጥ ሳለን በውቅያኖስ የተከበበች ደሴት እንመስላለን። የምንኖረው የበደል ማዕበል በሁሉም አቅጣጫ ሊያገኝን በሚችልበት ዓውድ ውስጥ ነው። ከመበደል ነጻ የሆነ ሰው ስለማይኖር በደል የጋራ ችግራችን በመሆኑ ይህ በደል የሰብዓዊ ግንኙነትን ሕልውና እንዲሁም የግንኙነት አባላትን በመጉዳት ስለይቅርታ መማር የሁላችንም ኃላፊነት ነው።

በሰብዓዊ ግንኙነቶች ውስጥ በደል የሚያደርሱብን የተለያዩ ሰዎች ናቸው። በጣም የምንወዳቸውና የምንቀርባቸው፣ በጥቂቱ የሚቀርቡን ሰዎች እንዲሁም ለተወሰነ ጊዜ በሆነ አጋጣሚ የምናገኛቸው ሰዎች በደል ሊፈጽሙብን ይችላሉ። በደል በመንስኤው ብቻ ሳይሆን በተበዳይ ላይ በሚያደርሰውም ውጤት ይለያያል። አንዳንድ በደሉች በሕይወታችን ላይ ጥለውብን የሚያልፉት ጠባላና የሥነልቦና ኪሣራ ጥቂት በመሆኑ ችላ ብለን ማለፍ እንችላለን። የአንዳንዶቹ አሉታዊ ተጽዕኖ ደግሞ እጅግ ከባድ ነው። በልጅነት ጊዜ የተፈጸሙብን ቢሆኑም እንኳን የማይረሱ ናቸው። በሕይወታችን ላይ ጥለው ያለፉት ውስጣዊ ሕመም ዛሬም ድረስ ይሰማናል። የቆዩ ቢሆኑም ለእኛ ግን ትናንት ወይም ከጥቂት ሰዓታት በፊት የተፈጸሙብን እስኪመስሉን ድረስ በእእምሮአችን ውስጥ ትኩስ ናቸው።

ይህን መጽሐፍ ለመጻፍ ያነሳሳችን ጥቂት ምክንያት ብገልጽላችሁ ደስ ይለኛል። በአገልግሎት ውስጥ ካጋጠሙኝ አሳዛኝ ታሪኮች የአንድ ጎልማሳ ታሪክ ትዝ ይለኛል። ይህ ሰው ጥሩ ትምህርት፣ ለኑሮው የሚበቃ ደመወዝ ቢኖረውም ከሰዎች ጋር ባለው ግንኙነት ግጭት ሲፈጠር ይቅር ማለት አይሆንለትም። የበዳዮችን በደል ይቆጥራል። እነርሱንም ለማጥቃት

ይዘታል። ከጊዜ በኋላ ከብስጭትና ከቁጣ የተነሣ በሽተኛ ሆነ። የሕክምና እርዳታ ቢደረግለትም የጤንነት መሻሻል አላሳየም። በደሉኝ የሚላቸውን ሰዎች እንዲሁ እየተራገመ ከዚህ ዓለም ተለየ።

ሁለተኛው አንዳንድ ወላጆች ለልጆቻቸው የበቀልን መንፈስ ሲያስተላልፉ መመልከት ነው። «የእገሌ ወገን እንዲህ አድርጎብናል...» የሚለውን መልዕክት ለቀጣይ ትውልድ ያስተላልፋሉ። ከዚህም የተነሣ አዲሱ ትውልድ በቀጥታ ያለፈው ታሪክ ተጠቂ ባይሆንም የሌለው ወገን ከሆነው አቻ ትውልድ ጋር በዓይነቱ ማመተያየት ይጀምራል። በዚህ ሁኔታ ተበደለኩ የሚለው ወገን «ሁልጊዜ» መበደሉንና መጨቅንን ያወራል። ከዚህም የተነሣ ራሱን እንደ ተጨቋኝ ይመለከታል። አሁን እየሆነ ያለው ነገር ሳይሆን በታሪክ ውስጥ ባለፈው ዘመን የተፈጸመው ነገር ሕይወታቸውን ይመራል። ይቅርታ በማድረግ ያለፈውን በደል ፋይል አለመዝጋት አንድ ሰው በዚህ ዓለም የሚኖረውን ዕድሜ እንደሚያሳጥርና በሕይወት ቢኖርም እንኳ የተሸነፈ ማንነት ኖሮት ዛሬ መሆን የሚችለውን ሳይሆን በአሮጌ ታሪክ ራሱን እየተመለከተ ከደረጃ በታች እንዲኖር እንደሚያደርግ አስተዋልኩ።

ሦስተኛው ደግሞ የግል ሕይወቱ ልምምድ ነው። በነበረኝ ሰብዓዊ ግንኙነቶች ውስጥ ሰዎችን በድያሌሁ እንዲሁም በሰዎች ተበድያሌሁ። በሰዎች (በባለቤቱ፣ በልጆቹ እንዲሁም በቅርብና በሩቅ ሰዎች ላይ) በደል ፈጽሜ ይቅርታ ጠይቂ ይቅር የተባልኩባቸው ጊዜያቶች ብዙ ናቸው። እንዲሁም ሰዎች በድለውኝ ይቅር ያልኩባቸው ሁኔታዎችን አስታውሳለሁ። በድሉ ይቅርታ ከመጠየቅ ይልቅ ተበድሎ በበደሉ ምክንያት ሕይወቱ ተጎድቶ በዳዮችን ይቅር ማለት ከባድ እንደሆነ አይቻለሁ። በደል ሲፈጸም ይቅርታ መጠየቅ እንዲሁም መቀበል ለሕይወት የሚለጠው እርካታ እጅግ የላቀ መሆኑን አስተውያለሁ። አሁንም ባለኝ ሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ፍጹም ባለመሆኔ ሰዎችን ልበድልና ሰዎችም ሊበድሉኝ ይችላሉ። ይቅርታ ማድረግና መጠየቅ የሚቀጥል ሂደት እንደሆነና የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ ክፍል እንደሆነም ተረድቻለሁ። አሁንም ይህን መጽሐፍ የጻፍኩት በሰብዓዊ ግንኙነት ፍጹም ሆኖ ሳይሆን አሁንም «ተማሪ» እንደሆንኩ እያሰብኩ ነው። ከአገልግሎት፣ ከግሌ ሕይወቱና ከሌሎች ሰዎች ያገኘሁትን ልምዶችና ምስክርነቶችን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በርዕሱ ላይ ከተለያዩ ደራሲያን ከተጻፉት መጻሕፍት ጋር በማመሳከር ይህን መጽሐፍ አዘጋጅቻለሁ።

እንግዲህ ማንም ሰው በሕይወቱ የሚገጥሙት ሰዎች በትሕትና፣ ፍትሕ በተሞላበት ሁኔታ እንዲሁም ታማኝነት ባለበት ሁኔታ ሁልጊዜ እንዲይዙት ሊያደርግ አይችልም። ይህ ከአንድ ግለሰብ ችሎታ በላይ ነው። በዚህ ዓለም ላይ ያለውን ፍትሕ የተጓደለ ድርጊትና ሥርዓትን በመለወጥ ፍጹም ማድረግ አይቻልም። ሰዎች ማድረግ የሚችሉት አንድ ነገር ቢኖር በሕይወት መንገድ ላይ የሚያጋጥመውን በዳይ ይቅር በማለት በውስጣቸው ያለው እምቅ ችሎታ የሕይወታቸውን መልካም ግቦች ከፍጻሜ ለማድረስ መሥራት ነው። በዚህ ሁኔታ ራሳቸውን መርዳት ከቻሉ ሌሎች በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ ያሉትንም ለማገዝ ብቃት ይኖራቸዋል።

ከዚህ አንጻር የዚህ መጽሐፍ ዓላማዎች፡ አንባቢያን ስለ ይቅርታ ትክክለኛውን ግንዛቤ እንዲያገኙ መርዳት፣ በሕይወታቸው ይቅር በማለት እግዚአብሔር ያቀደላቸውን የሕይወት ሰላምና እረፍት እንዲሁም የተባረከ ሕይወት መኖር እንዲችሉ ማደፋፈርና ጠቃሚ ምክሮችን መስጠት ነው።

መቼም ምዕመናን ስለ ይቅርታ ብዙ መጻሕፍትን አንብበን፣ ብዙ ጊዜ ትምህርት ተምረን ወይም በብዙት ሰዎችን ይሆናል። ይህም ብቻ ሳይሆን ተበድለን ይቅርታ ተጠይቀን ወይም ሰዎችን በድለን ይቅርታ ጠይቀን ወይም ሰዎች ተጋጭተው ይቅርታ እንዲጠያየቁ አስታራቂ ሆነን ይሆናል። ይህ ሲሆን ስለ ይቅርታ ምን አዲስ ነገር አለ? ብዙውን ነገር እናውቃለን ልንል እንችላለን። ከዚህ በፊት ስለ ይቅርታ ባለን መረዳት አእምሮአችንን ሳንዘጋው ትዕግስት ቢኖረን እግዚአብሔር ከዚህ በፊት የተለማመድነውን በሚያጠናክር ወይም አዲስ አይታን ሊጨምርልን በሚችል ሁኔታ ይናገረናል። ለአንባቢዎች ለፊ ግንዛቤ ይሰጥ ዘንድ ይቅርታን ከዓውዳዊ፣ መንፈሳዊ እንዲሁም ሥነልቦናዊ አይታ ለመመልከት ጥረት ተደርጓል። ይህን መጽሐፍ ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው በማገዝ ሰብዓዊ ግንኙነቶቻችሁ ይሻሻላል፣ ለሕይወታችሁም ፈውሰን ታገኛላችሁ የሚል ተስፋ አለኝ።

ከበደ በክፊ

ታኅሣሥ 2000 ዓ.ም.

1 ይቅርታ ምን አይደለም?

ይቅርታ በዕለት ተዕለት ኑሮ ውስጥ ከሰዎች ጋር ግንኙነት ስናደርግ የምንሰማው ቃል ነው። እንዲሁ ለሌላው ሰብዓዊ ትሕትናን ለመግለጽ ይጠቀምበታል። እንግዳ የሆነን ሰው አንድን ነገር ለመጠየቅ «ይቅርታ» የእኔ ወንድም ወይም እህት» ይባላል። በታክሲ ውስጥ ወንበር ላይ ለመቀመጥ ሲያልፍ ገፍተር አድርጎ ያለፈ ሰው «ይቅርታ» ይላል። በድንገት ወይም ሆነ ብሉ ወይም በቸልተኝነት በደል ያደረሰ ሰው ሁሉ «ይቅርታ» ካለ በኋላ የተበደለው ሰው ከዚህ አልፎ እርምጃ መውሰድ ይከብደዋል። ከዕለት ተዕለት አጠቃቀማችን ይቅርታ የሚለው ቃል ያለፈውን ታሪክ የሚዘጋጅ አዲስን ግንኙነት የሚያመለክት ነው።

ይቅርታ በልጆችና በአዋቂዎች ዘንድ የተለመደ ነው። ቃሉ ለአንደበታችን አዲስ ባይሆንም ምስጢሩ ግን ለሁሉም በተመሳሳይ ደረጃ የተገለጠ ስለመሆኑ እርግጠኛ መሆን አይቻልም። ስለዚህ ይቅርታን በስፋት ከመመልከታችን በፊት ትርጉሙን በሚገባ ማጤን አስፈላጊ ነው። ይቅርታን በሁለት መልክ መመልከት ይቻላል። የመጀመሪያው ይቅርታ ያልሆነውን በመግለጽ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ይቅርታ የሆነውን ትክክለኛ ነገር በማብራራት ነው። በሁለቱም እይታ ይቅርታን በስፋት መገንዘብ ይቻላል። በትድሚያ ይቅርታ ያልሆነውን ነገር እንመለከታለን።

ከዕለታት አንድ ቀን በአንዲት አጥቢያ ቤተክርስቲያን እግዚአብሔርን ለማምለክ ሄድኩኝ። ሰዎች ሞልተው ስለነበር በስተመጨረሻ ባለው አገዳሚ ወንበር ላይ አንዱን ጠጋ በልልኝ ብዬ ተቀመጥኩ። መዘምራትን መዝሙራቸውን እንደ ጨረሱ አንድ ወደ ሃምሳ ዓመት የሚጠጋ ጎልማሳ ለመሰበክ ምስባኩ ላይ ወጣ። የስብከቱ መልዕክት የተመሠረተው በኤፌሶን መልዕክት ውስጥ «እርስ በርሳችሁ ይቅር ተባባሉ» በሚለው ቃል ላይ ነበር። የስብከቱም ርዕሰ ይኼው ነበር። ሰባኪው ስለ ይቅርታ ሲሰበክ የሚከተሉትን ዋና ዋና አሳቦች ለመያዝ ሞከራ ነበር። «የሌሎች ሰዎችን በደል አለመቆጠር ነው»፤ «ሰዎች በደለውን ይቅርታ ከጠየቁን ይቅር ብለናቸው ከእነርሱ ጋር የነበረንን ግንኙነት ማደስ አለብን»፤ «ክርስቶስ ጋጢአተኞችን እንደሚታገስ እኛም እንዲሁ የሚበደሉንን ሰዎች መታገስ ያስፈልገናል»፤ «ለበደሉን ሰዎች ይቅርታ አድርገናል እያልን ነገር ግን ከእነርሱ ጋር እርቅ ሳንፈጥር መኖር ትክክል አይደለም» እና «የበደሉንን ሰዎች ይቅር ካልን በኋላ በምንም ተፃምር እነርሱ በእኛ ላይ ያደረሱትን በደል ማሰብና ማስታወስ የለብንም። በደል መረሳት አለበት» የሚሉ ይገኙ ብታል።

ሰባኪው በዚህ ርዕሰ ላይ ሲናገሩ ከጎሄ የነበሩ ሰዎች ከንፈራቸውን እየመጠጡ ይሰሙት ነበር። ምናልባት የበደላቸው ወይም የበደሉት ሰው ስለሚኖር መልዕክቱ በሆነ መንገድ ልባቸውን ነኩቶ ይሆናል ብዬ አሰብኩ።

ከዚህም በተጨማሪ በእርግጥ እነዚህ የተጠቀሱ አሳቦች ይቅርታን በትክክል መግለጥ የሚችሉ ትክክለኛ ነጥቦች ነበሩ ወይ? የሚል ጥያቄም ተጭርብኛል። እነዚህ ሰባኪው የዘረዘራቸው ነጥቦችን ስትመለከቱ ሰባኪው ስለይቅርታ ያስተላለፈው መልዕክት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው ይመስላችኋል?

ከይቅርታ ጋር የሚመሳሰሉ ነገር ግን ይቅርታ ያልሆኑ ብዙ አሳቦችና ድርጊቶች አሉ። እነዚህ ነገሮች ከይቅርታ ጋር የሚያመሳስላቸው አንዳንድ ሁኔታዎች ቢኖሩም ለብቻቸው ይቅርታን መግለጽ አይችሉም። እነዚህን አሳቦች ለይቶ ማወቅ ስለ ይቅርታ ትክክለኛ ግንዛቤ ኖርን በሕይወታችን ተግባራዊ እንድናደርግ ያግዘናል።

ይቅርታ፡- የተፈጸመው በደል እግባብነት ያለው መሆኑን ማረጋገጥ አይደለም

ተበዳይ ለበዳይ ይቅርታ በሚያደርግበት ወቅት የተለያዩ ምክንያቶችን ፈልጎ የሰዳይን ድርጊት ማጽደቅ አይደለም። ሰዎች በምንም ሁኔታ ውስጥ ሆነው ለሚፈጽሙት ክፉ ድርጊት ተጠያቂዎች ናቸው። አንዳንድ ጊዜ በዳዮች ሁኔታዎች ከአቅማቸው በላይ ሆነው ወይም በሰይጣን ተገፋፍተው በደል እንደፈፀሙ ሊናገሩ ይችላሉ። በእርግጥ ምክንያታቸው ትክክል ሊሆን ይችላል። ሆኖም ለፈጸሙት በደል በቂ ምክንያቶችን በመዘርዘር ብቻ ለበደሉ ተጠያቂ ከመሆን ማምለጥ አይችሉም። ለሰዎች ይቅርታ ስናደርግላቸው «የፈጸማችሁት በደል ትክክል ነው ወይም በደሉን እንድትፈጽሙ ያደረጋችሁ በቂ ምክንያት ስላላችሁ በመሆኑ ከተጠያቂነት ነጻ ናችሁ» ማለታችን አይደለም።

የደቡብ አፍሪካ የሰላምና እርቅ ኮሚሽን ለብላቢና የአንግሊካን ቤተክርስቲያን ጳጳስ የነበሩ ደስሞን ቱቱ «ይቅርታ ማድረግ ማለት የተከሰተውን ነገር ምንም እንዳልሆነ አሳንሶ መገመት ሳይሆን የሆነው ነገር አሳባቢ ጉዳይ መሆኑን መቀበልና ከሆነው ደረጃ በምንም መልኩ አለማሳነስ ነው። ነገር ግን በአእምሮአችን ውስጥ የተቀመጠው ቁስልና ትዝታ የመኖር ሕልውናችንን እንዳይመርዝ ማስወገድ ነው»፤ በማለት ተናግረዋል። በዚህ አገላለጽ ውስጥ ስለይቅርታ ቢያንስ አራት ዋና ዋና አሳቦችን ማውጣት ይቻላል። እነርሱም፡-

✦ ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ በዳይ የፈጸመው በደል እያለ ምንም ነገር እንዳልፈጸመ መግለጽ አይደለም። ይቅርታ በደል እንዳልተፈጸመ አያስብም ወይም የሆነውን በደል አይክድም። በአዎንታዊ መልክ ሲገለጽ ሰዎችን/በዳዮችን/ ይቅር ማለት ይቅርታ በደል መኖሩን በመቀበል ይጀምራል። አንድ ሰው ሌላው እንደ በደለው ካላበዘ ወይም ካልተቀበለ ስለምን ጉዳይ ይቅር ማለት ይችላል? ይቅርታ የሚኖረው ተበድያለሁ የሚል ወገን ሲኖር ነው።

↓ ይቅርታ የተፈጸመውን በደል ምንም እንዳይደለ ከመናገር ይልቅ በደሉ ግንኙነትን ሊያፈርስና የወደፊት ሕይወትንም ሊጎዳ የሚችል ጉዳይ በመሆኑ ተገቢው ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ነገር እንደሆነ ይቀበላል።

↓ ይቅርታ በዳይ የፈጸመው በደል ልኩ ምን ያህል እንደሆነ ይገነዘባል። «ይህች ትንሽ በደል ናት» ብሎ በደልን አሳንሶ አይመለከትም። ግንኙነትን ከመፈለግ ወይም በሌሎችም ምክንያቶች የበደልን መጠንና ጥልቀት ከሆነው በታች አሳንሶ አይገምትም። በደል ተፈጽሞ እንደ ትንሽ ነገር መቁጠር በተወሰነለት ሰዓት እንዲፈነዳ ተደርጎ የተቀመጠ ፈንጂን ከውጭ ተመልክቶ ምንም አይጎዳም ብሎ እንደ መገመት ነው። ውስጣዊና ውጫዊ ሁኔታዎች ሲመቻቹ «ጥቂት በደል ነው-G ወይም «ምንም አይደለም» ተብሎ የተተወ በደል አንድ ቀን ተገቢ ባልሆነ መንገድ ተገልጦ ብዙ ጉዳቶችን ያስከትላል።

↓ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በእርግጥ መጠኑ የታወቀ በደል መፈጸሙን በመገንዘብ በደሉ በሰዎች ሕይወት ላይ ያስከተለው ጉዳት በጭቅን እንዲሁም ወደፊት የሚመጣውን ትውልድ ቀጣይነት ባለው ሁኔታ እንዳይጎዳ የበደሉን መርዝነት ማስቀረት መቻል ነው። የተፈጸመው በደል እንደ ታሪክ ትውስታ ቢኖርም ጉዳዩን ያዩትንና የሚያዩትን ወይም የሰሙትንና የሚሰሙትን ሁሉ ለጠቀል ለማንላላት የሚያስተላልፈው መርዝ ግን በይቅርታ ኃይል ይቀራል።

በዳይን ይቅር ማለት በእኛ ላይ የተፈጸመው በደል አግባብና ትክክል ነው ብሎ ማጽደቅ አይደለም። ይቅር ማለታችን «በዳይን ትክክለኛ ነህ» ወይም «ይህ በደል ይገባኛል» ማለት እንዳልሆነ እንወቅ።

ይቅርታ በዳይን ዝም ብሎ መቻል ወይም መሽከም አይደለም

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ አንዱ ወገን ሌላውን ተከታታይነት ባለው ሁኔታ እየበደለ በዚያው መጠን ደግሞ ይቅርታ ቢጠይቅ ይቅር ማለት ትርጉም ያለው ድርጊት ይሆናል? በግንኙነት ውስጥ ከሚገኘው ክስተቶች አንዳንድ ምሳሌዎችን ማንሳት እንችላለን። በትዳር ግንኙነት ውስጥ በባልና ሚስት መካከል ቃሉን ማዕከል ያደረገ ገብረት ባይኖርና አንዳቸው ተገቢውን የትዳር ጓደኝነት ሚናውን እየተጫወተ ሌላኛው ደግሞ የትዳር ጓደኛውን ተከታታይነት ባለው ሁኔታ የሚያጠቃ ከሆነ ምን ይደረጋል? ትዳር በመሆኑ የሚጠቃው ወገን ዝም ብሎ መቻል አለበት ወይስ ትዳሩን አፍርሶ መሄድ ወይስ ተለይቶ መኖር ወይስ ምን ዓይነት እርምጃ መውሰድ ይጠበቅበታል? ልጆችም በወላጆቻቸው በተከታታይ ጥቃት የሚደርስባቸው ከሆነ ከወላጆቻቸው ጋር በዚህ በማይመች ሁኔታ መኖርን መቀጠል አለባቸው ወይስ ሌላ አማራጭ ይኖራቸዋል?

በዚህ ክፍል መቻል የሚለው አሳብ ሌላው ሰው በእኛ ላይ የሚፈጽመውን በደል እንዲሁ ዝም ብለን መሽከምና በደል መፈጸሙን እንዲያቆም ምንም ገንቢ እርምጃ አለመውሰድን ያመለክታል። አንድ

ግንኙነት ዘላቂነት የሚኖረው በሁለት ወገኖች መካከል መቻቻል ወይም መሽከም ሲኖር እንደሆነ የታወቀ ነው። አንዱ የሌላውን ድክመት በማወቅ ይሸከመዋል። ምክንያቱም በሌላው ወገን በኩል ያለው ድክመት ዓይነቱና መጠኑ ይለያይ እንጂ በእኛም ዘንድ በመኖሩ ነው። ሆኖም በዚህ ዓይነት መርሕ ውስጥ አንዱ ሌላውን ዘወትር እየበደለ «ቻለው» የሚል ከሆነ ግንኙነቱ ሁለቱንም ወገን እኩል ሊጠቅም የሚችል አይሆንም።

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ተበዳይ በዳይን ይቅር ማለቱ «በዚሁ ክፉ ድርጊትህ ቀጥል! ሌላም ጊዜ ተመሳሳይ ነገር ብትፈጽምም ይቅር አልሃለሁ» ማለት አይደለም። ይቅርታ ማድረግ በዳይ የራሱን ሕይወት ለመመልከትና ንስሐ በመግባት አቅጣጫውን እንዲያስተካክል ዕድል መስጠት ነው እንጂ በክፉ ድርጊቱ እንዲቀጥል ማበረታታ አይደለም። በግንኙነት ውስጥ እያንዳንዱ ወገን መቻል የሚገባውና የማይገባው ግንግርና ድርጊት ይኖራል። እነዚህ ነገሮች ተለይተው በማይታወቁበት ሁኔታ ዘላቂነትና እርካታ ያለውን ግንኙነት መመሥረት አይታሰብም። ሰዎች ለፈጽሞት በደል ይቅርታ ማድረግ መልካም ነው። ነገር ግን ይቅርታ ማድረጋችን ወደፊትም ክፉ ድርጊታቸውን ቢቀጥሉበት ዝም ብለን እንሸከማቸዋለን ማለት አይደለም። ይቅርታ ሕይወታችንን ሲፈውስ በዳይ በቀጣይነት እንዲበድለን መፍቀድ ግን ሕይወታችንን ከፋኛ በማያቋርጥ ሁኔታ ይጎዳል። ስለዚህ ይቅርታ እያደረግን ሰዎች የሚያደርጉትን ክፉ ድርጊት ወይም በደል ላለመሽከም እምቢ ማለት እንችላለን።

መቻል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው ወሰን ሊኖረው ይገባል። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ሁለቱ ወገኖች አንዱ ሌላውን በማክበር መኖር ሲገባቸው ከውስጣዊና ውጫዊ ሁኔታዎች አሉታዊ ተጽዕኖ የተነሣ በደል ይፈጽማል። ሰዎች በማወቅም ሆነ ባለማወቅ የሚፈጽሙትን በደል ይቅር ማለት ተገቢ ሆኖ እያለ ይቅር የተባለው በዳይ አሁንም ደግሞ ደጋግሞ ተመሳሳይ በደል መፈጸሙን ቢቀጥል እስከ መቼ መሽከም ያስፈልገናል? የተደረገለትን ይቅርታ ከቁም ነገር ውስጥ ሳያስገባ እንደ ርካሽ ፀጋ ቆጥሮ መበደሉን ባሕሪው ቢያደርገው መጽሐፍ ቅዱስ ምን እንድናደርግ ያስተምረናል?

በዳይን መቻል የሚለው አሳብ ሲነሳ የጴጥሮስ ጥያቄ ትዝ ይለናል። «ወንድሜ ቢበድለኝ ስንት ጊዜ ልተውለት?» የሚለው ይቅርታ ገደቡ እስከ ምን ድረስ እንደሆነ መልስ ለማግኘት የቀረበ ጥያቄ ነው። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ተፈጽሞ በዳይ ወደ ተበዳይ መጥቶ «በድየአለው እባክህን ይቅር በላኝ» ብሎ ቢጠይቅ ያለ ማቋረጥ ለዚያ ሰው ይቅርታ ማድረግ ተገቢ መሆኑን ጌታ በመልሱ ገልጸለታል። «ወንድምህ ቢበድል ገስጸው ቢጸጸትም ይቅር በለው። በቀንም ሰባት ጊዜ እንኳ ቢበድል በቀንም ሰባት ጊዜ ተጸጸትሁ እያለ ወደ እንተ ቢመለስ ይቅር በለው» (ሉቃ17:3-4)። እነዚህ ላይ ሊነሱ የሚችሉ የተለያዩ ጥያቄዎች ይኖራሉ። ይቅርታ መጠየቅና ተመልሶ ደግሞ ያንኑን በደል መፈጸም የሕይወት ዘይቤው ቢሆንስ? ይህ ትምህርት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ለሚፈጸመው በደልና ለሚሰጠው ይቅርታ-ገደብ እንዳይኖር ያስተምራል ወይ?

የመዝራትና የማጨድ መንፈሳዊ ሕግ በዚህ ሁኔታ ውስጥ እንዴት ተግባራዊ መሆን ይችላል? «ሰው የሚዘራውን ያንኑ ያጭዳል። ሥጋዊ ምኞቱን ለማርካት የሚዘራ፤ ከሥጋ ጥፋትን ያጭዳል፤ መንፈስን ለማስደሰት የሚዘራ ግን ከመንፈስ የዘላለምን ሕይወት ያጭዳል» (እ.መ.ት.) (ገላ6:7-8)። ለወቅት የዘሩትን እንዲያጭዱ ማድረግ መንፈሳዊ ሕግ በመሆኑ እኛን በተከታታይ የሚበደሉትን ሰዎች ይቅር ማለት የመዝራትና የማጨድ ሕግ ተግባራዊ እንዳይሆን ጣልቃ መግባታችን አይሆንም ወይ? አንድ ሰው አሁንም አሁንም ተመሳሳይ ዓይነት በደል በእኛ ላይ ከፈጸመ በኋላ ወደ እኛ መጥቶ ሁልጊዜ ይቅርታ የሚያገኝ ከሆነ ያ ሰው ኃጢአት በመሥራት እንዲቀጥል አስተዋጽኦ ማድረጋችን አይደለም ወይ?

አንድ ሰው በሚናገራቸው ቃላትና በሚያደርጋቸው ድርጊቶቹ በተደጋጋሚ በደልን የሚፈጽም ከሆነ ለዚያ ሰው ይቅርታ ማድረግ ይከብዳል። በሰዎች ተበድሎ ይቅርታ ለማድረግ የማይከብደው ሰው ቢሆንም እንኳ አንድ ሰው በተደጋጋሚ ሲበድል ይቅር ለማለት የሚኖረው የልብ መነሳሳት ይቀንሳል። በተበዳይ አእምሮ ውስጥ ብዙ ዓይነት አሳሳቶች መመላለስ ይጀምራሉ። «ይህ ሰው እንዴት ቢያስበኝ ነው?» «መንፈሳዊ ሰው መሆን ሰላማዊ ያደርጋል እንጂ የሰው መጫወት ያደርጋል ወይ?» እያለ ይቅርታ ከማድረግ ይልቅ ለመበቀል ይነሳሳል። ሪክ ዋረን «አንድ ሰው በተደጋጋሚ ሲበድል በደሉቸው ወዲያውኑ ይቅር እንድትል በእግዚአብሔር ብትታዘዝም፤ መበደሉን እንዲቀጥል እንድትፈቅድሉት ግን አይጠበቅብህም» ብለው ተናግረዋል።²

በዚህ አሳብ መሠረት አንድ ሰው ከተበደለ ይቅርታ ማድረግ እንደሚገባው መስኮታዊ ትዕዛዝ ተሰጥቶታል። ነገር ግን ይህ በደል ከአንድ ሰው ተከታታይነት ባለው ሁኔታ እንዳይደርስበት ማድረግ መብቱ ነው። ያለማቋረጥ መበደል የእግዚአብሔር አሳብ አይደለም። ስለዚህ ከዚህ ዓይነት ግንኙነት ውስጥ መውጣት እንደሚቻል ያሳስባል። በዳይን ይቅር ማለት ከእርሱ ወይም ከእርስዋ ጋር ወደፊት ንብረት መቀጠልን ላያመለክት ይችላል። የወደፊት ግንኙነት የሚወሰነው በዳይ በቀጣይነት በደል መፈጸሙን ሲያቆም ነው። በዚህ ዓይነት ሁኔታ ሰብዓዊ ግንኙነት በሁኔታዎች ላይ የተመሠረተ መሆኑን እንገነዘባለን። ለመልካም ግንኙነት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች በማይሟሉበት ጊዜ ተገቢውን ወሰን በማበጀት የራስን መብት የማስከበር እርምጃ መውሰድ ተገቢ መሆኑን መቀበል የግድ ይሆናል።

ከመዝራትና የማጨድ ሕግ አንጻር ከላይ የተጠቀሱት አሳሳቶች ጌታ ኢየሱስ ካስተማረው ትምህርት ጋር እንዴት አብሮ ሊሄዱ ይችላሉ? በእርሱ ትምህርት ውስጥ ይቅርታ ገደብ የተቀመጠለት እርምጃ አይመስልም። ጌታ ኢየሱስ ለተጸጸተ በዳይ ይቅርታ ማድረግ ወሰን የሌለው ጉዳይ መሆኑን ማስተማሩ የሰዎችን ተፈጥሮአዊ ሁኔታ አለመረዳቱ ነው ወይስ መልዕክቱ ምንድነው? በእርግጥ ንስሐ ለሚገባ ሰው ይቅርታ በማንኛውም ሁኔታ

ውስጥ መሰጠቱ የወንጌል ትምህርት ነው። ይህ እውነት ግን እንዴት ተግባራዊ እንደሚሆን መመልከት ተገቢ ነው። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል በሚፈጸምበት ጊዜ ተበዳይ ወደ በዳይ በመሄድ ወንድሙ በእርሱ ላይ ያደረሰውን ሁኔታ በግልጽ መንገርና በጉዳዩ ላይ መነጋገር የመጀመሪያ እርምጃ ነው። «ወንድምህ ቢበድልህ ገሥጸው» ይላል።

ስለዚህ አንዱ ሌላውን ለመገሰጽ ዕድል አለው። ተበዳይ ለበዳይ አሳቡንና ስሜቱን ይገልጽላታል። በዚህ ውይይት ጊዜ በዳይ በእርግጥ ያደረሰው በደል ላይኖር ተበዳይኩ የሚለው ወገን በስህተት እንዲህ ያሰበ ከሆነ ራሱ ንስሐ ይገባና በዳይ የተባለውን ይቅርታ ይጠይቃል። በእርግጥ ደግሞ በዳይ ወንድሙን በድሎ ከሆነ ይቅርታ ሊጠይቅ ይገባል። በዚህ ሁኔታ በዳይ በተደጋጋሚ ሌላውን መበደሉን ተረድቶና ተጸጽቶ ይቅርታ ቢጠይቅ ይቅርታን መስጠት ያስፈልጋል። ይህ ሁለተኛው እርምጃ ነው። በዳይ በተበዳይ ላይ ባደረሰው በደል መጸጸትና ይቅርታንም ፈልጎ ወደ ተበዳይ መምጣት እንደሚችል ሁሉ ተበዳይም ወደ በዳይ መሄድ ይችላል። ከላይ በተጠቀሰው አሳብ ውስጥ ተበዳይ ወደ በዳይ እንደሚሄድና እንደሚገስጽ ተመልክቷል። እነዚህ ሁለቱ እርምጃዎች በሚኖሩበት ጊዜ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ መንፈሳዊነት እንጂ ጅልነት አይደለም።

በዳይ በፈጸመው በደል ተጸጽቶ ይቅርታ ባይጠይቀስ? በዳይ ተጸጽቶ ይቅርታ ካልጠየቀ በስተቀር ለእርሱ ይቅርታ አይደረግም ማለት ባይቻልም በቀጣይነት ግንኙነት ማድረግ ግን ተግዳሮት አለው። ተጸጽቶ ከመጣ ሰው ጋር በመነጋገር ችግሩን መለወጥ የሚቻልበት ሁኔታ ይኖራል። ወደ እኛ በመቅረቡም ከእርሱ ጋር ግንኙነት ለማድረግ ነፃነት ይሰማናል። በዳይ በፈጸመው በደል ምንም ጸጸት የማይሰማው ከሆነ ይቅር ማለት እንችላለን። ነገር ግን ከእርሱ ጋር ወደፊት ግንኙነት ለመመሥረት የሚያስችል መቅረብ ላይኖረን ይችላል። በዳይ ባለመጸጸቱና ወደ በዳይ መጥቶ ይቅርታ ባለመጠየቁ ምክንያት በእርሱ ላይ ቂም መያዝና ለመበቀል ማሰብ የራስን ሕይወት ከመጉዳትም ባሻገር የሁለቱንም ግንኙነት አሁን ካለው በላይ ሊያበላሽ ይችላል። ይህ ሰው አንድ ቀን ሕሊናው ወቅሶት ንስሐ ቢገባም እርሱን እንደገና ለመቀበል ልባችን ክፍት፤ እጃችን የተዘረጋና ፊታችን በፈገግታ የተሞላ ሊሆን ይገባል።

ፍቅር በዳይን ይቅር ለማለት ያግዛል። ይህ ማለት ግን በዳይ የሚፈጽመውን በደል በተከታታይ በእኛ ላይ እንዲፈጽም መፍቀድ ማለት አይደለም። እግዚአብሔርም ሰዎችን ይቅር የሚለው ሰዎች ለፈጸሙት ኃጢአት ተጠያቂዎች መሆናቸውን ሲረዱ ነው። ይቅርታው ሁልጊዜ የሚገኝ ቢሆንም ይህን በነጻ የሚሰጠውን ምሕረት የራሱ ማድረግ የሚችለው ግን «እኔ ለዚህ በደል ተጠያቂ ነኝ» የሚል ሰው ነው። እኛም ለበዳዮች ይቅርታ ለማድረግ የሚፈቅድ ልብ ሊኖረን ያስፈልጋል። ፍቅር ለተፈጸመው በደል ይቅርታ ሲያደርግ በዳይ ወደፊት ተመሳሳይ ዓይነት በደል እንዳይፈጽምም ወሰንን በማበጀት ይጋለጻል። ፍቅር አንድ ጊዜ የበደለን ሰው ሁልጊዜ እንዲበድሉ አይፈቅድም። በዳይ ተጠያቂነት እንዲሰማው

² ሪክ ዋረን፡ ዓላማ መር ሕይወት. ገጽ 152

አለማድረግ በዳይን መውደድ ሳይሆን ኃጢአት እየፈጸመ ፍርድን በራሱ ላይ እንዲያከማች ማድረግ ነው። ይህ ደግሞ የፍቅር ተግባር አይደለም። ፍቅር በደልን ይሸፍናል ነገር ግን በዚህ ሽፋን ሰዎች ኃጢአት መሥራታቸውን እንዲቀጥሉበት አያደርግም። ኃጢአትን መተው ወደሚችሉበት የሕይወት ደረጃ እንዲመጡ ያግዛቸዋል። ይህ ከሚፈጸምባቸው መንገዶች አንዱ ሰዎች ለሚሠሩት ነገር ኃላፊነት እንዲወስዱና ተጠያቂነትን በማስተማር ነው።

አንዳንድ ጊዜ በሰዎች መካከል የሚታየው ሁለቱም ወገኖች (በዳይና ተበዳይ) ማድረግ የሚገባቸውን አዎንታዊ ነገር ሳያደርጉ እንዲሁ መተያየት ነው። በዳይ ስለፈጸመው በደል ንስሐ መግባት አይፈልግም። ተበዳይም በዚህ ጉዳይ ላይ ለበዳይ ይቅርታ ለማድረግ አይፈልግም። በዳይና ተበዳይ ተዘጋግተው ይኖራሉ። አንዳንድ ጊዜ በአካል ተራርቀው ሲኖሩ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ «አብሮ» እየኖሩ በውስጣቸው ግን ተለያይተው ይመላለሳሉ። በዚህ ዓይነት ሁኔታ በእያንዳንዳቸው ልብ ውስጥ አንዱ በሌላው ላይ ያለው ጥላቻ እያደገ ይሄዳል። ይህ የእርስ በርስ ጥላቻ ደግሞ ከአንድ ትውልድ ወደ ሌላ ትውልድ ሊተላለፍ ይችላል። እውነተኛ ንስሐና ይቅርታ በቀላሉ ሊፈውሰው የሚችል በደል ከትውልድ ወደ ትውልድ ለመሻገር ዕድል ያገኛል።

በአገልግሎት ውስጥ በተለይ ደግሞ በማማከር አገልግሎት እንዳስተዋልኩት ከሆነ አንዱ ሌላውን ወገን በተከታታይ በሚበድልበት ጊዜ ዝም ብሎ መቻል አዎንታዊና አሉታዊ ውጤት ይኖረዋል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ተበዳይ በዳይ ያለማቋረጥ በድል ሲፈጽምበት በሁኔታው ከመገረሙ የተነሣ ንስሐ ገብቶ ከክፉ ገማር ወይም ድርጊት ሲመለስና ለተበዳይም ትዕግሥት ብዛት ምስጋናና አክብሮትን ሲሰጥ ይስተዋላል። በተቃራኒው ደግሞ ተበዳይ ቀጣይነት ባለው ሁኔታ ሲበደል ዝም ብሎ በዳይን መሸከም እንደ ሞኝነት ተቆጥሮ የባለ በደል የሚደርስበትና እንዲያውም በዳይ ተበዳይን እንደ ሰው ባለመቁጠር ከእርሱ ወይም ከእርስዎ ጋር የሚኖረውን ግንኙነት የሚያቋርጥበት ሁኔታ ያጋጥማል።

ስለዚህ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ የሚመጣውን በደል መታገስ ግልጽ የሆነ ዓላማ ካለው (ለምሳሌ በዳይ ወደ አእምሮው ተመልሶ ራሱን መመልከት እንዲችልና ንስሐ እንዲገባ ለመርዳት) ቃሉን ማዕከል ባደረገ ሁኔታ መሸከም መልካም ነው። ነገር ግን ያለማቋርጥ የሚደርሰውን በደል ዝም ብሎ መሸከም አላስፈላጊ ዋጋ መክፈል ይሆናል። በዚህ ሂደት ውስጥ የሚያልፍ ሰው ከእግዚአብሔር ዘንድ ምሪትንና ጥበብን መጠየቅ በዓውዱ ውስጥ ምን ዓይነት እርምጃ መውሰድ እንደሚገባው ለማወቅ ያግዛል።

ገዢው መሰለች (እውነተኛ ሰማቸው አይደለም) ባልና ሚስት ሲሆኑ ተዳር ከመሠረቱ ዘጠኝ ዓመት አልፎአቸዋል። ልጆችንም ወልደዋል። ገዢው ከቃል ኪዳን ሚስቱ ውጭ የሴት ጓደኛ እንዳለው በሠፈር ይወራል። ወ/ሮ መሰለች ግን ይህን ስትሰማ «የባለቤቱን ስም ለማጥፋትና በትዳራ ቀንተው ነው እንጂ እርሱ እንዲህ ዓይነት መጥፎ ነገር አያደርግም» በማለት አጥብቃ ትቃወማለች። ባሉዋ በእርስዋ ብቻ ታማኝ ሆኖ

አንደሚኖር ታምናለች። ከዕለታት አንድ ቀን ጎረቤትዋ የሆነች ሴት ባልዋ ይህን ነገር ወደሚያደርግበት ሥፍራ ወሰደችትና ወ/ሮ መሰለች ሁኔታውን በዓይንዋ አየች። ባልዋ ማታ ወደ ሴት ሲገባ ሁኔታውን ጠየቀችው። አቶ ገበየሁም ነገሩ እውነት መሆኑን በማመን ይቅርታ ጠየቃት። ወ/ሮ መሰለች ባልዋ ዳግመኛ ይመለስበታል ብላ ባታስበውም እርሱ ግን ከሰመደው ባሕርይው አልተለየም። አንድ ቀን ደግሞ ሴት ጓደኛውን ይዞ በገዛ ቤቱ ውስጥ እያሉ ወ/ሮ መሰለች ከሄደችበት ሥፍራ ከተፍ አለች። ያየችውን ነገር ማመን አቃታት። አሁንም ይቅርታ ይጠይቃትና ከእርስዋ ጋር መኖር ይጀምራል። በዚሁ ሁኔታ አብረው እያሉ የፍቅር ጥያቄን አቅርቦ ከወ/ሮ መሰለች ተፋቶ አዲስዋን ሴት ጓደኛውን አገባ።

ከዚህ ታሪክ ከመጠን ያለፈ ትዕግስትና መቻል በሁለት ወገኖች መካከል ያለውን ግንኙነት ከማጠናከር ይልቅ አንዱን ክፉኛ ሊጎዳ በሚችል መልኩ ጎብረቱን ሊያፈርስ እንደሚችል እንመለከታለን። ስለዚህ በዳይን መሸከም ሊያመጣ የሚችለውን አዎንታዊና አሉታዊ ውጤቶችን ከወዲሁ መገመት ሊመጣ ካለው ያልተጠበቀ ውጤት ያድናል ወይም ዝግጅት ለማድረግ ያግዛል።

ይቅርታ ከእርቅ የተለየ ነው

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ሊደርስበት ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ መሠረታዊ መርሕ ሲሆን መታረቅ ግን ሁልጊዜ ሳይሳካ ይችላል። ይቅርታ በእግዚአብሔር ጸጋ ድጋፍ በልባችን የሚከናወን ሂደት ሲሆን የበዳይ አዎንታዊ ድርሻ ምንም ሳያስፈልገን ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ እንችላለን። ይቅርታ ለማድረግ የአንድ ወገን ፈቃደኝነት ብቻ በቂ ይሆናል። ይቅርታ በአብዛኛው በአንድ ሰው አእምሮ ውስጥ ሊፈጸም የሚችል ክስተት ነው። እርቅ እንዲመጣ ግን ሁለቱም ወገኖች ፈቃደኞች መሆን አለባቸው። ይቅርታ ለእርቅ መገንድ የሚጠርግ ሂደት ቢሆንም ሁልጊዜ ወደ እርቅ ላያመራ ይችላል። እርቅ የሚመጣው በዳይና ተበዳይ ወገኖች ድርሻቸውን ሲወጡና ለፈጸሙት በደል ኃላፊነት ወስደው ተገቢውን እርምጃ ሲጀምሩ ነው።

በአብዛኛው ሰዎች ይቅርታ ማድረግን ለማሰብ በዳይ ቢያንስ ይቅርታ መጠየቅ አለበት ብለው ያስባሉ። የእኛ ይቅርታ ማድረግ በዳይ ስላደረሰው በደል እንዲጸጸት ላያደርገው ይችላል። በዳይ በፈጸመው በደል ባይጸጸትም ወይም ድርጊቱን ባይለውጥም ይቅር ማለት እንችላለን። የእኛ ይቅርታ የሌላውን ሰው ድርጊት ወይም ባሕርይ ሳይለውጥ እንደሚችል መረዳት ትኩረት መደረግ ያለበት በግል ባሕርይና ድርጊት እንጂ በሌሎች ሰዎች ድርጊትና ባሕርይ ላይ እንዳይሆን ያደርጋል። እኛ መቆጣጠር የምንችለው የራሳችንን ብቻ ስለሆነ ራሳችንን ለመለወጥ ጥረት እናድርግ።

ይቅርታና እርቅ በተመሳሳይ ደረጃ መከናወን የሚችሉት ተበዳይና በዳይ በተፈጸመው ባይል እያንዳንዳቸው እውነተኛ ንስሐ ገብተው! ይህም በሁለቱ

እውቅና አግኝቶ በመካከላቸው ያለው ግንኙነት እንደገና እንዲታደስ ሁኔታዎችን ለማመቻቸት ፍላጎትና መስጠት ሊኖራቸው ነው። በዳይና ተበዳይ የጋራ የሆነ ግንዛቤ ሲኖራቸውና ገንቢ እርምጃ ሲወስዱ እርቅ ይቅርታን ተከትሎ ይመጣል። ይህ ደግሞ አውግስቦርገር የተባለው ጸሐፊ «ንስሐ ይቅርታ ለማድረግ እንደ ቅድመ ሁኔታ የሚቀመጥ ነጥብ አይደለም፤ ይህም ብቻ ሳይሆን ንስሐ ከይቅርታ በኋላ የሚጠበቅም ፍሬ አይደለም። ንስሐ ይቅርታ እንዲመጣ መንገድ የሚጠርግ ሂደት ነው»³ ብለዋል።

በዚህ አሳብ መሠረት ለበዳይ ይቅርታ ለማድረግ የበዳይን እውነተኛ ንስሐ መግባት እንደ ቅድመ ሁኔታ መቀመጥ የለበትም። በዳይ ስለፈጸመው በደል ቢጸጸትም ባይጸጸትም ይቅር ማለት እንደሚያስፈልግ ሁሉ ከይቅርታም በኋላ በዳይ እውነተኛ ንስሐ ሊገባ እንደሚችል መጠበቅም አያስፈልገንም። ይቅርታ ሲታሰብ ንስሐ እንደ ቅድመ ሁኔታ እንዲሁም እንደ ውጤትም ሊቀመጥ አይገባም። እውነተኛ ንስሐ በሚኖርበት ሁኔታ እርቅን የሚያስከትል ይቅርታ ሊመጣ ይችላል። በሁለቱም ወገን የሚደረግ ንስሐና ይቅርታ ደግሞ ወደ እርቅ ይመራል። በእርቅ ደግሞ የተበላሸው ግንኙነት ይታደሳል። ስለዚህ በዳይን ይቅር ለማለት ሊቀመጥ የሚገባ መመዘኛ እንዲሁም ይገኛል ተብሎ የሚጠበቅ ፍሬ መኖር የለበትም። በሌላ አገላለጽ ይቅርታ ያለምንም ቅድመ ሁኔታ እንዲሁም ምንም ፍሬ ሳይጠበቅ የሚወሰድ እርምጃ ነው።

«እርቅ ከይቅርታ ጋር ተመሳሳይ አይደለም። በሕይወትህ ላይ በደል በመፈጸም የጎሳህን ሰው እንደገና ወደ ሕይወትህ ውስጥ እንዲገባ መፍቀድና ከበደሉ የተነሳ የተሰማህን ሕመም ማስወገድ አንድ አይደለም።»⁴ በዚህ አሳብ መሠረት ይቅርታ አንድ ሰው በድሉን በሕይወታችን ላይ ያደረሰውን ጉዳት ለማከም የምንጠቀምበት መሣሪያ ነው። ይህን አለማድረግ ከበደሉ የተነሳ በእኛ ላይ ያደረሰው ቁስል ሕመም ሁልጊዜ እየተሰማን እንዲኖር መፍቀድ ነው። እርቅ ደግሞ የበደልን አሉታዊ ውጤት ከሕይወታችን ከማስወገድ አልፎ በደሉን በማድረስ ሕይወታችንን ያቆሰለውን ሰው እንደገና ወደ ሕይወታችን ውስጥ እንዲገባ መጋበዝ ነው።

እዚህ ላይ የሁለቱን ልዩነት ከመገንዘብ ባሻገርም ማስተዋል ያለብን መሠረታዊ ነጥቦች አሉ። በዳይን ወደ ሕይወታችን እንደገና ከማስገባታችን በፊት እርሱ በፈጸመው በደል ምክንያት የተጎዳው ሕይወታችን ፈውስ ሊያገኝ ያስፈልጋል። እንዲህ ሳይሆን እንደገና ግንኙነቱን መጀመር በተበዳይ ሕይወት ላይ የሚያመጣው አሉታዊ ውጤት ያመዝናል። ከዚህም በተጨማሪ ሁለቱም የተለያዩ በመሆናቸው ተበድለን ይቅርታ በማድረግ በሕይወታችን ላይ ያደረሰውን ቁስል በመፈወስ ብቻ ሂደቱን ልናቆም እንችላለን። በሕይወታችን ፈውስን ካገኘንና ከፈቀድን ደግሞ በዳይን እንደገና

ወደ ሕይወታችን በመጋበዝ ከእርሱ ጋር ጤናማ የሆነ ኅብረትን መፍጠር ይቻላል።

ቮልፍ የተባለው የሥነመለኮት ጸሐፊ ይቅርታ በማግለልና በማቀፍ መካከል ያለ ክስተት እንደሆነ ይናገራል። በእርሱ አይታ ይቅርታ አንዱን ወገን በማግለል የተከሰተውን ሰቅቃ ይፈውሳል። በበዳይና ተበዳይ መካከል የተቀመጠውን የጥልን ግድግዳ ያፈርሳል። ሆኖም ግን በእነዚህ ወገኖች መካከል ያለውን ርቀት በማጥበብ ወደ አንድነት ከማምጣት ወደ መሐከላዊ ሥፍራ ያመጣቸዋል። ከዚህ ሥፍራ በሰላም መለያየትና በራሳቸው መንገድ መሄድ ወይም አንዱ ሌላውን በመቀበል ቀድሞ የፈረሰውን ኅብረታቸውን በማደስ አብረው መኖር እንዲጀምሩ ያደርጋል። የክርስቶስ ዓላማ ግን በሰዎች መካከል ምንም ዓይነት በደል ቢፈጸም ይቅር በመባባል በመታረቅ አብሮ መኖር መቻል ነው። እውነተኛ ሰላም የሚመጣው ጠላቶች በመለያየታቸው ሳይሆን ቀድሞ ጠላቶች በነበሩ ወገኖች መካከል ኅብረት ሲፈጠር ነው።⁵

እንደ ቮልፍ አመለካከት ይቅርታ በበደል ምክንያት የራቀውን ሰው ማቅረብና ቢያንስ በሁለቱ መካከል ያለውን ጥላቻ ማስወገድ ነው። በበዳይና ተበዳይ መካከል ያለው መራራቅ በይቅርታ አማካኝነት ሲጠብ በደል በእያንዳንዳቸው ላይ ያደረሰው ውስጣዊ ስብራት የፈውስ እርምጃውን ይጀምራል። በሁሉም መካከል ያለው የጠላትነት ስሜት ይወገዳል። አንዱ ሌላው በማይጠላበት እንዲሁም በማይወድበት ቀዝቃዛ ስሜት ውስጥ ይሆናል። አንዳንድ ጊዜ ይቅርታ በዚህ ላይ ሊያበቃ ይችላል። ሁለቱም ወገኖች ሕይወታቸውን በየግላቸው መኖርን ይቀጥላሉ። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ የቀድሞ ግንኙነታቸውን ለማደስ ጥረት ወደማድረግ ያድግና በሁለቱ መካከል እርቅ እንዲፈጠር ያደርጋል። በዚህ ዓይነት ሁኔታ ይቅርታ ወደ እርቅ በማምራት ጉዞውን ይጨርሳል። ይህ የሚመረጥ ቢሆንም ይቅርታ ጠላትነትን በማስወገድ ግንኙነትን ሳያሳድስ ቢቀርም እንደ አዎንታዊ እርምጃ ሊወሰድ ይችላል።

እንግዲህ ሁለቱም የተለያዩ ነገሮች ቢሆኑም አንደኛ ይቅርታ ለእርቅ ሁኔታዎችን የሚያመቻች ድርጊት እንደሆነ ተመልክተናል። ሁለተኛው ደግሞ ይቅርታና እርቅ የጋራ የሆነ መሠረት አላቸው። ሁለቱም ተግባራዊ ለመሆን እጅግ ፈታኝና አስቸጋሪ ሂደት ውስጥ ያልፋሉ። በዚህ ሂደት ውስጥ በዳይና ተበዳይ ለግንኙነታቸው ፈውስን ለማምጣት መጨከን፣ መስጠትና ወደፊት ለመራመድ በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ እርምጃዎችን መውሰድ ያስፈልጋቸዋል።

እርቅ ማድረግ በውስጡ ማሕበራዊ ክስተት እንዲሁም በግለሰብና በለዎች መካከል የሚፈጸም ድርጊት እና በግለሰቡ ውስጥ የሚታየውን ሥነልቦናዊ ገጽታ ይይዛል። በድርጊት የሚገለጸው የእርቅ ገጽታ ከበዳይ ጋር ግንኙነት መመሥረትን ያጠቃልላል። የሥነልቦናዊ ገጽታው ደግሞ

³ Augsburg, D.W. (1992). *Conflict Mediation Across Cultures*. Westminster/John Knox Press. P. 284
⁴ Simon, S.B. and Simon, S. (1991) p. 206

⁵ Volf, pp125-126

ከበዳይ ጋር የቀረበ፤ መሰጠትና ታማኝነት የሚኖርበት ግንኙነትን መመሥረት መፈለግ ይሆናል። ከዚህ አንጻር ሊታይ ይቅርታና እርቅ ልዩነት ቢኖራቸውም አንዱ ሌላውን የሚደግፍና ለግንኙነት መታደስ ሁለቱም የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ ከፍተኛ እንደሆነ መገመት ይቻላል።

ይቅርታ የተፈጸመውን በደል መርሳት አይደለም

ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ በዳይ ያደረሰውን በደልና በዚያም የደረሰውን ውጤት መርሳት ነው? አንድ ሰው ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ ቢችልም ሁኔታውን ግን ዕድሜውን ሁሉ ሊያስታውሰው አይችልም? አንዳንዶች በሕይወታቸው ላይ የተፈጸመውን በደል አለመርሳት ያንን ክፉ ድርጊት መልሶ ላለመፈጸም ሊረዳ ይችላል ብለው ማሰባቸው ምን ያህል እውነትነት አለው?

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ከተፈጸመ በኋላ ይቅርታ ቢፈጸም በደሉ ይረሳል ወይም አይረሳም ለሚለው ጥያቄ መልስ ለማግኘት እግዚአብሔር ሰዎችን ይቅር ሲል በደላቸውን ይረሳል ማለት ነው? ይህ መርሳትስ ምን ማለት ነው? የሚሉትን ጥያቄዎችን መመለስ ለግንዛቤ ይረዳል። ሰዎች እውነተኛ ንስሐ ገብተው ኃጢአታቸውን ለእግዚአብሔር በመናዘዝ ከክፉ አሳባቸውን ድርጊታቸው ቢርቁ ከእርሱ ዘንድ ይቅርታን እንደሚያገኙ እናምናለን። እግዚአብሔር ይቅር ካላቸው በኋላ ኃጢአታቸውን ያስታውሳልን? ለሚለው ጥያቄ መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ የሚል መልስ አለው፡- «ኅመማቸውን እምራቸዋለሁና፤ ኃጢአታቸውንም ደግሜ አላስብም» (ዕብ8:12)።

እግዚአብሔር አንድ ጊዜ የሰዎችን ኃጢአት ይቅር ካለ በኋላ በእርሱ ላይ የተፈጸመውን በደል ዘወትር አያስበውም፤ አያሰላስለውም፤ አያወራውም። ይህን የማያደርገው ስለማያስታውሰው ሳይሆን ሆን ብሎ በመተው ነው። እግዚአብሔር ምሕረት ካደረገልን በኋላ ለበደላችን ተጠያቂዎች አያደርገንም እንጂ እርሱ ያለፈውን የሚመጣውን ሁሉ ያውቃል። ከልባችን የሆነ እውነተኛ ንስሐ ስንገባ እግዚአብሔር በበዳላችን ምክንያት በእኛ ላይ ሊመጣ ያለውን ፍርድ/ቅጣት ይተዋል። ከዚያም በላይ ከእኛ ጋር መልካም ግንኙነትን ይጀምራል። አንድ ሰው በደል ፈጽሞ ፍርድ ቤት ቀርቦ በጉዳዩ ላይ ፍርድ ከተሰጠበት በኋላ የዚያ ሰው ፍርድ የተጠናቀቀ ቢሆንም መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መዝገብ ቤት ይመለሳል እንጂ አይደመሰስም።

ተበዳይ ለበዳይ ከልብ የሆነ ይቅርታ ቢያደርግም የበደል ትውስታ ከእእምሮ ውስጥ ሳይሰረዝ ይችላል። ተበዳይ እነዚህን ክፉ ድርጊቶች አልፎ አልፎ ያስታውሳቸዋል። በተለይ የተፈጸመው በደል ክፉት ጥልቀት ያለውና በዚህም ተበዳይ የተጎዳው በከፍተኛ ሁኔታ ሲሆን ድርጊቱ ቶሎ ከእእምሮ አይረሳም። ተበዳይ በደሉ ከተፈጸመ በኋላ በተደጋጋሚ ሊያሰላስል ከቆየ መረጃው ወደ ትውስታ ውስጥ ገብቶ ሥፍራ ይይዛል። መረጃው ከጊዜ ርዝመት የተነሳ ሊረሳ የሚችል ቢሆንም እንዳንድ ትዝታ የሚቀሰቅሱ

ሁኔታዎች ሊከሰቱ ማስታወሱ አይቀርም። በተለይም ተበዳይ በሌሎች ሰዎች በሚበደልበት ወቅት በተመሳሳይ ስሜት ውስጥ ስለሚሆን በሌሎች ሰዎችም የደረሰበትን በደሉች ሁሉ የማስታወስ ዕድሉ ይሰፋል።

ዳንኤልና ተስፋዬ በአንድ መንደር ውስጥ የሚኖሩ አብሮ አደጎችና በጣም የሚዋደዱ ጓደኞች ነበሩ። ዳንኤል ከደሃ ቤተሰብ የተወለደ ሲሆን ተስፋዬ ግን በአካባቢው ደህና ገቢ አላቸው ከሚባል ቤተሰብ የተወለደ ነው። ሁለቱም በትምህርት ቤት ውስጥ የታወቁ ንግዝ ተማሪዎች በመሆናቸው በመምህራኖቻቸው የሚወደዱ ነበሩ። ከዕለታት አንድ ቀን በሠፈር ውስጥ ከሚገኙ ተደባዳቢ ልጆች መካከል አንዱ ተስፋዬ ከትምህርት ቤት ብቻውን ሲመለስ አይቶ ያዘውና ሁለት መቶ ብር ካላመጣህ አንገትህን እቀርጣለሁ ብሎ ያስፈራረዋል። ተደባዳቢው ልጅ በዕድሜ እጅግ ስለሚበልጥና ክፉ ድርጊቱንም ስለሚያውቅ ተስፋዬ «እኚ አመጣልሃለሁ» ብሎት ወደ ቤት ይሄዳል። ወደ ቤት እንደገባም ለእናቱ ምንም ሳይናገር ከእርስዋ ቦርሳ ውስጥ የተባለውን ገንዘብ ሰርቆ ለልጁ ይሰጠዋል።

በሚቀጥለው ቀን ተስፋዬ ዳንኤልን ወደ ቤቱ ለምሳ ይጋብዘውና አብረው በልተው እንደ ልማዳቸው ከሰዓት በኋላውን በጋራ ሲያጠኑ ውሰው ዳንኤል ወደ ቤቱ ይመለሳል። የሚቀጥለው ቀን የገበያ ዕለት ስለነበር የተስፋዬ እናት ለቤት የሚያስፈልገውን ምግብ ለመግዛት ወደ ገበያ ለመሄድ ቦርሳዋን አንስታ ስትመለስት ያስቀመጠችው ገንዘብ የለም። በድንጋጤ ስሜት ሆኖ ተስፋዬን «ከዚህ ቦርሳ ውስጥ ገንዘብ አንስተህ ነበር ወይ?» አለችው። ተስፋዬም «እኔ ምንም አላየሁም» በማለት በድፍረት መለሰላት። እናትም ቀጠለችና «ትናንት እዚህ ቤት የመጣ ሰው ነበር?» አለችው። ተስፋዬም «አዎን ዳንኤል እዚህ ነበር። ሠራተኛዋ ምሳ ሰጥታን አብረን በልተን ከዚያም ስንጫወት ነበር» የሚል መልስ ሰጣት። እርስዋ ተጨማሪ ነገር ከመናገሯ ቀድሞ ብሎ «ትናንት እዚህ አካባቢ ቆሞ ቦርሳውን ሲነካካው አይቺ ነበር» በማለት ዳንኤል ገንዘቡን እንደ ሰረቀ የሚያሳይ ፍንጭ ሰጣት።

የተስፋዬ እናትም በሁኔታ በጣም ተቆጣች። በገበያ ዕለት የዳንኤል አባት ደግሞ አንዲት የበግ ጠቦት ሽጦ ቆንጆ ሽሚዝ ገዝቶለት ነበር። የተስፋዬ እናት ወደ ትምህርት ቤት በመሄድ ለርዕሰ መምህሩ ዳንኤል አደረገ ብላ ያሰበችውን ነገር ነገረችው። ተስፋዬም ሁኔታው ትክክል እንደሆነ በመመስከር የዳንኤልን ጥፋተኝነት አረጋገጠ። ርዕሰ መምህሩና መምህራን በሆነው ነገር ቢያዝኑም ለሌሎች ተማሪዎች ትምህርት ይሆን ዘንድ ዳንኤልን በተማሪዎች ሁሉ ፊት ገረፉት። ዳንኤል ሲገረፍ ገንዘቡን የወሰደውም ልጅ ቆሞ ያይ ነበር። ምንም ክፉ ማድረግ ልማዱ ቢሆንም ዳንኤል ባለጠፋ ነገር እንዲህ መቀጣቱ በጣም አሳዝኖታል። ያን ዕለት ማታ ከተሰማው ሐዘን የተነሣ እራቱን ሳይበላ ነበር ያደረው።

ዳንኤል በአካሉ ላይ ከደረሰው ጉዳት በላይ በተማሪዎች ፊት በመደብደቡ የተሰማው የሰሜት መሸማቂት እጅግ ጎዳው። ከዚህም በላይ ከተስፋዬ ጋር የነበረው ጓደኝነት ተቋረጠ። ከሌሎች ጋር ጓደኝነት

እንዳይመሠርት ደግሞ አሁን ሁሉም ተማሪ እንደ ሌባ ይመለከተዋል። ወደ ሌላ ትምህርት ቤት ለመሄድ ምንም አማራጭ ስላልነበረው ትምህርቱን ቀጠለ። እንደ ቀድሞ ጊዜው እያጠና በትምህርቱ ጥሩ ውጤትን ማምጣት ቀጠለ። የእርሱ ባሕርይ ባለመለወጡ መምህራንና የክፍል ተማሪዎችም ይገረሙ ነበር።

ዳንኤል የመጀመሪያ ትምህርቱን ጨርሶ ወደ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ሲገባ ያ ተደባዳዲው ልጅ በውስጡ የተፈጠፈው ሐዘን እያደገ በመምጣቱ የአእምሮ እረፍት ማግኘት አለብኝ ብሎ በማሰብ ሁለት መቶ ብር ይዞ ወደ ተስፋዬ እናት ይሄዳል። በዕለተ ሰንበት የሠፈር ሰዎች አንድ ላይ ተሰብስበው ቡና እየጠጡ ሳለ መጣና በተስፋዬ እናት ጉልበት ላይ ወድቆ «እባክሽን ይቅር ቢይኝ! ሁለት መቶ ብርን የወሰድኩት እኔ ነኝ» በማለት የሆነውን ነገር ሁሉ ነገራት። ያየውና የሰማው ሁሉ በዚያው ፈዝሐ ቀረ። የተስፋዬ እናት የሰማችውን ነገር ማመን አቃታት። ሁሉም ዳንኤል ጥፋተኛ እንዳልሆነ አወቁ። በትምህርት ቤት የደረሰበት ቅጣትና በሠፈር እንደ ሌባ መታየቱ አሳዘናቸው። ተስፋዬ ያደረገው ነገር ትክክል እንዳልነበረ መናገር ጀመሩ።

የተስፋዬ እናት ከልጇ ጋር ወደ ዳንኤል ቤተሰብ ሄደች። ወላጆቿና እርሱ ባሉበት ሥፍራ የሆነውን ሁሉ በመናገር ዳንኤልን ይቅርታ ጠየቀች። ዳንኤልም እውነቱ አንድ ቀን ሲወጣ ይችላል በሚል አሳብ ነገሩን እንደ ተወው በመናገር ይቅር አላቸው። ከተስፋዬም ጋር ተሳሳሙ። አሁን ሁለቱም አድገው ትልቅ ሰው ሆነዋል። ነገር ግን ሁለቱም የሆነውን ነገር ያስታውሱታል። ተስፋዬ እንዲህ ያለውን ነገር በመፈጸሙ አሁንም አልፎ አልፎ የበደለኝነት ስሜት ይሰማዋል። አንዳንዴ ደግሞ በራሱ ላይ ይስቃል። ዳንኤልም አንዳንድ ጊዜ ጥፋተኛ ያልሆነ ሰው ሰዎች ጥፋተኛ እንደሆነ በሐሰት ቢመሰክሩበት ያልተገባውን ቅጣት ይቀበላል። ከዚህ በኋላ እውነቱ ቢወጣ ምን ዋጋ ይኖረዋል? እያለ ያሰባል። በአእምሮአቸው ውስጥ በወጣትነት ጊዜ የተከናወነው ነገር ትናንት እንደሆነ ዓይነት ትኩስ ነው።

በደልን ስለማስታወስ ጳጳስ ዴስሞን ቱቱ «ሰዎች ይቅርታ በሚያደርጉበት ጊዜ ሁኔታውን እንዲረሱ አይጠየቁም። ከመርሳት ይልቅ ማስታወስ እነዚያ አስቃቂ! ጭካኔና ግፍ የተሞሉባቸው የጥቃት ድርጊቶች ዳግመኛ እንዳይከሰቱ ይረዳል» ብለው ተናግረዋል። በዚህ አሳብ መሠረት ተበዳዮች ይቅርታ ሲያደርጉ በእነርሱ ላይ የደረሰውን በደል እንዲረሱ መጠየቅ ትክክል አይደለም። እነርሱ ብቻም ላይሆን በዳዮችም ያደረጉትን ክፉ ድርጊት መርሳት የለባቸውም። ሁለቱም ወገኖች የተፈጸመው በደል ዳግመኛ እንዳይከሰት ለማድረግ ታሪኩን ማስታወሳቸው ያግዛል። በደልን ይቅር ካሉ በኋላ በደሉን አለመርሳት ጥቅም ያለው በመሆኑም ሆን ብሎ ማስታወስ የበለጠ ጥቅም አንዳለው ያሳስበናል።

በደልን ማስታወስ ከይቅርታ በፊትና በኋላ ይለያያል። በግንኙነት ውስጥ በደል ተፈጽሞ ይቅርታ ከመደረጉ በፊት ተበዳይ በደሉን ሲያሰብ ወደ አእምሮው የሚመጡ መጥፎ የሆኑ ስሜቶች ናቸው። በዳይን ለመበቀል ያስባል። ከትውስታው ጋር የሚመጡ እነዚህ ስሜቶች ግንኙነቱንና ተበዳይን የሚጎዱ ይሆናሉ። ከይቅርታ በኋላ ያለፈውን በደል ማስታወስ ማለት እነዚህን አሳቦች ማስተናገድ አይደለም። ሰዎች ከልባቸው ይቅርታ በሚያደርጉበት ጊዜ በሕይወታቸው ላይ አንድ ጊዜ የተፈጸመውን በደል እያሰላሰሉ አይኖሩም። ወደ ትውስታ የሚመጡ አሳቦች ቀስ በቀስ እየቀሩና በተበዳይ ሕይወት ላይ የሚኖራቸውም አሉታዊ ተጽዕኖ እየቀነሰ ይመጣል። ጌሪ ኮሊንስ የተባሉ ክርስቲያን የሥነልቦና ምሁር «በቅድሚያ ይቅርታ ይመጣል፤ ከዚያም ያለፈውን በደል ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል መርሳት ተከትሎ ይመጣል» በማለት ተናግረዋል።⁷

አንዳንድ ጊዜ በሰዎች የደረሰባቸውን በደል ለመርሳት በምናደርገው ትግል ውስጥ ያንን በደል ከመርሳት ይልቅ በደሉን ይበልጥ እያስታወስን እንሂዳለን። ስለዚህ በሰብዓዊ ግንኙነቶቻችን ውስጥ የተፈጠረው ችግር ሳይፈታ (በእኛና በሌሎች መካከል የተፈጠረው በደል ሳይስተካከል) እንዲሁ ሁኔታውን ለመርሳት ጥረት ማድረግ ሁኔታው በሚገባ በአእምሮ ውስጥ እንዲቀረጽ ሁኔታዎችን ማመቻቸትን ያመጣል። አንድ ነገር በአእምሮ ትውስታ ውስጥ ገብቶ መታወስ የሚችልበት ሥፍራውን መያዝ እንዲችል ሁኔታውን ደጋግሞ ማሳለል እንደሚረዳ ሁሉ በዚህ ጉዳይም በደሉን ለመርሳት በምናደርገው ትግል ሳናውቀው ጉዳዩ በአእምሮአችን ውስጥ እንዲሰርጽ እናደርጋለን።

አንዳንድ ሰዎች ተበዳይን በሚያገኙበት ጊዜ የደረሰበትን በደል እንዲረሳው ይመክሩታል። «እባክህን እርሳው» ይሉታል። እንዴት አድርጎ የተጎዳበትን ነገር መርሳት ይችላል? ትክክለኛ መርሳት ከእውነተኛ ይቅርታ በኋላ የሚመጣ ውጤት እንጂ ይቅርታን ለማምጣት እንደ መሣሪያ የሚያገለግል ክስተት አይደለም። ስለዚህ ሁኔታውን ተገቢ በሆነ መንገድ ለመፍታት ከመሞከር ቀደም ብሎ እንዲሁ ለመርሳት ጥረት ማድረግ ውጤት አይኖረውም። በግንኙነት ውስጥ የተፈጠረውን ጉዳይ ለመፍታት ጥረት ቢደረግ አንድ ሰው ስለበደሉ የሚሰማው ስሜት ትኩሳት ቀስ በቀስ ይቀንሳል። በእርግጥ አንዳንድ ነገሮችን ከማስታወስ ይልቅ መርሳት ጠቃሚ እንደሆነ ቢታሰብም በሕይወት ጉዞ አደገኛ የሆኑትን ነገሮች መርሳት የሚቻል አይመስለንም።

ካለፈው ሕይወቱ ራሱን መለየት የሚፈልግ ሰው የወደፊት ነገር አይታየውም። ሰዎች ያለፈው ነገር እንዲሁ ከንቱ ሆኖ ወይም ያለፈ ነገር ብቻ ሆኖ እንዲቀር ማድረግ የሚያስችለው የንስሐ ዓይነት ነው። በቀድሞ ሕይወታቸው ዘመን የተፈጸሙ ሆነው የዛሬውን ሕይወታቸውን በተገቢው

⁶ Tutu, D. P.271

⁷ Collins, G.R. (1988). *Christian Counseling*. W Publishing. P. 145

ሁኔታ እንዳይመሩ እንቅፋት የሚሆኑባቸውን ማስወገድ ነው። በማንኛውም ሰው ሕይወት ያለፈው ነገር በረከትና መርገም የሆኑ ነገሮች ይኖረዋል።⁸

በይቅርታ ሂደት ከታለፈ ካለፈው ሕይወት ውስጥ መርገሙን በመተው በረከቱን ለዛሬም መጠቀም ይቻላል። ይቅርታ ማድረግ ያለፈው ክስተት የዛሬውን ሕይወት በአሉታዊ መንገድ እንዳይመራ የሚከላከል መሣሪያ ነው። በቀደመው ሕይወት የተፈጠረው መርዝ የዛሬውን ሕይወት እንዳይመርዝ ገደብ መሥራት ነው። ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ ያለፈው ክስተት የሚታይበትን አይታ ወይም የሁኔታውን ትርጉም ይሰውጣል። በዚህ ሂደት ውስጥ ደግሞ ይህ ያለፈው ነገር በወደፊት ሕይወት ላይ የሚኖረውም ተጽዕኖ እንዲሁ ይሰውጣል። ይቅርታ እንደ ወንፊት ነው። ካለፈው ሕይወታችን ከእኛ ጋር መቀጠል የሚገባቸውን ጠቃሚ ነገሮች ያጠራልናል። ከዚያም ጠቃሚ የሆኑት ትምህርቶች ይዘን ሕይወታችንን እናንጽበታለን።

ማጠቃለያ:

- ✦ ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ የተፈጸመው በደል በተበዳይ ላይ ሊደረግ የተገባ ነገር መሆኑን ማጽደቅ አይደለም።
- ✦ ይቅርባ ዓይነት በተበዳይ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ ለመጠቃት ራስን ማጋለጥ አይደለም።
- ✦ ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ ለእርቅ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ቢችልም በራሱ እርቅን ሊወክል አይችልም።
- ✦ ተበዳይ በእርሱ ላይ የተፈጸመውን በደል ከይቅርታ በኋላ ወዲያውኑ እንዲረሳ መጠበቅ ትክክል አይደለም። ይቅርታ የበደል መርሳትን ላያስከትል ይችላል።

የማሳሰል ጥያቄዎች:

- (1) ይቅርታ በበደል ምክንያት የፈረሰውን ግንኙነት ማደስ ካልቻለ ይቅርታው ሙሉ ሆኗል ማለት ይቻላል? ለምን?
- (2) «በዳይን መቻል ገደብ ሊኖረው ይገባል» የሚለው አሳብ በሁኔታዎች ላይ ባልተመሠረተ ፍቅር መዋደድ አለብን ከሚለው አሳብ ጋር እንዴት ይጣጣማል?
- (3) በሕይወትህ ከተለማመድከው ሁኔታ በመነሳት «ይቅርታ ምን አይደለም?» ለሚለው ጥያቄ ምን መልስ ትሰጣለህ?

⁸ Klassen, p.209-213

2 ይቅርታ ምንድነው?

የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ይቅርታን «የሰውን ንብረት፣ መብትን ወይም ክብርን ከማጉደል እንዲሁም የሞራል ሕግን ከመጣስ ከሚመጣው በደል የተነሣ የማስማን የቁጣ ስሜት መተው» በማለት ይተረጎማል። ከዚህም ጋር በማያያዝ ለይቅርታ ንስሐ መግባትና ለተፈጸመው በደል ቤዛ ወይም ካሣ ለመክፈል ፈቃደኝነቱ መኖር አለበት። በዚህ ሁኔታ በሚመጣ ይቅርታ የሚገኘው ውጤት ደግሞ የሁለቱም ወገኖች ቀድሞ የነበረው ግንኙነት መታደስና ንብረታቸውን በአዲስ ሁኔታ መቀጠል እንደሆነ ያብራራል።⁹

በዚህ አሳብ መሠረት ሰብዓዊ ግንኙነትን ማበላሸት የሚችለው በደል ሊከሰት የሚችልባቸው አራት መሠረታዊ ነገሮች ተጠቅሰዋል። እነርሱም የሰውን ንብረት ያለባለቤቱ ፈቃድ መጠቀም ወይም ያለ አግባቢ መያዝ፣ የሌላውን ሰው መብት በማንኛውም መንገድ መጣስ፣ የሰዎችን ክብር በቃልም ሆነ በድርጊት መንኮትና ማጉደል እንዲሁም በሕሊና ውስጥ የተጻፈውን የሞራል ሕግ ጥሶ በማለፍ ተገቢ ያልሆነ ነገርን በሰዎች ላይ ማድረስ ናቸው።

ይቅርታ የበቀልን አሳብና እርምጃን መተው ነው

በእነዚህ ዓይነት መንስኤዎች የሚመጣው በደል ደግሞ በተበዳይ ላይ የሚያስከትለው የቁጣ ስሜት እንደሆነ ይገልጻል። እንግዲህ አንድ ሰው ይቅርታ አደረገ የሚባለው ሰዎች በእርሱ ንብረት፣ መብት፣ ክብር ወይም ሞራሉ ላይ በደል በሚያደርሱበት ጊዜ በውስጡ የተሰማውን የቁጣ ስሜት ሊተው ነው።

ይቅርታ ማለት እኛን ለበደሉን፣ በእኛ ላይ ጥፋት ለፈጸሙ ወይም እኛን ለክፉ ነገር አሳልፎ ለሰጡ ሰዎች የሚሰማንን የበቀል አሳብና ፍላጎታችንን ማስወገድ ነው። ዘላቂነት ባለው ግንኙነት ውስጥ ሰዎች በድለውን በውስጣችን የተሰማንን መጥፎ ስሜቶች ማስወገድ ብቻ በቂ አይደለም። ይቅርታ ከበደሉ የተነሣ የተሰማንን አሉታዊ ስሜቶችን ከማስወገድ ያልፋል። በዳይን ለመበቀል የሚገፋፋንን ስሜት ማርገብና ከዚያ ሰው ጋር እንደገና ግንኙነት አለማድረግ የሚፈልገውን አሳባችንን መተውን ይጨምራል። በዳይ ያደረገው በደል ጎጂ እንደሆነ ቢታወቅም በተጨማሪም ከበደሉ የተነሣ ሕይወታችን ቢጎዳም ከዚያ ሰው ጋር መልካም ግንኙነት ለመመሥረት በተስፋ መንዝ መቻል ነው። ይቅርታን በዚህ ሁኔታ ስንመለከት ከበደል የተነሣ የተሰማንን መጥፎ ስሜቶችን በማስወገድ በእነርሱ ፈንታ ደግሞ መልካም የሆኑ ስሜቶችን መተካት ነው።

⁹ Douglas & Tenney (1987). *Bible Dictionary*. Zondervan Corporation. P. 360

እንግዲህ ይቅርታ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ከተፈጸመ በኋላ በተበዳይ ሕይወት ውስጥ የሚመጣ የአቋም ለውጥ ነው። ተበዳይ ለበዳይ ይቅርታ በሚያደርግበት ጊዜ በሕይወቱ ውስጥ በዳይን ለመበቀል የሚኖረው የልብ መነሳሳት ይቀንሳል፤ ከእርሱ ጋር ላለመገናኘት የሚያደርጋቸውን ጥረቶችን ይተዋል እንዲሁም ቀድሞ የነበረውን ግንኙነት እንደገና በማደስ መቀጥል ይፈልጋል።

እነዚህን መጥፎ ስሜቶች በማስወገድ የመጀመሪያ ተጠቃሚ ተበዳዩ ሰው ነው። ይህን የበቀል ስሜትና ፍላጎትን ማስወገድ ውስጣዊ የልብ ሰላምን ይመልሳል። ከዚህም በተጨማሪ የተበዳዩ ሕይወት በተፈጸመው በደልና በደረሰው ቁስል እንዳይታይና እንዳይተረጎም ነጻነትን ይሰጣል። ሰዎች በእኛ ላይ የፈጸሙት በደል የሕይወታችንን አቅጣጫ እንዳይወስን አሻፈረኝ ማለት ተገቢ ነው። በእኛ ላይ የደረሰውን በደል ብቻ በማሰብ ለሌሎች ማሰብና መሥራት የሚገባንን መልካም ተልዕኮዎች ከግብ ሳናደርስ እንዳንቀር ለበዳይ ባሪያ ከመሆን ነጻ መውጣት ነው።

ይቅርታ ስለተፈጸመው በደል ንስሐ መግባትና ካሣ ለመክፈል ፈቃደኛ መሆን ነው።

ይቅርታ ሙሉ እንዲሆን በዳይ ማድረግ የሚገባቸው ነገሮችም ተጠቅሰዋል። በዳይ በተበዳይ ላይ የደረሰው በደል ተሰምቶት ንስሐ መግባት ይኖርበታል። በዳይ ጥፋቱን በማመንና የተጠያቂነት ስሜት ተሰምቶት ላደረሰው በደል ተበዳይ ይቅር እንዲለው መጠየቅ ይጠበቅበታል። ሆኖም ይህ ሁልጊዜ የሚደረግ ላይሆን ይችላል። በድሉ ይቅርታ መጠየቅ የሚጠበቅ ጉዳይ ቢሆንም በዳይ ዘወትር ለፈጸመው በደል ይቅርታ ይጠይቃል ማለት አይደለም።

እንደ ሌውስ ቢ ሰሜዴስ አገላለጽ ንስሐ መግባት አራት ዋና ዋና ደረጃዎች አሉት። እነዚህ ደረጃዎች ተከታታይነት ያላቸው ሆነው አራተኛው ደረጃ ሊያልቅ ንስሐ ተከናወነ ማለት ይቻላል። እነዚህም ደረጃዎች በሚከተለው ሁኔታ ተብራርተዋል።

❖ መገንዘብ፡- በዳይ ራሱን በተበዳይ ሥፍራ በማስቀመጥ የሆነውን ነገር በተበዳይ አይታ ማየት መቻል ነው። ከበደሉ የተነሣ በተበዳይ ሕይወት ላይ የደረሰውን ይገነዘባል። ይህም ብቻ ሳይሆን ተበዳይ ደረሰብኝ ብሎ የሚናገራቸው ነገሮች እውነት መሆናቸውን ይረዳል። በአእምሮው በተበዳይ አእምሮ ውስጥ ያሉትን አሳቦች ይካፈላል።

❖ ስሜትን መጋራት፡- ከበደሉ የተነሣ ተበዳይ ምን ያህል ሕይወቱ እንደተጎዳና ምን ያህል የስሜት ስቃይ ውስጥ እንደገባ በመገንዘብ ስሜቱን መጋራት ይጀምራል። በአእምሮ ከመረዳትም አልፎ በተበዳይ ልብ ውስጥ ያለውን ስሜት መካፈል ይከሰታል። በዳይ በተበዳይ ላይ ይህን የሚያህል

የስሜት ኪሣራ እንዲመጣበት ምክንያት በመሆኑ የበደለኛነት ስሜት ይሰማዋል። ለፈጸመውም በደል «ፍርድ» እንደሚገባው ይቀበላል።

❖ መናዘዝ፡- በዳይ በተበዳይ ላይ የደረሰው ጉዳት እንደ ተረዳና ስሜቱንም እንደ ተካፈለ በግልጽ መናገር ይጀምራል። ይህ መናዘዝ «እኔ ጥፋተኛ ነኝ» ከማለትም ያለፈ ነው። አንዳንድ ጊዜ ሰዎች የፈጸሙት በደል የደረሰውን ጉዳት በመገንዘብ ወይም የተበዳይን ስሜት ሳይጋሩ በደላቸው ሊያመልጡት የማይችሉት ነገር በመሆኑ ጥፋተኛ መሆናቸውን መናገር ይችላሉ። እውነተኛ መናዘዝ ለበዳይና ለተበዳይ የሕይወትና የግንኙነት ፊውስ ለማምጣት እንጂ ሁኔታውን ለማርገብ ብቻ እንደ መማለጃ ለተበዳይ ወይም ሁኔታውን ለሚከታተል አካል መስጠት አይደለም። ከልብ የሆነ መናዘዝ ፊውስን ያመጣል። ስለዚህ በዳይ የተበዳይን ይቅርታ ማግኘት ለሕይወቱ ፊውስ አስፈላጊ መሆኑን በመናገር ምሕረትን ይጠይቃል።

❖ ተስፋ መስጠት፡- የተፈጸመው በደል ያስከተለውን የሕይወት ኪሣራ በመገንዘብ ወደፊት ተመሳሳይ ዓይነት በደል በተበዳይ ላይ ላለመፈጸም ቃል መግባት ነው። ይህ ተስፋ እውን የሚሆነው ወደፊት በሚሆኑ ጉዳዮች በመሆኑ ከወዲሁ አርግጠኛ መሆን አይቻልም። ሆኖም ግን የበዳይ መናዘዝ ምን ያህል እውነተኛ እንደሆነ በሚሰጠው የተስፋ ቃል መገመት ይቻላል።

በግል ሕይወት ተግባራዊ ለማድረግ ለሰው ልጅ ከሚከብዱ ነገሮች አንዱ ከልብ የሆነ እውነተኛ ንስሐ መግባት ነው። «እኔ ጥፋተኛ ነኝ» ብሎ በሰው ፊት መናገር እጅግ ከባድ ይሆናል። ማንኛውም ሰው ጥፋተኛ መሆኑን አምኖ ለመቀበል ይቸገራል። በመሠረተ አሳብ ማንኛውም ሰው ስህተት ሊፈጽም እንደሚችል ብዙዎች ቢያውቁትም በራሳቸው ላይ ሊደርስ ግን ተግባራዊ ማድረግ ብዙዎችን ሲቸግራቸው ይስተዋላል። በአብዛኛው አንዱ የፈጸመውን በደል በቀጥታ ከማመን ይልቅ ያንን ስህተት የፈጸመበትን ምክንያት መዘርዘር ይፈልጋል። ስህተት ለምን እንደ ተፈጸመ መማለጽ በራሱ ክፋት ባይኖረውም እንዲህ ማድረግ ንስሐ ከመግባት ይልቅ ራስን ለመከላከል የሚወሰድ እርምጃ እንደሆነ ስለሚታሰብ ግንኙነትን ለማደስ የሚኖረው ሚና አነስተኛ ነው። እውነተኛ ንስሐ መግባት በደሉ የተፈጸመበትን ምክንያት ከመማለጽ፣ ሌሎች ሰዎችንም በደለኞች እንደሆኑ ከመናገር ይልቅ ስህተታችንን እውነት መሆኑን በማመን ለተፈጸመው በደል ተጠያቂዎች እንደሆነን መቀበል ነው።

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ሲፈጸም «ይህን በደል የፈጸምኩት እኔ ነኝ» ብሎ በድፍረት መናገር በአንድ በኩል ራስን «ለጥቃት» አሳልፎ መስጠት ነው። በግንኙነት ውስጥ ያሉ እንዲሁም ከውጭ ሆነው የሚያዩ ተመልካቾች የግንኙነት ችግር መንስኤው እኛ እንደሆን በግልጽ በማወቅ ጣታቸውን በእኛ ላይ ይቀሰራሉ። እነርሱም ቢሆኑ ስህተት መፈጸም የሚችሉ ዓይነት ሰዎች ሆነው ሳሉ ጥፋታችንን በማመናችን እኛን እንደ ጭራቅ የማየትና የመከነን ባሕርይ ይታይባቸዋል። በሌላ በኩል ደግሞ በውስጣችን ያለውን አሳብና ስሜታችንን እንዲሁም የራሳችንን ድርጊት በግልጽ በመናገር ከእውነት ጋር ለመታረቅ ወደ ብርሃን በመውጣታችን

ነፃነት ይሰማል። በጨለማው ውስጥ ከበደል ጋር በአሰራት ከመኖር ይልቅ የራስን ትክክለኛ ድርጊት በመግለጽ ወደ ብርሃን ወጥቶ በነፃነት መኖር ለራስም ሆነ ከተበዳይ ጋር ለሚኖረው ግንኙነት የተሻለ ውጤት አለው።

አንድ ሰው በሰዎች ላይ ካደረሰው በደል መማር የሚችለው የፈጸመውን ነገር አምኖ ሊቀበል ነው። በደል የፈጸመ ሰው በደል የፈጸመበትን የራሱን ውስጣዊ ምክንያት መደርደር ወይም በሁኔታዎች ግፊት እንደፈጸመው በመናገር ሌሎች ነገሮችን ተጠያቂ ለማድረግ በሚነሳበት ጊዜ ከስህተቱ ሊማር የሚገባውን ተገቢ ትምህርት ከመማር ራሱን እያራቀ ይገኛል። አንድ ሰው በደሉን በራሱ ብቻ የፈጸመ ባይሆንም እንኳ ሌሎችን ከመኮነን ይልቅ ሁኔታውን ቢቀበል ለራሱም የሚማረው ትምህርት ከመኖሩም በተጨማሪ ከተበዳይ ጋር የሚኖረው ግንኙነት በአዎንታዊ መልኩ ይለወጣል። ጥበብና ፊሪሃ እግዚአብሔር ያላቸው ሰዎች እምብዛም ሳይቸገሩ ስህተታቸውንና በሰዎች ላይ ያደረሱትን በደል ይቀበላሉ። ከዚህም የተነሣ ከስህተታቸው ለሚቀጥለው ሕይወታቸው የሚማሩት መልካም ቁም ነገር ይኖራል። ተበዳዮችንም ይቅርታ ለመጠየቅ አይቸገሩም።

በተፈጥሮ ተግባራዊ ለማድረግ ከባድ የሆነው በዳይን ይቅር ማለት ቀላል የሚሆነው በዳይ ስላደረሰው በደል በቀጥታ ንስሐ ሲገባ ነው። «እኔ እንዲህ ዓይነት በደል ፈጽሜአለሁ፤ ለዚህም ተጠያቂ ነኝ» ማለት መቻል ነው። ከልቡ ተስምቶት ጥፋተኛ መሆኑን ካመነ፤ ተበዳይ ይቅር ከማለት በስተቀር ምን አዎንታዊ የሆነ እርምጃ መውሰድ ይችላል? በዚህ ዓይነት ልብ ወደ እኛ ለሚመጡ ሰዎች ከልብ የሆነ ይቅርታ ማድረግ በበደሉ ምክንያት የደረሰውን ቀስል ለመፈወስና ከተበዳይም ጋር ኅብረትን በጤናማ መንፈስ ለመቀጠል ያግዛል።

በዳይ በቃል ብቻም ሳይሆን እንደ አስፈላጊነቱ ለተበዳይ ካሳ መክፈል ይገባል። ካሳ ተበዳይ በደሉ ባይደርስበት ኖሮ ሊኖረው የሚችለውን ሁኔታ ሊመልስለት የሚችለውን ተመጣጣኝ ክፊያ መክፈል ነው። ይቅርታ መጠየቅና ከተበዳይ ይቅርታን ማግኘት ለተበላሸው ነገር ካሳ መክፈልን ላያስቀር ይችላል።

ካሳን ከበዳይ መቀበል ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት አለው? የሚለውን አሳብ በተመለከተ የተለያዩ አሳቦችን እናገኛለን። በብሉይ ኪዳን አንድ ሰው የሌላውን ሰው ንብረት ከሰረቀ ያንን ንብረት መክፈል እንዳለበት የሚደነግግ ሕግ ነበር። «ሌባ የሰረቀውን መክፈል አለበት፤ ምንም ከሌለው ግን የሰረቀውን ይከፍል ዘንድ ይሸጥ» (ኢ.መ.ት.) (ዘጸ22:3) ይላል። በዚህ ቃል መሠረት የሰውን ንብረት ያለ አግባብ የወሰደና የተጠቀመበት ሰው የንብረቱን ባለቤት «ብድየአለሁና ይቅር በለኝ» ማለቱ ብቻ በቂ አይደለም። ያለ አግባብ የወሰደውን ንብረት መመለስ አለበት። እንዲያውም መጀመሪያ ከወሰደው ጨምሮ መክፈል እንደሚጠበቅበት ታሂል። ይህ ሰው ለተበዳይ መክፈል የሚያስችለው አቅም (ሀብት ወይም ንብረት) ባይኖረው በትጋት

በመሥራት ዕዳውን መክፈል ይገባዋል። በአንደበት ብቻ ንስሐ ገብቻለሁ ብሎ በአጭራጭ የማምለጫ መንገድ የለም።

የሰውን ንብረት ያለ አግባብ የወሰደው ሰው ለባለንብረቱ ለመመለስ ከልብ የሆነ ፈቃደኝነት በሚኖርበት ጊዜና ተበዳይን ይቅርታ መጠየቁም በደሉ ሊያስከትል ከሚችለው ቅጣት ለማምለጥ ብቻ ብሎ ሳይሆን በፈጸመው በደል ከልቡ በማዘኑ መሆኑ ከታወቀ ተበዳይ ምሕረት ሊያደርግለትና ካሳ መቀበልን ሊተው ይችላል።

አንድ ሰው የሌላውን ሰው ንብረት ያለ አግባብ በመጠቀሙ ካሳ መክፈል ይችላል። በንግድና በቁሳ ቁስ የማይገመትን በደል ያደረሰውን እንዴት ካሳን መክፈል ይቻላል? ለምሳሌ የሰውን ክብር ወይም መብትን ወይም ሞራልን የሚጎዳ ድርጊት ቢፈጸም ካሳውን እንዴት መገመት ይቻላል? ለምሳሌ ያህል አንድ ሰው በአደባባይ የሌላውን ሰብዓዊ መብት በመጣስ በሞራሉ ላይ በደል ቢፈጸም በዳይ ተበዳይን በአደባባይ ይቅርታ መጠየቅ መከስ ይችላል። ይህ በወቅቱ የደረሰውን ሥነልቦናዊ ስብራትን መጠገን ባይችልም ተበዳይ በማሕበረሰቡ መካከል ያለው መልካም «ሰም» ተጠብቆለት እንዲኖር ማድረግ ይችላል።

እውነተኛ ንስሐ መግባት ካሳ መክፈልን እንደማያስቀርም ከአዲስ ኪዳን አንድ ታሪክ እናገኛለን። ዘኤመስ የሚባል ቀራጭ ከጌታ ኢየሱስ ጋር ተገናኝቶ ኃጢአቱን በተናዘዘበት ወቅት «ማንም በሐሰት ከሰሼ እንደሆንሁ አራት እጥፍ እመልሳለሁ» (ሉቃ19:8) ብሎ ተናግሮ ነበር። ሆኖም ይህን ያለውን ነገር እንዲከፍል ጌታ ኢየሱስ አላዘዘውም። በዚህ ክፍል የተጠቀሰው ይቅርታ ሰው ንስሐ ሲገባ ከእግዚአብሔር ዘንድ ለሰው የሚሰጠው ምሕረት ነው እንጂ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚጠበቅ ዓይነት አይደለም። ከእግዚአብሔር ዘንድ ንስሐ ገብቶ የኃጢአት ይቅርታ ማግኘት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የተፈጸመውን በደል ለማስተካከል እርምጃ ለመውሰድ ያነሳሳል። እውነተኛ ንስሐ ገብቶ የኃጢአት ይቅርታን ማግኘት ትክክለኛውን ነገር በተለይ ደግሞ በቃሉ ውስጥ የተጠቀሰውን መልካም ነገር ለማድረግ ያበረታታል እንጂ በጎውን ነገር ከመፈጸም አይከለክልም። «ይቅርታ ትክክለኛ የሆነውን ነገር ከማድረግ አያስቀርም።»¹⁰

በእርግጥ በዳይ በተበዳይ ላይ ላደረሰው በደል ካሳ በመክፈል እንደ አመቺነቱ አስፈላጊ መሆኑ ቢታመንበትም ይህን አየጠበቁ በዳይን ይቅር አለማለት ግን ከጥቅም ጉዳቱ ያመዝናል። ካሳን የሚጠብቅ ሰው በራሱ ማድረግ የሚችለውን ነገር ትቶ ሌላ ሰው ሊወስድ ባለው እርምጃ ላይ ጥገኛ ይሆናል። እንዲህ ሲሆን የተበዳይን እርምጃ የሚወስነው በዳይ የሚያደርገው እንቅስቃሴ ይሆናል። ይህ ደግሞ የግል ሕይወት ፈውስና ዕድገትን በሌሎች ሰዎች እርምጃ ላይ እንዲመረከዝ ያደርጋል። በዳይ ካሳ እስከሰጥ ድረስ መጠበቅ የይቅርባይነት መንፈስ ማጣት ምልክት ነው። ይቅርታ ለማድረግ የማይፈልግ ሰው በአብዛኛው በዳይ ካሳ እስከንክፍለው ድረስ ይጠብቃል።

¹⁰ MacArthur, John.

በዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ በሚሆንበት ጊዜ ይቅርታ ማድረግ ብዙ ጊዜያትን ሊፈጅ ይችላል።¹¹ ስለዚህ ይቅርታ ለማድረግ በዳይ ካሣ እስኪከፍል ድረስ መጠበቅ የለበትም። ካሣ መክፈል የበዳይ ድርሻ በመሆኑ እርሱ ታስሮ ሕይወትን ከፈውስና ከዕድገት ማገድ የሚጠበቀው ካሣ ከሚያመጣው ጥቅም የበለጠ ኪሣራ ያስከትላል።

ይቅርታ በበደል ምክንያት የፈረሰውን ግንኙነት ማደስ ነው

ይቅርታ ሁለቱን ባሳተፈ መልኩ ሲካሄድ የበዳይና የተበዳይ ግንኙነትን ያድሳል። ሁለቱም የቀድሞ ኅብረታቸውን በማደስ በፊት ይኖሩ በነበሩበት ሁኔታ መኖር ይጀምራሉ። ይቅርታ ሲደረግ ግንኙነትን ማደስና አብሮ መኖር መጀመር ሁልጊዜ የሚመጣ ውጤት ላይሆን ቢችልም ከዚያ በኋላ ግን የሚጠበቅ መልካም ፍሬ ነው።

ይቅርታ እኛን በትክክለኛውና በተገቢው መንገድ ያስተናግደናል ብለን ያመነው ሰው በእኛ ላይ በደል ሲፈጽም የቀደመውን ኅብረት እንደገና ለማደስ የምንጠቀምበት የፍቅር ማደሻ መሣሪያ ነው። በዚህ እይታ መሠረት በአብዛኛው በደል የሚመጣው እኛ ከምናውቀውና ከምናምነው ሰው ነው። ከእኛ ሩቅ የሆነ ሰው ማለት ከእኛ ጋር የቅርብ ግንኙነት የሌለው እንግዳ የሆነ ሰው እኛን አይበድልም ማለት ሳይሆን እንዲህ ዓይነት ሰው ቢበድለንም እንኳ ብዙ እንጎዳበትም። ምክንያቱም እኛን ስለማያውቀን፣ ሆኖ ብሎ እኛን ለማጥቃት ሳይሆን በድንገት ነው እንዲህ ዓይነት ክፉ ነገር የፈጸመብን ብለን ራሳችንን እናሳምናለን። ነገር ግን በደሉ በጣም የሚለማን እንደ እኛን የሚቀርብና እኛ የምንደገፍበት ሰው ሲበድለን ነው። ስለዚህ ሕይወትን የሚያሳምም በደል የሚመጣው ከቅርብ ግንኙነት እንደሆነ እንመለከታለን።

እንግዲህ ይቅርታ በበደል ምክንያት የተሰበረውን የሰዎችን ውስጣዊ ሕይወት በመፈወስ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የነበረው የቀድሞ ዓይነት ኅብረት እንዲመጣ መንገድ የሚጠርግ ድርጊታዊ እርምጃ ነው። ይቅርታ በሰዎች መካከል ያለውን ፍቅርና ስምምነት የሚያጠፋውን መርዝ በማጥፋት በግንኙነት ውስጥ ሁለንተናዊ መሰሉነትና መተማመን እንዲኖር አቅጣጫ የሚያሳይ ተግባር ነው።

ይቅርታ ከፍቅር የተነሳ በዳይን መቀበል ነው

ይቅርታ ሰዎች እርስ በርሳቸው ያለ ምንም ቅድመ ሁኔታ እንዲቀበሉ ዕድል የሚሰጣቸው፣ ለተፈጸመባቸው በደል ክፉ ምላሽ እንዳይሰጡ የሚያደርግና ሌሎችን ለመውደድ እንቅፋት የሚሆኑትን ነገሮች የሚያስወግዱበት ከተፈጥሮ ባሕርይ በላይ የሆነ ድርጊት ነው። በዚህ አሳብ መሠረት ይቅርታ ሰዎችን ያለ ምንም ቅድመ ሁኔታ ለመውደድ የሚያስችል

መሣሪያ ነው። እያንዳንዱ ሰው በሌሎች ዘንድ ተቀባይነት ሊያሰጠው የሚያስችል ጠንካራና ተወዳጅ ነገር እንዳለው ሁሉ ሌሎች ሰዎች የማይወዱለትም ባሕርይ ይኖረዋል። በግንኙነት ውስጥ ደግሞ ሁለቱም ነገሮች መልካሙና ክፉው ገጽታዎች ይገለጣሉ። በሰዎች ጠንካራ ጎን በኩል በረከት ወይም ጥቅም ሊገኝ በደካማ ጎናቸው በኩል ደግሞ በደል ይፈጸምብናል።

በዚህ ዓለም ላይ ፍጹም የሆነ ሰው ባለመኖሩ በግንኙነት ውስጥ ከደካማ ጎኑ የተነሣ በሌሎች ላይ በደል የማያደርስ ሰው አይኖርም። ይቅርታ ሰዎች ከደካማ ማንነታቸውና ባሕሪያቸው የተነሣ የሚፈጽሙትን በደል በመተው ሰዎችን ያለ ምንም ቅድመ ሁኔታ መቀበል ነው። ከተፈጸመ በደል ወይም በደሉ እንዲፈጸም ካደረገው የሰዎች ደካማ ጎን አልፎ ሰዎችን መቀበል የሚያስችል ድርጊት ነው። ዴቪድ «ለላውን ሰው እንዳለ ክልብ ከመቀበል ውጭ ይቅርታ ሊኖር አይችልም»¹² በማለት የተናገረው ቃል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው አሳብ ነው። ይቅርታ የሚደረገው በደልን ለፈጸመው ሰው በመሆኑ በዳይን ሳይቀበል ይቅርታ ሊያደርግለት የሚችል ሰው አይኖርም።

በሰብዓዊ እይታ ሲታይ ተበድሎ ይቅርታ ማድረግ አስቸጋሪ ነው። በተፈጥሮ የሚመጣው ምላሽ መቀበል ነው። ሰዎች ሳያውቁ ወይም ሆኖ ብለው አቅደውበት በእኛ ላይ በደል ሲፈጽሙ ይቅር ለማለት የሚያስችል መድኃኒት ፍቅር ነው። «ይቅርታ ቀላል ነገር የሚሆነው ዓለምን በፍቅር ዓይን ስንመለከት ነው።»¹³ ይህ ፍቅር በስሜት ግለት የተሞላ ሳይሆን በምንም ሁኔታ ውስጥ ሆኖ መልካም ነገርን ለማድረግ መስጠት ያለበትን ውሳኔ ማድረግ ነው።

በዳይን መውደድ «ወርቅ ያለበትን ጭቃ መውደድ ሳይሆን በጭቃ ውስጥ ያለውን ወርቅ መውደድ» ነው። ወርቅን የማይወድ ሰው ባይኖርም ጭቃውን የሚጸየፍ ሰው ግን በጭቃ ውስጥ የተደበቀውን ወርቅ ለማግኘት ይቸገራል። የሚፈለገውና የሚወደደው ወርቅ የሚገኘው ከጭቃው ጋር በመነካካትና የማጽዳት ሂደትም ከተካሄደ በኋላ ነው። ለግንኙነቱ የሚፈለገው በዳይ እንጂ በደሉ አይደለም። ተበዳይም የሚቀበለው በዳይን እንጂ በእርሱ ላይ የተፈጸመውን በደል አይደለም። በዚህ ሁኔታ ይቅርታ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ መበዳደል ቢኖርም ሰዎች እርስ በርሳቸው ተቀባብለውና ተዋድደው እንዲሁም ተቻቸለው እንዲኖሩ መንገድ የሚከፍት በጎ ተግባር ይሆናል።

አጋፒ ፍቅር እንከ በእንከ ላይ ያልተመሠረተ በመሆኑ በክፉ ፈንታ መልካምን በማድረግ መርሕ የሚሠራ ስለሆነ ለይቅርታ መሠረቱ ነው። «ይቅርታ የራሱን ሳይፈልግ ራሱን የሚሰጥ ነው። ጠላት ጥላቻን በሚጠብቅበት ሁኔታ ፍቅርን መስጠት ነው። ለጠላት ቅጣትና ፍርድ

¹¹ Stanley, C.C. (2002). *The Gift of Forgiveness*. P. 9-10

¹² Augsburg, David. *The Freedom of Forgiveness*. P.37

¹³ Jampolsky, G.G and et al. (1999) p. 5

ሲገባው ነፃነትን መስጠት ነው። ጠላት ቁጣገና በቀልን ሲጠብቅ ጠላትን መረዳት መቻል ነው። ይቅርታ የራሱን ጥቅም አይፈልግም። ይቅርታ ለሌላው የራሱን ነፃነትንና ተስፋን ይሰጣል»¹⁴

ይቅርታ በነጻ ፈቃድ ላይ የተመሠረተ በጎ ምላሽ ነው

ይቅርታ ማድረግ የፈቃድ ጉዳይ ነው። በዳይን ይቅር ማለት የሰውን ስሜትና ድርጊትን የሚያሳትፍ ሂደት ነው። በሰው ተበድሶን የሚሰማን ስሜት መጥፎ እንደሆነ የታወቀ ነው። ስለዚህ ሰው ስናስብ በውስጣችን የጥላቻና የቂም በቀል ስሜት ይሰማናል። በውስጣችን የሚሰማንን ስሜት እምቢ ብሎን እየታገልን ለዚህ ሰው መልካም ነገር ማድረግ ስንጀምር በውስጣችን ያለው መጥፎ ስሜት እየቀነሰ ይመጣል። መልካምና ትክክለኛ ስሜት ከመልካም ድርጊት በኋላ ተከትሎ የሚመጣ ከስተት ይሆናል። በውስጣችን የሚሰማንን ስሜት እያዳመጥን ዕድሜ ልካችንን ለበደለን ሰው ይቅርታ ማድረግ አንችልም። ከፋ ወይም በደል በእኛ ላይ ተፈጽሞ ጥሩ ስሜት ከተሰማን በኋላ ይቅርታ ለማድረግ ማሰብ የማይቻል ነገርን መጠበቅ ስለሆነ ኃላፊነት መዘንጋት እንዲሁም ፈውስና በረከታችንን ማዘግየት ይሆናል።

ይቅርታ ለማድረግ ፈቃዳችንን ከሰጠን ጥሩ ያልሆነው ስሜት እየተለወጠ ይሄዳል። የወሰነውን መልካም ነገር እያደረግን ስንሄድ ስሜታችን ደግሞ እየተለወጠ ይሄዳል። ስሜት ድርጊታችንን ወይም የድርጊታችንን ውጤት በመከተል ይለወጣል።

አንድ ክርስቲያን ጸሐፊ በቤተሰብ ውስጥ ባልና ሚስት ይቅርታ መደራረግ እንደሚገባቸው በሚያሳስብ መጽሐፋቸው ውስጥ ይቅርታን እንዲህ በማለት ገልጾታል፡-

ይቅርታ የፈቃድ ጉዳይ ነው። ሌላ ሰው በእኛ ላይ ያደረገውን ነገር ላለማሰላሰል ወይም ላለማውራት መወሰን ነው። ይቅርታ በማወቅ የምናደርገው ምርጫ ሆነ ብለን የምንወስደው ድርጊት ያለበት ሂደት ነው። የትዳር ጓደኛ ተገቢ ባልሆነ ድርጊት ወይም ንግግር ላይ ያመጣውን ዕዳ መሰረዝ ነው። የእግዚአብሔር ይቅርታ በእኛና በእርሱ መካከል ያቆምነውን የኃጢአታችንን ግድግዳ እንደሚሰብር ሁሉ የትዳር ጓደኛችንን ይቅር ማለትም በመካከላችን የተነቃቃ ኅብረት እንዲኖር መንገድ ይከፍታል። ይቅርታ በበደል ምክንያት ተለያይተን የነበርነውን ወገኖች እንደገና አንድ ላይ ያመጣናል።¹⁵

¹⁴ David, A. P. 40

¹⁵ Sande, K. (2002). *Peacemaking for Families: a biblical guide to managing conflict in your home*. Tyndale House Publishers, Inc., p. 85

በዚህ አሳብ መሠረት ይቅርታ ሦስት ዋና ዋና አሳቦችን በውስጡ ያካተተ እንደሆነ እንመለከታለን። የመጀመሪያው ይቅርታ በፈቃዳችን የምናደርገው ምርጫ መሆኑን ነው። እውነተኛ ይቅርታ በነጻ ምርጫ የሚደረግ ውሳኔ ነው። በራሳችን አውቀንና ፈቅደን ይቅርታ ስናደርግ ፍሬው ዘላቂነት ይኖረዋል። ውሳኔው ከሚገለጥባቸው መንገዶች ሁለቱ ደግሞ የተፈጸመውን በደል ሁልጊዜ ላለማሰላሰልና ለሌሎች ሰዎች በወሬ ማስተላለፍን በመተው ይታወቃል።

ስለዚህ ይቅርታ ማድረግን መማር ከፈለግን ይቅር ለማለት ፈቃደኞች እንሁን። ይቅርታ መስጠትና መቀበል የምንችለው ከተፈጸመብን በደል የተነሣ የተሰማንን መጥፎ ስሜቶችንና የደረሰብንን የሕይወት ቁስላችንን ለእግዚአብሔር ለመስጠት ፈቃደኛ ስንሆን ነው። እኛ ከምንይዛቸው እግዚአብሔር ቢይዛቸው የተሻለና ፈውስም እንደሚመጣ በማመን ለእርሱ መስጠት ነው። ፈቃደኞች ሆነን የበደሉንን ሰዎች ይቅር ብንል መልካም የሆነ ፍሬን እንሰበሰባለን፤ ባንፈቅድ ደግሞ ሕይወታችን ለስቃይ አሳልፈን ለመስጠት ወሰንን ማለት ነው። ይቅርታ ማድረግና አለማድረግ የእኛ ምርጫ ነው። ፈቃዱ ሲኖር መንገዱና ጸጋውም ይኖራል።

ሁለተኛው ይቅርታን ከዕዳ ስረዛ ጋር ማያያዙ ነው። አንድ ሰው በሌሎች ላይ ተገቢ ያልሆነ ድርጊት ሲፈጽምና የማይገባውን ንግግር ሲናገር በራሱ ላይ ዕዳን ያስቀምጣል። ምናልባት ያ ሰው እንዲህ ዓይነት ድርጊት እንዲፈጽም ወይም እንዲናገር ያደረጉት ውስጣዊና ውጫዊ ተጽዕኖዎች ሊኖሩ ይችላሉ። በምንም ምክንያት ቢሆን አንድ ሰው ሌላውን ሲበድል በራሱ ላይ ዕዳን ያከማቻል። በራሱ ላይ ዕዳን የቆለለውን ሰው ነጻ ለማውጣት ያለው አማራጭ ዕዳውን መሰረዝ ነው። ያደጉ አገሮች ለደሃ አገሮች ያበደሩትን ዕዳ መክፈል ሲያቅታቸው እንዲሚሰርዙላቸው ዓይነት ማለት ነው። ይህ የበደል ዕዳ የሚሰረዘው ደግሞ ለበዳዩ ምሕረት በማድረግ ነው።

በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በበዳይ የተፈጸመውን ዕዳ መሰረዝ የሚገለጽባቸው የተለያዩ መንገዶች አሉ። አንድ ሰው የበዳይን የበደል ዕዳ መሰረዙን በሚከተሉት መንገዶች መግለጽ ይችላል፡-

- ❖ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ በደሉን ላለማሰብ በመወሰን
- ❖ የራሱን በደል በማስታወስ
- ❖ ስለበደሉ በማሰብ መቆጣትን በመተው
- ❖ በዳይ ስለፈጸመው በደል እንዲቀጣ የሚፈልገውን እቅድን ለመተው በመወሰን
- ❖ በደሉን ለእግዚአብሔር አሳልፎ በመስጠትና በመሳሰሉት መንገዶች ይሆናል።

ሦስተኛው ይቅርታ በሁለት ወገኖች መካከል ከበደል የተነሣ የተበላሸውን ግንኙነት እንደገና እንደሚያድስና በአዲስ ሕይወት ወደፊት የተሻለ ኅብረት እንዲኖራቸው እንደሚያደርግ ያሳያል።

ተበዳይ ይቅርታ ለማድረግና ለመቀበል የሚፈቅደውን ውስጣዊ ዝግጅት ሲያደርግ በማይታወቅ ሁኔታ ተበዳይ ዘንግምተኛ እርምጃ ቢያሳይ በዚህ ሊወቀስ ይችላል። ይቅርታ በሂደት ይመጣል። ተበዳይ በደረሰበት በደል ምክንያት የተጎዳውን ነገር ለመፈወስ በሚያደርገው ሂደት ውስጥ ይቅርታ ምን ያህል አስፈላጊ እንደሆነ ቀስ በቀስ እየተረዳ ይሄዳል። ስለዚህ ተበዳይ ይቅርታ ለማድረግ ሲያቅተው ይቅር ለማለት ፈቃደኛ አለመሆኑን ሳይሆን በተፈጸመበት በደል የደረሰበት የሕይወት ቁስል ገና ያልተፈወሰ በመሆናቸው አለመዘጋጀቱን ያመለክታል። ተበዳይ ከዚህ በፊት ከተፈጸመበት በደል አንጻር ራሱን መመልከት ሲያቆም ይቅርታ በማድረግ ወደፊት ማየትን ይጀምራል።

ተበዳይ የደረሰበትን በደል እያሰበ በውስጡ በሚፈጠረው የቁጣና የምሬት ስሜት ሕይወቱ እየቆሰለ መሰቃየቱን ይገነዘብና በዳዩቹም በተመሳሳይ ሁኔታ ውስጥ እንደሚገኙ ይረዳና እርሱ በተቀጣበት ውስጣዊ ቅጣት ሌሎችን ለመቅጣት አለመፈለግ በውስጡ ማቆጥቆጥ ይጀምራል። ከዚህም የተነሣ ስለመበደሉ መቆርቆር ለማቆም ይነሳሳል። ይህንንም የሚያደርገው ይቅርታ በመከልከል በዳዩችን «መቅጣት» ውስጣዊ ፈውስ እንደማይሰጠው በመገንዘቡና ይቅርታ ማድረግ በቁጣና በምሬት የሚባክነውን ኃይሉን ሕይወቱን ወደ ተሻለ እርምጃ ለመምራት በሚያስችለው ሁኔታ ላይ ለማዋል በመወሰኑ ነው።¹⁶

ይቅርታ ያለፈውን ታሪክ ወደ ጌላ መተውና ወደፊት መጓዝ ነው

በግንኙነት ውስጥ የሰዎች እይታ ወሳኝነት አለው። ሰዎች አንድን ነገር የሚመለከቱበት ገጽታ ሌሎች ከሚያዩበት እይታ የተለየ ነው። አመለካከታችን ስሜታችን፣ ስሜታችን ደግሞ ድርጊታችን ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል። ብዙ ሰዎች ከትናንት ጋር የታሠሩ ናቸው። ካለፈው ዕለት ተላቅቀው አዲስን ቀን በአዲስ መንፈስ ለመኖር ያቅታቸዋል። ስላለፈው ነገር እያሰቡ እንቅልፍ ያጣሉ፣ ይጨነቃሉ፣ ከጭንቀታቸው ለመገላገል ደግሞ ተገቢ ያልሆኑ እርምጃዎችን ሁሉ ይወስዳሉ።

ሐዋርያው ጳውሎስ የጌላውን ትቶ ወደፊት መገንገስን ይፈልጋል (ፊልጵ3:13-14)። ሐዋርያው «በጌላዬ ያለውን እየረሳሁ በፊቱ ያለውን ለመያዝ እዘረጋለሁ» ሲል የሚረሳው ከጌላው ያሉ ነገሮች ምንድናቸው? ለመያዝ የሚዘረጋው ከፊቱ ያለውን ነገር ምንድነው? ከእርሱ ሕይወት ወደፊት ያለውን ለመያዝ ለመዘርጋት ከጌላ ያለውን ነገር መርሳት መሠረታዊ መርሕ እንደሆነ እንገነዘባለን። ከጌላ ያለውንና ከፊት ያለውን

ነገር በአንድ ጊዜ መያዝ አይቻልም። እንዲህ ዓይነቱ ሰው መሐል መንገድ ላይ እየቆመ ከጌላውና ከፊቱ ያለውን ለመያዝ የሚዘረጋን ሰው ይመስላል።

አንተስ? ትናንት በሕይወትህ ዘመን የገጠመህ ችግሮችና ውጣ ውረዶች የወደፊት ሕይወትህን እንዲወስኑ ትፈቅዳለህ ወይስ ያለፈውን ወደጌላ በመተው ወደፊት ትገባለህ? ምርጫው ያንተ ነው። ካለፈው ዘመን ጋር ራስህን ማሠርና በእርሱ ተጽዕኖ ሥር መኖር ወይም ያለፈውን ወደ ጌላ በመተው ነገን በአዲስ መንፈስ መኖር? ስላለፈው ታሪክ ሺህ ጊዜ ብታስብና ብታሰላስል በምንም ተፃምር መለወጥ አትችልም። ሰዎች አንተን በድለው ከሆነ በምንም መልኩ እንዳይበድሉ ማድረግ አትችልም። እርሱ አንድ ጊዜ ተፈጽሟል። ስለ ሁኔታው ብዙ ማሰላሰል አንድ ጊዜ የተከናወነው ድርጊት ቀሪ የሕይወት ዘመንህን እንዲቆጣጠር መፍቀድህ ነው።

ያለፈውን ታሪክ መለወጥ ባትችልም አንድ ነገር ግን መለወጥ ትችላለህ። እርሱም ያንተ አእምሮ ወይም አስተሳሰብ ነው። የተከሰቱ ነገሮች ከአንተ አቅም በላይ ናቸው። አንተ አሁን መቆጣጠር የምትችለው በአእምሮህ ውስጥ ለእነዚያ ክስተቶች የምትሰጠው ሥፍራ ነው። ምን ያህል ሥፍራ ይዘው እንደሚገኙ አንተው ታውቃለህ። ለወደፊት ሕይወትህ መለምለም እንቅፋት የሆኑ የማያስፈልጉ ፋይሎች በመሆናቸው ሥፍራ አትስጣቸው። አንዳንድ ጊዜ ከአንተ ጋር የቆዩትን አሳቦች ማስወገድ የሕይወትህን ክፍል የማስወገድ ያህል ሊከብድህ ይችላል። ሆኖም የሚጠቅሙ ስላይደሉ ከአእምሮህ ውስጥ ጽድቀው መውጣት ይገባቸዋል። እነርሱን ይዘህ በአዲስና ገንቢ በሆነ መንገድ ሕይወትህን መምራት የምትችልበትን አቅም ማግኘት አትችልም።

በአንድ ወቅት ሰዎች በሕይወትህ ላይ የፈጸሙት በደል እውነት ሆኖ እንደ ታሪክ የማይለወጥ ክስተት ቢሆንም አንተ ስለታሪኩ ያለህን እይታ መለወጥ ትችላለህ። ይህ አንተ መቆጣጠር የምትችለው ገጽታ ነው። ይህን አላደርግም ማለት ባለፈው አፍራሽ በሆነ ትዝታ ታስረህ ወደፊት ሊኖር የሚችለውን ዕድሎችህን በራስህ ላይ መዝጋት ይሆናል። ያለፈውን ወደጌላ መተው ወደፊት ለመገንገስ ይረዳል። ለዚህ ደግሞ በአንተ አእምሮ ውስጥ የሞላውና ሁለንተናህን የተቆጣጠረው አስተሳሰብና እይታ በጎ በሆኑ አስተሳሰቦች ሊሞላ ይገባል። ሕይወትህን ወደጌላ የሚጎትተው አሮጌው አስተሳሰብ ወጥቶ በዚያ ሥፍራ ወደፊት ሊያራምድህ የሚችል አዲስ አስተሳሰብ ሊገባ ያስፈልጋል። ከአሮጌው አስተሳሰብ የመላቀቂያው አንዱ መሣሪያ ደግሞ ለበደሉ ሰዎች ይቅርታ በማድረግ ታሪኩን መዝጋት ነው።

አንድ ጊዜ በሕይወትህ ላይ የሚፈጸመው በደል የሕይወት አትጣጫህን ክፉኛ ሊጎዳና ሊለውጥ እንደሚችል የታወቀ ነው። ሆኖም በዚያ ለመመራትና ላለመመራት ምርጫ ማድረግ የምትችልበት ዕድል አለህ።

¹⁶ Patton, J. (1993). *Pastoral Care in Context: An Introduction to Pastoral Care*. Westminster/John Knox Press. P. 181.

በደሉ ወደሚመራህ ሳይሆን እግዚአብሔር ወዳቀደህ መልካም ግብ ለመድረስ መሥራት ትችላለህ። በሕይወትህ ላይ የደረሰውን በደል እንደ መነሻ አድርገህ ከወሰድከው ዓላማህ የበደሉህን ሰዎች መበቀል ወይም በደሉ በአንተ ላይ የደረሰውን ውጤት ወይም ማንነት ይዘህ መኖር ነው። በደሉን በይቅርታ ብታልፈው ግን በሕይወትህ እግዚአብሔር መሆን የሚፈልገው ዓይነት ሰው የመሆን ዕድል አለህ። የአንተ ይቅርታ ያለፈውን ክስተት ባይለውጥም የወደፊት ሕይወትህን በበጎ ጎን ይለውጣል። ስለዚህ በአንተ ላይ የደረሰውን በደል በይቅርታ በመተው ዓላማህን ከግብ ለማድረስ ወደፊት ገስግስ። ወደፊት የሚጠብቅህ የሕይወት ሽልማት ማግኘት የምትችለው በሕይወትህ ላይ ለደረሰው በደል ተገዥ ሳትሆን ስትቀር ብቻ ነው። የበደሉህን ሰዎች ይቅር ብለህ በሕይወት ሩጫህ ፍጻሜ የምታገኘው ብድራት ጠላቶችህን ተበቅለህ አገኛለህ ብለህ ከምትገምተው ብድራት አጅግ ይልቃል።

ታደሰ የሚባል ወጣት ያደገው ከራሱ ጎሣ ውጭ በሆኑ ሰዎች መካከል ነበር። እርሱ ያደገበት ማሕበረሰብ ለእርሱ ጎሣ የነበረው አመለካከት ጥሩ አልነበረም። የታደሰ ጎሣ ከእነርሱ ያነሰና የተናቀ እንደሆነ እየነገሩት ይሰድቡትና ያንገላቱት ነበር። ብቻውንም ስለነበር አንዳንድ ጊዜ የአካል ጥቃትም ያደርሱበታል። በትምህርቱ ጎበዝ ተማሪ በመሆኑም ይቀትበታል። በእርሱ በመበለጣቸው በጣም በመናደዳቸው ስድብና አካላዊ ጥቃት በማድረስ ይበቀሉት ነበር። ታደሰ የልጅነት ዘመኑን ያሳለፈው በግዞት እንደሚኖር ዓይነት ሰው ነበር።

ወጣት ከሆነ በኋላ በእርሱ ላይ ይደረግ የነበሩትን ነገሮች ወደኋላ ሲመለከት «ለምን ነበር እንዲህ ያንገላቱኝ?» የሚል ጥያቄ መጠየቅ ጀመረ። በእርሱ ላይ በደረሰውም በደል ከማዘን አልፎ የቀጣ ስሜቱም እየጨመረ መጣ። ለትምህርቱ የሚሰጠውም ትኩረት እየቀነሰ ሄደ። አብዛኛውን ጊዜ የደረሰበትን በደልና ስለበዳዎቹ ያሳስባል። እንዴት አድርጎ በልጅነቱ ወቅት ያንገላቱት የነበሩትን በተለይም ማንነቱን ያንቋሽሹትን ሰዎች እንደሚበቀል አቀደ፤ ይህን ግን አንድ ቀን ለአንድ ሰው ማጫወት እንደሚገባው አሰበ። ዳሩ ግን ይህን ምስጢር ለማን ሊያካፍል እንደሚችል አላወቀም። በዚህ ሁኔታ በአሳብ እያለ የአባቱ ወዳጅ የነበሩት ሰው ትዝ አለው። አባቱ ከመሞቱ በፊት አንድ የልብ ወዳጅ ነበረው። ይህ ሰው አልፎ አልፎ እቤታቸው እየመጣ ለረጅም ጊዜ ከአባቱ ጋር ይጫወት ነበር።

ታደሰ የሁለተኛ ዓመት የኮሌጅ ትምህርቱን ጨርሶ ለአረፍት ወደ ሀገር ቤት ሲመለስ ወደ ሽማግሌው ሄዶ በልቡ ያለውን አሳብና ስሜት አካፈለው። ሽማግሌውም ታደሰ በልቡ ያለውን ነገር ለእርሱ በማካፈሉ የተሰማውን እርካታ ከገለጸ በኋላ ምን ዓይነት እርምጃ መውሰድ እንደሚገባው መከረው። «ሰዎች በተፈጥሮ እኩል መብት አላቸው። አንዳንድ ጊዜ አንዳንድ ወገኖች ከሌሎች እንደሚበልጡ ያስባሉ። እኛም በዚህ አካባቢ የተናቀ ወገን እንደሆነን እንቆጠራለን። እኛ የተናቅነው በሰዎቹ አይታ ነው እንጂ በብዙ ነገር ከእነርሱ የተሻለ ነገር አለን። መታችንም በጣም አስፈላጊ ነው። ሥራችን እንደ መታች የሚናቅ አይደለም። እነርሱም

በሆኑ መታችንን ይንቃሉ እንጂ የመታችን ተጠቃሚዎች ናቸው። አንተም ብትሆን በትምህርትህ ከልጆቻቸው ትበልጣለህ። ብዙዎቹ የእነርሱ ልጆች ኮሌጅ አልገቡም። አንተ ግን አሁን ታታሪዎች የደረሱበት ሥፍራ ደርሰሃል።

«ስለዚህ ልጄ ሆይ! አሁንም የሚንቁን ሰዎች ለእኛ ሊሰጡን የሚፈልጉትን መጥፎ ስም ወደ ኋላ በመተው በትምህርትህ በርታ። እነርሱን ለመበቀል ብታሰብ በእውነትም ከእነርሱ በታች ትሆናለህ። ይህን ጉዳይ ትተህ በትምህርትህ ብትበረታ ግን እኛ የምንናቅ ወገን እንዳይደለንና ከሚንቁንም ሰዎች ጋር እኩል እንደሆነን በተግባር ታሳያለህ። ከአንተም በኋላ ያሉ ልጆቻችን እንዲሁም የሚንቁን ሰዎች ልጆችም የአንተን ምሳሌነት በመከተል ሰው የደረሰበት ሥፍራ ይደርሳሉ። በማለት መልካም ምክር መከሩት። ታደሰም የኮሌጅ ትምህርቱን በከፍተኛ ውጤት በመጨረስ በኮሌጁ ውስጥ መምህር ሆነ። ከዚያም ትምህርቱን እስከ ዶክተሬት ድግሪ ድረስ በመማር በማስተማር መታችው ቀጠለ። እርሱ ከተወለደበት ሥፍራ የመጡትን ብዙ ልጆችን አስተምሯል፤ ከጎሣውና ከሌላ የመጡትን የሠፈር ልጆች መካከል ልዩነት ሳያደርግ በሚያስፈልጋቸውም ነገር ይረዳቸዋል። የእርሱን ወገን የሚንቁም ሰዎች አፋቸውን ያዙ፤ ከታደሰ ጎሣም ጋር በመከባበር መኖር ጀመሩ።

ታደሰ በልጅነት ወቅት ሰዎች በእርሱ ላይ ያደርሱትን በደል በማሰብ እነርሱን የመበቀል እርምጃ ቢወስድ ኖሮ አሁን የደረሰበት ደረጃ ላይ አይደርስም ነበር። በዳዮቹን ለመበቀል ከማሰብ ይልቅ የወደፊት ሕይወቱን በገንዘብ ሁኔታ በመለወጥ ላይ ትኩረት እንዲያደርግ በመመከሩና እርሱም ተመሳሳይ እርምጃ በመውሰዱ ሕይወቱን በቀና መንገድ መራው። በመልካምም ክፉውን ማሸነፍ እንደሚችል አሳየ። በተወለደበትም አካባቢ በሚኖሩ የተለያዩ ጎሣዎች መካከል ዘላቂነት ያለው ተከባብሮ አብሮ መኖር የሚችልበትን ሁኔታ ለመፍጠር ፈርቶታል ሆነ።

የሕይወትን ሩጫ በትጋት ወደፊት ለመሮጥ ወደኋላ ማየት አሉታዊ ተጽዕኖ ያመጣል። ወደፊት የሚሮጥ ሰው ወደኋላ ሲመለከት የሩጫው ኃይልና ፍጥነት ይቀንሳል። በተገቢው ፍጥነትና ኃይል ወደፊት ለመሮጥ ለሩጫው እንቅፋት የሚሆኑትን ነገሮች ወደኋላ መተው አስፈላጊ ነው። ያለፈውን ጎጂ ክስተቶችን በእእምሮ ተሸክሞ የሕይወትን ዓላማ ከግብ ለማድረስ በትጋት መሮጥ አይቻልም። መጽሐፍ ቅዱስ «እኛ ደግሞ ሽክምን ሁሉ ቶሎም የሚከበንን ኃጢአት አስወግደን የእምነታችንንም ራስና ፈጻሚውን እያሰሰን ተመልክተን በፊታችን ያለውን ሩጫ በትዕግሥት እንሩጥ» (ዕብ12:2) በማለት ይመክረናል።

ሩዋጮች ከባድ ሽክም ተሸክመው በተገቢው ሁኔታ መሮጥ አይችሉም። ሩጫና ሽክም አብረው የሚሄዱ ነገሮች አይደሉም። እግዚአብሔር ወዳቀደህ ግብ እንዳትደርስ እንቅፋት ከሚሆኑብህ ነገሮች አንዱ ለበደሉ ሰዎች ይቅርታ አለማድረግ፤ ቂምና ምሬት ይዘህ ሁልጊዜ ስለ እነርሱ እያሰብክ መኖር ነው። በሌሎች ሰዎች ላይ ጥላቻ ወይም ቂም ካለህ ይህን ሽክም ዛሬውኑ ለማሸወገድ እርምጃ መውሰድ ይኖርብሃል። ምናልባት

አንተን የበደሉ ሰዎች በሕይወት ላይኖሩ ይችላሉ። አንተ ቂም የያዘከባቸውና ሽክም የሆኑብህ ሰዎች ምናልባት አንተንም ላይሆን በታሪክ ውስጥ ወገንህን የበደሉ ሊሆኑ ይችላሉ። ስለተፈጸመው በደል ከቤተሰቦችህ ሰምተህ ወይም ከታሪክ መጽሐፍ አንብበህ ይሆናል። እነርሱ መታን ሆነው በመቃብር ሥፍራ ተኝተው በአንተ በሕያው ሰው፣ በምድር ላይ በምትንቀሳቀሰው ላይ ተጽዕኖ ያደርጋሉ። ስለዚህ በመታን አትሸነፍ። ይቅር በላቸውና ጉዞህን ቂጥል።

የኋላ መስታወት እያዩ ወደፊት መንዳት እንደማይቻል ሁሉ ዛሬ ላይ ሆነህ በአእምሮህ ያለፈውን ሕይወት እያመነኸክህ የሕይወት ዓላማህን ከግብ ልታደርስ አትችልም። ይቅርታ ማድረግ ባለፈው ዘመን የተፈጸመውን ስህተትና በደል ወደኋላ በመተው ያለ ሕሊና ክስ ወደፊት መገስገስ ያስችላል። ይቅርታ የተሻለውን ነገር ለማድረግ በተስፋ መኖር ያስጀምራል። አንድ የሥነመለኮት መምህር «ካለፈው የሕይወት መራርነት ነጻ አውጥቶን እጅግ አዲስ ወደሆነው ወደፊት ሊመራን የሚችለው ይቅርታ ማድረግ ብቻ ነው»¹⁷ በማለት የተናገረው ጭብጥ ይቅርታ ማድረግ የሕይወት አቅጣጫ ለዋጭ መሆኑን ያስገነዝባል።

ከሰዎች ጋር ባለህ ግንኙነት ሽክም ሆኖብህ ሕይወትህን ወደፊት በተገቢው ሁኔታ እንዳትመራህ ያደረገህ ነገር አለህን? በሰዎች ተበድለህ ቂም ይዘህ እየኖርክ ከሆንህ ይቅር በልና ወደፊት ተራመድ። ቂም አንተን ካሰረበት እስር ቤት ውጣ። የቂምና የይቅርታ አለማድረግ እስር ቤት ለማንም አልበጀም! ለአንተም አይበጅም። ለበደሉህ ሰዎች ይቅርታ ማድረግ እነርሱ በአንተ ላይ የፈጸሙት በደል ይገባኛል ማለትህ አይደለም። ከአንተ ይቅርታ ማድረግ የተነሣ እግዚአብሔርም በደላቸውን ይቅር ይላል ማለት አይደለም። ለበዳዮች ይቅርታ ማድረግና መከልከል የእግዚአብሔር ጉዳይ ስለሆነ እርሱን ለእርሱ በመተው አንተ ማድረግ የሚገባህን መልካም ተግባር ፈጽም። መለወጥ በማትችለው ባለፈው ነገር ከመታሰር የወደፊቱን ነገር ለመለወጥ ማድረግ የሚገባህን አንድ ነገር አድርግ። እርሱም ይቅርታ ነው። የበደሉህን ይቅር ማለት የሕይወትህ ፈውስ ጅማራ ይሆናል።

በዚህ ላይ አንድ ማስተዋል ያለብን መሠረታዊ አሳብ ይኖራል። ለበደሉን ሰዎች ይቅርታ ማድረግና ከትናንቱ የሕይወት ገጠመኞቻችን ጋር ሰላምን መፍጠራችን በአንድ ጊዜ ከጨለማ ወደ ብርሃን እንደሚወጣ ዓይነት ሰው ሁለንተናዊ ሕይወታችንን ላይለውጥ ይችላል። ይቅርታ ባለማድረጋችን የተያዙብን በረከቶቻችን ግን ይለቀቃሉ። ሕይወታችን ሰላማዊ ይሆናል። ሆኖም ሁልጊዜ በሂደት ውስጥ የምንመራቸውና የምንለማመዳቸው አዳዲስ

ነገሮች ይኖራሉ። ሕይወት ሂደት ስለሆነች ዛሬ ከሆነው ነገር ነገ ደግሞ ወደ ተሻለ ሕይወት ለመድረስ ተስፋ እናደርጋለን።

በግለሰብ ብቻም ላይሆን እንደ ቡድን፣ ብሔረሰብና አገርም ስናስብ ላለፈው በደል ይቅርታ ማድረግ ለሰላም፣ ለብልጽግናና ለእውነተኛ አገደነት ቁልፍ ነው። ከዛሬ ሁለት ወይም ሶስት መቶ ዓመታት በፊት የተደረገውን ታሪክ እየጠቀሱ ተበድለን ነበር እያሉ ተከታታይነት ባለው ሁኔታ ማውራት አንድ መልካም እርምጃን በማራመድ ገንቢ የሆነ ለውጥ ከማምጣት ይልቅ አሁን ያሉ ሰዎች/ሕዝቦች በሰላም አብረው እንዳይኖሩ በመካከላቸው ጥላቻና ግጭትን መዝራት ነው።

ማጠቃለያ:

- ⬇ ይቅርታ ከበደል የተነሣ የሚለማንን መጥፎ ስሜት በመከተል የበቀል እርምጃ መውሰድን መተው ነው።
- ⬇ በዳይ በፈጸመው በደል ተጽጽቶ ንስሐ በመግባት የጠፋውን ገንዘብ ወይም ንብረት መመለስን ላያስቀር ይችላል።
- ⬇ የእግዚአብሔርን ምሕረት መለማመድ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚፈጠረውን በደል በይቅርታ በማለፍ ከበዳይ ጋር የነበረውን ግንኙነት ለማደስ ዓይነተኛ መሣሪያ ነው።
- ⬇ ይቅርታ ውስጣዊ ስሜታችንን በማዳመጥ የሚፈጸም ተግባራዊ እርምጃ ላይሆን ፈቃድን በመጠቀም የሚወሰድ ውሳኔ ነው።
- ⬇ ይቅርታ ያለፈውን መጥፎ የሕይወት ምዕራፍ በመዝጋት በአዲስ እይታ ወደፊት መንዝ መጀመር ነው። የራስን የነገ ሕይወት በበደል ላለመተርጎም ውሳኔ ማድረግ ነው።

የማሰላስል ጥያቄዎች:

- (1) በዳይ በፈጸመው በደል ካሳ መክፈል ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት እንዲሁም ለግንኙነት መታደስ ምን ያህል ተጨባጭ ጥቅም ይኖረዋል?
- (2) በወዳጅ መበደል በሩቅ ሰው ከመበደል የላቀ ሕመም የሚያስከትለው ለምንድነው? ወዳጅንስ ይቅር ማለት የሚከብደው ለምን ይሆን?
- (3) በግለሰብ፣ በቡድን እንዲሁም በማሕበረሰብ ደረጃ በታሪክ ውስጥ የተፈጸሙትን በደሎች ወደኋላ በመተው በአዲስ እይታ ወደፊት መራመድ የሚቻለው ምን ዓይነት ተጨባጭ እርምጃዎችን በመውሰድ ይመስላል?

¹⁷ Kruschw, R. B. (2001). *Christian Reflection: A Series in Faith and Ethics*. The Center of Christian Ethics. P. 5

ይቅርታ በዓውዳችን እይታ

በኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል የተዘጋጀው የአማርኛ መዝገበ ቃላት ይቅርታን «ቂም ወይም ቅሬታ እንዳይኖር፡- በዳይ ተበዳይን ምህረት የሚጠይቅበት የልመና ቃል» እንዲሁም «በደልን፣ ቂምን መተው፣ ይቅር ማለት፣ ምህረት ማድረግ» በማለት ይተረጉመዋል።¹⁸ በዚህ ትርጉም መሠረት በተበዳይና በበዳይ መካከል የሚፈጸም ክስተት ሆኖ በዳይ ተበዳይን ምህረት እንዲያደርግለት የሚጠይቅበት ሂደት ነው። በዳይ ተበዳይን ይቅርታ መጠየቅ የሚኖርበት ደግሞ በግንኙነታቸው ውስጥ ቂም ወይም ቅሬታ እንዳይኖር ለማድረግ ያለፈውን በደል በምህረት መተው ነው።

ስለ በደል፣ ቂምና ይቅርታ ከሚነገሩ የተለያዩ አባባሎች ማሕበረሰባችን ስለ ይቅርታ ያለውን ግንዛቤ መመልከት ይቻላል። ከዚህ በታች የተቀመጡት አሳቦች ግንዛቤ እንዲሰጡን ብቻ በማሰብ እንጂ ይቅርታ በተለያዩ ባሕሎች ውስጥ የተለያዩ ትርጉምና ሂደት ሊኖረው እንደሚችል አስባለሁ። በዚህ አቅጣጫ ጥናቶች ቢደረጉ በዓውዳችን በይቅርታ ዙሪያ ለሚነሱ አሳቦች ሰፊ ግንዛቤ ማግኘት ይቻላል። ለጊዜው ይህን ማድረግ የዚህ መጽሐፍ ትኩረት በመሆኑ ለምሳሌ የሚሆኑ ጥቂቶችን ብቻ በማንሳት ማለፍ ግድ ይሆናል።

ለብዓዊ ፍጡር በደልን ይፈጽማል፡- «ሰው ሆኖ የማይበድል፣ እንጨት ሆኖ የማይጨስ የለም» ማንኛውም ሰው በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ሌላውን ሰው ሊበድል ይችላል። ከሰው ልጅ ስህተት ስለማይጠፋ በዚህ ስህተት ደግሞ ሊጎዳ የሚችል ሰው መኖሩ የማይቀር ክስተት ነው። ስለዚህ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በሰዎች በደል ሊፈጸም እንደሚችል ከወዲሁ ማሰብ ተገቢውን ቅድመ ዝግጅት ለማድረግ ይረዳል።

ሰው መበደልን አይወድም፡- «ሰው አይወድም በደል፣ በሬ አይወድም ገደል» በግንኙነት ውስጥ በደል እንደሚፈጸም ቢታወቅም ሰው በሌላው መበደልን አይፈልግም። ጤናማ አእምሮ ያለው ሰው ሌላው ሰው እንዲበድለው ሁኔታዎችን አያመቻችም። ተበድሎም መልካም ስሜት አይሰማውም። ይህ ሁኔታ ሰዎች በራሳቸው ላይ በደል እንዲደርስባቸው እንደማይወዱ ሁሉ ሌሎችንም ላለመበደል ጥንቃቄ እንዲያደርጉ እንዲሁም የተበደለ ሰው መጥፎ ስሜት ሊሰማው እንደሚችል ያስረዳል። ተበዳይ የማይወደው ነገር ስለደረሰበት የሚሰጠውን አጻፋዊ ምላሽንም በትዕግሥት ለማስተናገድ ግንዛቤን ይሰጣል።

ሰው ለሚሠራው ክፉ ሥራ ብድራቱን ያገኛል፡- «በሰፈሩት ቁና ሳይሠፈሩ አይቀሩም»፤ «ሰውን እጎዳ ባይ አመድ ተንከባላይ» «ሥራ ለሠራው፣ እሾህ ላጣራው» ሰዎች በሌሎች ላይ የሚፈጽሙት ማንኛውም ተግባር አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ውጤት አለው። አንድ ሰው ሆን ብሎ ሌላውን ሰው ቢያጠቃ ወይም በሌላው ላይ ክፉ ሥራ ቢሠራና ቢጎዳው የጋላ ጋላ ተጎዲው ክፉ ድርጊትን የፈጸመው ሰው ነው። ሰውን ለመጎዳት ማሰብ ራስን ሳይጎዳ አይቀርም። ማንም ሰው ራሱን መጎዳት ስለማይፈልግ ሌላውን ሰው ከመጎዳት ሊቆጠብ ይገባል። ሌላውን ማጥቃት መልሶ መጠቃትን ወደ ራስ የሚመለስ ከሆነ ከሌላው ጋር በሰላም መኖር ይቻላል። «ሰው የዘራውን ያጭዳል» የሚለውን መንፈሳዊ መርሕ የሚያንጸባርቅ መልዕክት አለው። ክፉ ድርጊት ተፈጽሞ ክፉ ምላሽ የሚያስከትል ከሆነ ይህን በመተው ተቃራኒውን ማድረግ መልካም ብድራትን ያስገኛል ማለት ነው።

ወሰንን መጠበቅ፡- «ማርም ሊበዛ ይመራል» በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ተገቢውን ወሰኑን በመጠበቅ አብሮ መኖር እንዳለበት የሚያሳስብ አባባል ነው። ከጅማራ መልካም የሆነ ነገር ዘላቂነት ሊኖረው የሚችለው እያንዳንዱ ሰው የሌላውን መብትና ክብር እየጠበቀ ሲመላለስ ነው። እርስ በርስ መበዳደልና ይቅርታ መደራረግ ያለ ነገር ቢሆንም አንዱ ወገን ሌላውን ዝም ብሎ የሚበድል ከሆነ ግንኙነቱ ዘላቂነት አይኖረውም። ስለዚህ በግንኙነት ውስጥ ሰዎች የሚያገኙት ጥቅም ከሚደርስባቸው ጉዳት ካልበለጠ ግንኙነቱን ያፈርሱታል።

በደል ሰንሰለት አለው፡- «ሥጋ ቢወድቅ አፈር ይዞ ይነሳል» በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ አንድ በደል በሚፈጠርበት ጊዜ ሌላ ችግር ደግሞ ከጎን ይወለዳል። በተቻለ መጠን በደል እንዳይፈጸም መከላከል ጥሩ ቢሆንም ከተፈጸመ በኋላ ግን መጀመሪያ ለተፈጠረው በደል ብቻም ሳይሆን በሂደት ለተወለዱ ችግሮችም ተገቢውን ምላሽ መስጠት ግንኙነቱን ለመፈወስ ይረዳል። በግንኙነት ውስጥ ያሉ ሰዎች መልካም እርምጃ ካወሰዱ «ለእሳት ፍላጎት፣ ለጮማ ሰባት» እንደሚባለው ነገሩ እየተባበሰ ይሄድና ግንኙነትን ከማፍረሱም በላይ በሁለቱም ወገኖች ላይ ያልታሰበ ኪሣራ ሊያደርስ ይችላል።

ያለ ይቅርታ መንፈሳዊነት አይኖርም፡- «ቂም ይዞ ጸሎት፣ ሳል ይዞ ስርቀት» «ሃይማኖት ከግብር፣ ጸሎት ከፍቅር» አንድ ሰው ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ አስቀድሞ ከሰብዓዊ ፍጡር ጋር ያለውን ግንኙነት ማስተካከል ይኖርበታል። በልብ ውስጥ ቂም እያለ ወደ አምላክ መቅረብ ለስሙ ጸሎት ማድረስ ቢባል ነው እንጂ ወደ እግዚአብሔር ደርሶ አዎንታዊ መልስ የሚያስገኝ ዓይነት ጸሎት አይሆንም። መንፈሳዊነት በልብ ገጽሕና ሰናይ ምግባር በመፈጸም ይጀምራል። ጸሎት ከሰዎች ጋር በፍቅር በመኖር ኃይል ያገኛል።

¹⁸ አማርኛ መዝገበ ቃላት፡ 1993፡ ገጽ 167

የሰው ልብ በእግዚአብሔር ዘንድ ይታወቃል፡- «ሰው ምን ቢዋሽ እግዚርን አያታልልም» እግዚአብሔር ሰው የሚናገረውን ቃል ብቻ ሳይሆን በልቡ ውስጥ ያለውን ትክክለኛ ነገርን ያውቃል፡- ሰው በአንደበቱ ባልንደራውን ሊያታልል ይችላል፡- ነገር ግን እግዚአብሔር በሰው ንግግር ብልጠትና ስልት አይታልልም፡- ስለዚህ ሰዎች በማጭበርበር የሰውን ኬላ ማለፋቸው በአምላካቸውን ዘንድ በተመሳሳይ ሁኔታ ማለፍ እንደሚችሉ ማሰብ የለባቸውም፡- ሐሰት የሆነውን ነገር አምና መታለል የሰው አውቀት ውስንነት በመሆኑ አይከነንም፡- ነገር፤ ግን ተናጋሪው አምላክ እንደሚጠይቀው ቢያውቅ ባልንደሮቹን አያታልልም ነበር፡-

ተቀናቃኝን በበጎ ገን መመልከት፡- «ምቀኛ አታሳጣኝ» አንድ ሰው ምቀኛ ካለው ጉዳት ሲደርስበት እንደሚችል በማሰብ ጥበብ በተሞላበት ሁኔታ ሕይወቱን ይመራል፡- ምቀኛ ሌላውን ለመጉዳት አስቦ የሚያደርጋቸው ነገሮች ለሌላው ሰው ጥቅም የሚሰጡ ሆነው ይገኛሉ፡-

ስለዚህ ይህ አጣል ሰው ምቀኛ ወይም ጠላት ቢኖረውም መልካም ነው የሚል አንድምታ አለው፡- ይህ ማለት ግን በራስ ጥረት ጠላትን መፍጠር ተገቢ ነው ማለት ሳይሆን በግንኙነት ውስጥ ተቀናቃኝ ሰው በሚያጋጥምበት ጊዜ ያን ሰው ለግል ሕይወት ዕድገት ምክንያት እድርጎ ለመጠቀም መልካሙን ገጽታ ማየት የሚያስችል አእምሮ አስፈላጊ መሆኑን ለማስገነዘብ ነው፡-

ይቅርታ መጠየቅና ምሕረት ማድረግ ያለ ነገር ነው፡- «ሲበደሉ ማሩኝታ፣ ቢበደሉ ይቅርታ» በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ አንዱ ሰው በሌላው ላይ በደል ሊፈጽም ስለሚችል ይቅርታ መጠየቅና ማድረግ የሚኖር ሂደት ነው፡- በዳይ ሲበድል ተበዳይን «እባክህን ማረኝ» ብሎ ሊጠይቀው እንደሚገባ ያሳስባል፡- «ማረኝ» ብሎ መጠየቅ በሚኖርበት ዓውድ ደግሞ ተበዳይም በዳይን ይቅር ማለት ተገቢ መሆኑን ይናገራል፡- በዚህ ምሕረት መጠየቅና ይቅርታ መስጠት ባለበት ግንኙነት ውስጥ ሰላማዊ የሆኑ ዘላቂ የሆነ ጎበዝት ሊኖር ይችላል፡-

ይቅርታ ከልብ ሊሆን ይገባል፡- «ሲታጠቡ ከኔንድ፣ ሲታረቁ ከሆድ» በግንኙነት ውስጥ በደል ሲፈጽም ሰዎች ይቅር ሊባሉና እርቅን ሊፈጽሙ ይችላሉ፡- እንዳንድ ጊዜ ይቅርታው ከላይ ላይ ብቻ ይሆንና ያለፈው ትግር እንደገና አገርሽቶ ግንኙነታቸውን ከፋኛ ይጎዳል፡- ስለዚህ ሰዎች ይቅር ሲሉ ከልባቸው ማድረግ ይገባቸዋል፡- ከልብ የሆነ ይቅርታ ለማድረግ ደግሞ ተገቢውን ሂደት መፈረስ አስፈላጊ ይሆናል፡-

በደል ክብርን ይጎዳል፡- «ጥቃት ከጥንብ ይገማል» በግንኙነት ውስጥ አንድ ሰው በደል ሲፈጽምበት የማንነት ክብር ጥቃትም ይደርስበታል፡- ተበዳይ ለራሱ ያለው ክብር ወይም ለራሱ የሚኖረው ግሉ ምስል ይጠላል፡- በደል ውርደትን ያስከትላል፡- ይህ ደግሞ በደል ከላይ የሚታየውን ጉዳት ብቻም ሳይሆን ውስጣዊ ማንነትን ስለሚጎዳ የይቅርታ

ሂደት ሲታሰብ በቀላሉ ለሚታየውም ሆነ ለማይታየው ለውስጣዊ ስብራት መፍትሔ መፈለግ አስፈላጊ መሆኑን ያሳስባል፡-

በወዳጆች መካከል ያለው በደል ክፉ ነው፡- «ጠላትህን የምትጠነቀቀው አንድ ጊዜ ነው፣ ወዳጅህን የምትጠነቀቀው ሁልጊዜ ነው» በግንኙነት ውስጥ ብዙ ጊዜ በደል የሚፈጸመው በጠላት ሳይሆን በወዳጅ ነው፡- የጠበቀ ግንኙነት ያላቸው ሰዎች እርስ በርስ የመበዳደላቸው ሁኔታ የቅርብ ግንኙነት ከሌላቸው ሰዎች ይልቅ ይበልጣል፡- ወዳጆች በቀላሉ እርስ በርስ መበዳደል ይችላሉ፡- ምክንያቱም ወዳጆች ሁልጊዜ ስለሚገናኙ፣ ከግንኙነቱ መቀራረብ የተነሣ አንዱ ከሌላው የሚጠበቀው በጎ መነሳሳት ወይም አጻፋ ከፍተኛ በመሆኑ ትንሹም ነገር ጎልቶ ይታያል፡- እንዳንድ ጊዜ ወዳጆች እርስ በርስ ከተበዳደሉ በኋላ ከልባቸው የሆነው ይቅርታ በመደራረግ አብረው እንዲኖሩ ለማድረግ ሊያስቸግር ይታያል፡- ስለዚህ ከሩቅ ግንኙነት ይልቅ በጠበቀ ግንኙነት ውስጥ ለግንኙነት ጥንቃቄ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን ያመለክታል፡-

ካሣ መክፈል አስፈላጊ ነው፡- «ለሚስት ያጎርሷል፣ ለተመታ ይክሷል» ያገባ ሰው ለሚስቱ ተገቢውን የፍቅር እንክብካቤ ማድረግ የሚጠበቅበት ተግባር ነው፡- በተመሳሳይ ሁኔታ አንድ ሰው ሌላውን ከበደል አስፈላጊውን ካሣ በመክፈል ጉዳቱን ማካካሱ ተገቢ እርምጃ ነው፡-

በዓውዳችን ውስጥ ከላይ የተጠቀሱት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ በደል ሲፈጽም በጎ የሆነ እርምጃ መውሰድን ማበረታታት ብቻም ሳይሆን ቂም ይዞ መበቀል፣ ክፉን በክፉ መመለስ የሚበረታታበትም ሁኔታ አልፎ አልፎ እንደሚታይ ማስተዋል ያስፈልጋል፡-

ማጠቃለያ፡

- ⬇ አባባሎች በአንድ ማሕበረሰብ ውስጥ ሰዎች ስለ ይቅርታ-ሰብዓዊ ግንኙነት ያላቸውን ግንዛቤዎችን፣ መመሪያዎችንና ምን መደረግ እንዳለበትና እንደሌለበት ይናገራሉ፡-
- ⬇ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የጠበቀ ግንኙነት ቢኖርም እርስ በርስ መበዳደል ሊኖር ይችላል፡- ስለሆነም ይቅርታ መጠየቅና መስጠት አስፈላጊ መሆኑን ያስተምራል፡-
- ⬇ በሰዎች መካከል የሚፈጸመው በደል ለበዳይ እንዲሁም ለተበዳይ የሚያመጣው ብድራት አለ፡- ሆኖ ብሎ በሌሎች ሰዎች ላይ በደልን የሚፈጽም ሰው አሉታዊ ብድራት ማግኘቱ አይቀርም፡-
- ⬇ የሰዎች በደል ከእግዚአብሔር ፊት የተሰወረ ነገር ባለመሆኑ ሰዎች የፈጸሙትን በደል መናዘዝ ያስፈልጋቸዋል፡-

- (1) በባሕላችሁ ውስጥ ስለ ይቅርታ የሚነገሩ ገንቢና እፍራሽ የሆኑ አባባሎችና ታሪኮችን ለመጥቀስ ሞክሩ። እነዚህ አባባሎች ምን ያህል አስተሳሰባችሁን ቀርጸዋል ወይም በአስተሳሰባችሁ ላይ ያደረጉት አዎንታዊና አሉታዊ ተጽዕኖዎች ምንድናቸው?
- (2) ከልጅነታችሁ ጀምሮችሁ በትላላቅ ያደጋችሁት ታሪኮችና አባባሎች አሁን በሕይወታችሁ ላይ ምን ያህል ተጽዕኖ እንደሚያደርጉ አስተውላችሁ ታውቃላችሁን? ከምታስታውሱአቸው ነገሮች መካከል ጥቂት ምሳሌዎችን ለመስጠት ሞክሩ።
- (3) በዓውዳችሁ ሰዎች ስለ ይቅርታ የሚያስቡአቸው አሳቦችንና አመለካከቶች ምን ያህል መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት አላቸው? ገዢዎቹን ለመጠቀምና አሉታዊ ተጽዕኖ ያላቸውን ለመለወጥ ምን ማድረግ ይገባል?

የይቅርታ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረቶች

በአብዛኛው ይቅርታ ከሃይማኖት ትምህርት ጋር የተገናኘ አሳብ እንደሆነ ይታሰባል። ከዚህም የተነሣ እንደ ሌሎቹ ትምህርቶች ሰፊ ሳይንሳዊ ጥናትና ምርምር ሳይደረግበት ቆይቷል። በእርግጥም ይቅርታ ጥልቅ የሆነ መንፈሳዊ መሠረት አለው። በክርስትና እምነትም ይቅርታ እጅግ የላቀ ሥፍራ አለው። በእግዚአብሔርና በሰው እንዲሁም በሰውና በሰው መካከል ባለው ግንኙነት ይቅርታ ያለው ሥፍራ ትልቅ ነው።

እምነት በዳይን ለማጥቃት ከሚያነሳሳቸው ማንኛውም አጻፋዊ ምላሽ ራሳቸውን መጠበቅ የሚያስችላቸውን አስተሳሰብ ይሰጣቸዋል። ከዚህም በተጨማሪ እምነት ሰዎች ይቅርታ ለማድረግ በሚያስቡበት ወቅት ለሚያነሱአቸው እውነተኛ ፍትህን ማን ሊሰጥ ይችላል? ብለው ለሚጠይቁት ጥያቄዎች መልስ በመስጠት ይቅር እንዲሉ ያግዛቸዋል። ሰዎች በይቅርታ ሂደት ውስጥ በሚያልፉበት ወቅት ከመለኮት እገዛም በተጨማሪ ከማሕበረ-ምዕመናን የሚገኘውን ድጋፍ በያዙት አዎንታዊ እርምጃ እንዲቀጥሉ ያበረታታቸዋል። መጽሐፍ ቅዱስ ለሰዎች ይቅርታ እንድናደርግ የሚመክረንና የሚያዘንም ከዚሁ መሠረተ አሳብ በመነሳት ነው።

በዚህ ክፍል ይቅርታ ማድረግና መቀበል አስፈላጊ የሆነበትን ምክንያት የመጀመሪያውን ከመንፈሳዊ እይታ እንመለከታለን። መንፈሳዊ እይታውን መጽሐፍ ቅዱስ ይቅርታ ማድረግና መቀበል ያስፈልጋል ብሎ የሚያስተምርበትን ምክንያት እንዲሁም የሥነመለኮት ትምህርት ያላቸው የክርስቶስ ተከታዮች ከተረዱት እውነት በመነሣት ይቅርታ ስለ ማድረግ ያስተማሩትን ትምህርት ለመቃኘት እንሞክራለን። ከእነዚህም የሚከተሉት የሚጠቀሱ ዋና ዋና ነጥቦች ናቸው። እነርሱም፡-

የእግዚአብሔርን ምሳሌነት ለመከተል

እግዚአብሔር በክርስቶስ የመስቀል ሥራ እኛን ኃጢአተኞችን ይቅር ስላለን እኛም ይቅርታን የተቀበልን ሰዎች ሌሎች ለሚበድሉን ሁሉ ይቅር ማለት ይገባናል። ከዚህን አንጻር ስንመለከተው ይቅርታ የእግዚአብሔርን ዱካ መከተል የምንችልበት መንገድ፤ እግዚአብሔር ለሰዎች ያለውን እቅድ ተግባራዊ የምናደርግበት እንዲሁም ከእርሱ ጋር ያለንን ግንኙነት የምንጠበቅበትና የምናሳድግበትም መሣሪያ እንደሆነ ማየት እንችላለን። ከእግዚአብሔር ይቅርታ እንደ ተቀበልን ለሌሎች ይቅርታ ለማድረግ ፈቃደኞች ካልሆንን በሕይወታችን የሚመጡ ብዙ ኪሣራዎች አሉ። እነዚህን ነጥቦች ይቅርታ አለማድረግ የሚያስከትላቸው ነገሮች በሚለው ምዕራፍ ውስጥ በዝርዝር እንመለከታለን።

እግዚአብሔር ለኃጢአተኞች ይቅርታ የሚያደርገው ሰዎችን ባሉበት ሁኔታ እንዳሉ ከተቀበላቸው በኋላ ነው። ይቅርታ ወደ ማድረግ የሚወስደው የእርሱ ፍቅር ነው። እግዚአብሔር ኃጢአተኞችን ይቅር ያላቸው ከወደዳቸውና ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ከተቀበላቸው በኋላ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «ነገር ግን ገና ኃጢአተኞች ሳለን ክርስቶስ ስለ እኛ ሞተዋልና እግዚአብሔር ለእኛ ያለውን የራሱን ፍቅር ያስረዳል» (ሮሜ5:8) ይላል። የእግዚአብሔር ይቅርታ የፍቅሩ ውጤት ነው።

እንግዲህ እግዚአብሔር ሰዎችን ይቅር የሚለው ስለሚወዳቸው ነው። ክርስቶስ በመስቀል ላይ እንዲሞት ያደረገውም እርሱ ለእኛ ያለው በሁኔታዎች ላይ ያልተመሠረተ ፍቅር ነበር። እኛም የበደሉንንና ያሳዘኑንን ሰዎች ይቅር ማለት የምንችለው ለእነርሱ ፍቅር ሲኖረን ነው። ያለ ፍቅር ይቅርታ ማድረግ ከባድ ነው። ይህ ዓይነቱ ፍቅር በደስታ ስሜት የተሞላ ሳይሆን ለሌሎች ሰዎች መልካም ይሆን ዘንድ ከራስ ወዳድነት ስሜት በመውጣት ዋጋ ለመክፈል የሚችል ነው።

የእምነታችን ራስና ፈጻሚ ከሆነው ከክርስቶስ ምሳሌነት ደግሞ ለበዳይ ይቅርታ የሚደረገው በሚመች ሁኔታ ውስጥ በመገኘት እንዳልሆነ እንማራለን። እርሱ በመስቀል ላይ በመሆን ጠላቶቹን ይቅር ማለት መቻሉ ለእርሱ ተከታዮች የሚያስተላልፈው አንድ ብርቱ መልዕክት አለ። ይኸውም በዳይን ከመውደድ የተነሣ ተበዳይ ይቅርታ ለማድረግ የመጀመሪያውን እርምጃ መውሰድ እንዳለበት ነው። ኢየሱስ በሰው ልጅ የልብ ጭካኔ ክፉ ድርጊት ሲፈጽምበት ሁኔታውን የእነርሱን የወደፊት የሕይወት አቅጣጫን በበጎ መልኩ ሊለውጥ በሚችል መንገድ ለመምራት እንደ መልካም ዕድል ተጠቀመበት። በመገዳት ጉዳቱን ለሰው ልጆች ድነት አዋለው።

የመስቀሉ መልዕክት ተበዳይ የተበላሸውን ግንኙነት ለመጠገን እርምጃ እንዲወስድ ያሳስባል። በግንኙነት ውስጥ በሌሎች መበደል የማይቀር ሲሆን ይህን ሁኔታ ግን ለብዙዎች የሕይወት መጠገንና መልካምነት መጠቀም ትልቅ ጥበብና ጸጋ ነው። የክርስቶስ መስቀል በሰብዓዊ ግንኙነት መካከል መለያየትና ጠላትነት እንዲኖር አይፈቅድም። መስቀሉ የመቀራረብና የኅብረት ምልክት ነው። መስቀል ጠላት የነበረው አብሮ መኖር ወደሚቻልበት ኅብረት ውስጥ የሚጋጠሙትን ሥፍራ ነው። መስቀል ጠላትን ወዳጅ ያደርጋል እንጂ በጠላትነቱ እንዲቀጥል አያደርግም።

በዳይ ከተበዳይም ጋር ኅብረት ለማድረግ ፈቃደኛ ባይሆንም መስቀሉ ተስፋ ሳንቆርጥ እስከ መጨረሻው ልባችንን ከፍተን እንዲሁም እጃችንን ዘርግተን እንድንጠብቀው ያሳስበናል። በመስቀል ላይ የተዘረጋው የክርስቶስ እጆች እንዳልታጠፉ ሁሉ የእኛም ልብ በዳዮችን ለመቀበል ሁል ጊዜ የተከፈተ ሊሆን ይገባል። በዚህም እውነተኛ የክርስቶስ ተከታዮች መሆናችንን እንገልጻለን።

አማኞች ለእርስ በርሳቸው ይቅርታ ማድረግ መብታቸው ሳይሆን የጌታ ኢየሱስ ተከታዮች እንደ መሆናቸው ግዴታቸው ነው። አማኝ በክርስቶስ በኩል ይቅር የተባለ ሰው በመሆኑ ይቅርታ በማያደርግ ሕይወት ውስጥ መኖር አይጠበቅበትም። እንግዲህ እግዚአብሔር በሰው ልጆች ኃጢአት ተበደሉ እያለ በክርስቶስ የመስቀል ሥራ ይቅር ካለን እኛም ሌሎች ሰዎች ሲበድሉን ይቅር ማለት ይገባናል። «እግዚአብሔርም ደግሞ በክርስቶስ ይቅር እንዳላችሁ ይቅር ተባባሉ» (ኡፈ4:32) ብሎናል። እግዚአብሔር በክርስቶስ በኩል እኛን ይቅር ስላለን እኛም የእርሱን ምሳሌነት በመከተል ሌሎችን ይቅር ማለት ይጠበቅብናል። ከዚህም በተጨማሪ ሌሎችን ይቅር ማለት ስንችል እግዚአብሔር በደላችንን ይቅር ለማለቱ ምሥጋና ማቅረባችን ነው።

ጌታ ኢየሱስ በመስቀል ላይ በተሰቀለበት ጊዜ እርሱን እያስቃዩ ለሚገኙ ሰዎች «አባት ሆይ የሚያደርጉትን አያውቁምና ይቅር በላቸው» (ሉቃ23:34) በማለት ወደ አባቱ ጸልዮ ነበር። ከዚህ ጸሎት እኛም ይቅርታን በተመለከተ የክርስቶስን ምሳሌነት እንዴት መከተል እንደምንችል ሦስት ነጥቦችን እንማራለን።¹⁹ እነርሱም፡-

> አሁን ካለንበት ሁኔታ መጀመር - እየሆነ ስላለው ነገር አሁን ይቅርታ ለማድረግ መነሳሳት- ጌታ ኢየሱስ ሰዎችን ይቅር ያለው እነርሱ «አሁን በእርሱ ላይ እያደረጉት ስላለው በደል ነበር። የበደል ፋይል መያዝ አልፈለንም። እርሱ የመጣበትን ዓላማ ጨርሶ ወደ መጣበት ሊመለስ በዝግጅት ላይ በመሆኑ በእርሱ ላይ እየተደረገ ያለውን በደል በመቻል ክፉ አድራጊዎችን እግዚአብሔር ይቅር እንዲላቸው ጸለየላቸው።

> እግዚአብሔር የሁሉ የበላይ ተቆጣጣሪ እንደሆነ መገንዘብ እርሱ እየሆነ ያለውን ነገር ሁሉ ያውቃል። በዳዮች ለፈጸሙት በደል ተገቢውን ብድራታቸውን ይሰጣቸዋል። የእኛ ድርሻ አምላክ ይቅር እንዲላቸው መጸለይ ነው። ቃሉ ለሚያሳድዱአችሁ ጸልዩ» ብሎ የሚያዘንን ተግባራዊ እናድርግ።

> ስለበዳዮች ተገቢ የሆነ ግንዛቤ ማግኘት «የሚያደርጉትን አያውቁምና...» በዳይ የሚያደርገውን ክፉ ነገር ለመፈጸም ያነሳሳውን ጉዳይ መረዳት ለእርሱ ለመራራት ያግዛል። የሚያደርጉት ነገር ምን ያህል ክፉና በማን ላይ እያደረጉ እንደሆነ እንዲሁም ውጤቱ ምን ያህል አስከፊ ሊሆን እንደሚችል ቢረዱት ኖሮ ይህን እንደማያደርጉ የታወቀ ነው።

እግዚአብሔር ተበድሎ ይቅር ስለሚል እኛም ይቅር ማለት ስላለብን ነው።

ሰዎች በባልንጀሮቻቸው ላይ በደል በሚፈጽሙበት ወቅት የሚያዝነው ተበዳዩ ብቻ አይደለም። እግዚአብሔርም ሰዎች በሌሎች ላይ የሚፈጽሙትን

¹⁹ Poinsett, Brenda. *Not my Will but Thine*. Broadman & Holman Publishers. 1998. pp.134-137

በደል በሚመለከትበት ጊዜ ያዘናል። ንጉሥ ዳዊት በአረዮን ላይ በፈጸመው በደል ንስሐ ሲገባ «አንተን ብቻ በደልሁ፤ በፊትህም ክፋትን አደረግሁ፤ በነገርህ ትጽድቅ ዘንድ በፍርድህም ንጹሕ ትሆን ዘንድ» (መዝ51:4) በማለት ተናገረ። ሰዎች በእግዚአብሔር ላይ ማንኛውንም ዓይነት በደል ፈጽመው በኋላ ግን በፈጸሙት ኃጢአት አዝነው ሲናዘዙ በደላቸውን ይቅር በማለት ከአነርሱ ጋር የሚኖረውን ግንኙነት ያድሳል። እግዚአብሔር የሰዎችን ኃጢአት ይቅር እንደሚል ከተረዳን እኛም እንደ እርሱ ሰዎች በሕይወታችን ላይ ላደረሱት በደል ይቅር በማለት የእርሱ ይቅርታ በበዳዮች ሕይወት ውስጥ እንዲፈስ መንገድ እንከፍታለን። በተፈጸመብን በደል ከእኛ ጋር «ያዘነውና የተጎዳው እግዚአብሔር» በዳዮችን ይቅር ሲል እኛም የእርሱ ተከታዮች ዱካውን መከተል ያስፈልገናል።

እግዚአብሔር በዳይ ንስሐ ሲገባ ይቅር ማለት ብቻም ሳይሆን ተበዳይ ከበደሉ የተነሣ የተጎዳውን ነገር በማሰላሰል ከዚህ ወጥመድ ለመውጣት በሚያደርገው ትግል ውስጥ የሚያስፈልገውን ጸጋ ይሰጠዋል። በተበዳይ ላይ የደረሰው ጉዳትና ለእርሱ የተሰማውን የሕመም ስሜት እግዚአብሔር ያውቃል። ከዚህም በላይ ተበዳይ ከእርሱ ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ ሲሆን የፈውስና የመጠን ሥራንም ይሠራል። ስለዚህ እግዚአብሔር ተበዳይ ይቅር እንዲል ሲጠይቅ በደሉ ጉዳት ወይም ሕመም አላደረሰም ወይም በዳይ ያደረገው ክፉ ነገር ትክክል ነው ለማለት ሳይሆን ተበድሎ ይቅርታ በማድረግ የሚገኘውን የተሻለ መልካም ሕይወት መስማመድ እንድንችል ነው።

በደርግ ዘመን ሃምሳ አለቃ ለማ የሚባል የአንድ ወረዳ ፖሊስ አዛዥ ነበር። በዘመኑ የክርስቶስ ተከታይ መሆን እንደ ፀረ-አብዮተኛነት ይታይ ስለነበር በአካባቢው ይኖሩ በነበሩ አማኞች ላይ ስደትና መንገሳታት ያደርሰባቸው ነበር። ከዕለታት አንድ ቀን በአንድ ቀበሌ ለመስክ ሥራ ተሰማርቶ እያለ ስብሰባው ላይ ከነበሩት የቀበሌ ተማራጮች መካከል አንዱ ለሃምሳ አለቃው ብዙ «ጴጥጤዎች» በዚህ ስብሰባ ላይ እንደሚገኙ ይነግረዋል። ሃምሳ አለቃ ለማ ሌላውን አጀንዳውን ትቶ እዚህ ውስጥ ያላችሁ ፀረ-አብዮተኞች አሁኑኑ ወደፊት ውጡልኝ አላቸው። አማኞቹ በሕዝቡ ፊት ወጥተው ቆሙ። ከዚያም ከአንዱ ገበሬ ዱላ ወለደና የቤተክርስቲያን ሽማግሌ የነበረውን አንዱን አማኝ ጎኑ ላይ በኃይል ሦስት ጊዜ መታው። የአማኝ የጎን አጥንት በመሰበሩ መሬት ላይ ወደቀ። «አምነታቸውን እስኪተው ድረስ እስር ቤት አሰገቡአቸው» ብሎ በማዘዝ ስብሰባውን ቀጠለ።

ይህ ሰው በአማኞች ላይ ያደርስ የነበረው ግፍ እጅግ ብዙ ነበር። እርሱ ያደረገውን ነገር ማንም «ለምን እንዲህ ታደርጋለህ?» ብሎ ለመጠየቅ መብት አልነበረውም። መቼም ዘመን ማለፉ አይቀርምና ለአማኞች የጨለማ ዘመን የነበረው ወቅት አለፈ። ሃምሳ አለቃ ለማ ሥልጣኑንና ክብሩን ባጣበት ወቅት ሰዎችን መስማት ጀመረ። የቅርብ ዘመዱ የነበረ ሰው ስለ ክርስቶስ ሲነግረው ንስሐ በመግባት ጌታን ይቀጠላል። ከዚያም ያንገላታቸው አማኞች ወደሚያመልኩበት ቤተክርስቲያን ለአምልኮ ይሄዳል። ሕዝቡም

እርሱን ሲያዩት ሁለት ዓይነት ስሜት ተሰማቸው። በአንድ በኩል እርሱ በማመኑ የእግዚአብሔርን ታላቅነት በማየት አመሰገኑ። በሌላ በኩል ደግሞ እኛን እንዲህ ሲያሰቃዩን ቆይቶ አሁን ከእኛ አኩል መንፈሳዊ ደስታን ይለማመዳልን? የሚል አሳብ ተፈጠረባቸው።

በተለይ ጎኑ ተመትቶ የተሰበረው ሽማግሌ እስካሁንም ስለሚታመም ይቅር ለማለት ተቸገረ። ከዚያም ከእርሱ ጋር በመሪነት ወደሚገኘው አንድ ሽማግሌ ሄዶ በውስጡ የተሰማውን ስሜት ይነግረዋል። ኃይኛውም «እግዚአብሔር የሁላችንንም ኃጢአት ይቅር ብሉን ተቀበለን። እንደዚህ ሰው ገሃድ የወጣ ክፉ ሥራ አልሠራንም ብንልም እግዚአብሔርንና ሰዎችን በተለያዩ ሁኔታዎች በድለናል። አሁን እኛ የቤተክርስቲያን መሪዎች በመሆናችን የበደሉንን ሰዎች ይቅር በማለት እግዚአብሔር ይቅር እንዳለን እኛም የበደሉንን ሰዎች ይቅር ማለት እንዳለብን ማሰተማር ይጠበቅብናል» በማለት ይመክረዋል።

ሽማግሌው ምክሩን ከሰማ በኋላ ወደ ቤቱ ተመልሰ። ማታ በጸሎት ጊዜው በዚህ ጉዳይ ላይ እየጸለየ ሳለ በተመሰጠ ውስጥ ገባ። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ለሰው ልጆች ኃጢአት የከፈለውን መስዋዕት ተመልከተ። «በዚህ መስቀል ላይ መስቀል የነበረበት አንተ ነህ። ነገር ግን ስለወደድኩህ በአንተ ምትክ ሞትኩልህና ዛሬ አንተ የምትለማመደውን መንፈሳዊ ሕይወት ሰጠህህ» የሚል መልዕክት በልቡ ሰማ። ከጸሎቱ ሲነሳ መንግሥተ ሰማያት እንደገባ ዓይነት ሰው ደስ አለው። በሚቀጥለው የአምልኮ ጊዜ በጉባኤው ፊት ወጣና ሃምሳ አለቃ ለማን ወደ ፊት ጠርቶ ከጎኑ አቁሞ «ውድ ወንድሜ እወድሃለሁ። እግዚአብሔር በክርስቶስ በደሌን ይቅር እንዳለኝ እኔም እንተ የበደልክኝን ሁሉ ይቅር ብዬአለሁ» በማለት አቅፎ ሳመው። ለማ በለቅሶ ምክንያት መናገር አልቻለም። «እግዚአብሔር በምሕረቱ እንደ ተቀበለኝ ዛሬ አረጋግጫለሁ» በማለት ተናገረ። ጉባኤው የሆነውን ነገር ሲሰማና ሲመለከት በመንፈስ ተቀጣጠለ፤ ትልቅ መንፈሳዊ መነቃቃትና ተሐድሶም ሆነ።

እግዚአብሔር ይቅር ያላቸውን ሰዎች እኛም ይቅር ማለታችን የእርሱ ባሕርይ ተካፋዮች መሆናችንን ይገልጻል። ሰዎች በድለው ይቅርታ ሲደረግላቸው እግዚአብሔርም በእርግጥ ኃጢአታቸውን ይቅር እንዳላቸው ማለብ ይችላሉ። በተለይ እዲስ አማኞች ከቆዩ ምዕመናን እንዲህ ዓይነት አቀራረቢ ሲያገኙ የእግዚአብሔርን ባሕርይ ለአዳዲሶቹ በማሳየት ምሳሌ ይሆኑላቸዋል። ስለዚህ ምንም ያህል ቢያመን እኛ በመንፈሳዊ ሕይወታችን በሰልን የምንል አማኞች ወደ በደሉን ሰዎች ሄደን ይቅርታን መስጠት በሕይወታችን፤ በምናመልክበት ቤተክርስቲያን እንዲሁም በበዳዮች ሕይወት መልካም መነቃቃትንና ተሐድሶን ያመጣል።

ክርስቶስ በሕይወታችን ውስጥ እንደሚኖር ማስተዋል

ክርስቶስን እንደ ግል አዳኞችንና ጌታችን አድርገን ከተቀበልን በኋላ እርሱ በሕይወታችን ውስጥ ይኖራል። እርሱ በሕይወታችን ውስጥ እንዲገኝ ከሚፈልጋቸው ባሕርያት መካከል አንዱ ፍቅር ነው። ፍቅር ሲኖር ደግሞ ለሰዎች ይቅር ማለት ይኖራል። ፍቅር ባለበት ሥፍራ ጥላቻና ምሬት አይኖርም። በክርስቶስ በኩል የተገለጠው ፍጹም የሆነው የእግዚአብሔር ፍቅር እኛ እርሱ በተመላለሰበት መንገድ ስንመላለስ በሙላት ይገለጣል። ክርስቶስ በሕይወታችን ውስጥ መኖሩን ስንረዳ በሰዎች ላይ ቂም መያዝና መጥላት አይገዛንም። ለሰዎች ይቅርታ ማድረግ የሚያስችለንን ኃይል ከእርሱ እናገኛለን።

ቃሉን ግን የሚጠበቅ ሁሉ በእርሱ የእግዚአብሔር ፍቅር በእውነት ተፈጽሞአል። በእርሱ እንዳለን በዚህ እናውቃለን። በእርሱ እኖራለሁ የሚል እርሱ እንደ ተመላለሰ ሁሉ ደግሞ ሊመላለስ ይገባዋል (1ዮሐ2:5-6)።

ቃሉን መታዘዛችን ክርስቶስ በእኛ ውስጥ እንዲኖር ያደርጋል። እግዚአብሔር የሚኖረው እርሱን በሚታዘዙ ሰዎች ሕይወት ውስጥ ነው። ኢየሱስ ባስተማረው ትምህርት «የሚወደኝ ቢኖር ቃሌን ይጠብቃል፤ አባቴም ይወደዋል፤ ወደ እርሱም እንመጣለን፤ በእርሱም ዘንድ መኖሪያ እናደርጋለን» (ዮሐ14:23) በማለት ተናግሯል። እርሱ በሕይወታችን ሲኖር ደግሞ ትዕዛዙን እንጠብቃለን። በክርስቶስ ውስጥ መኖራችንና እርሱም በእኛ ሕይወት ውስጥ መኖሩ እውን መሆኑ የሚታወቀው እርሱ እንደ ተመላለሰ ስንመላለስ ነው። እርሱ በብርሃን ይመላለስ ነበር። ከሰዎች ጋር ባለው ግንኙነት የሰዎችን በደል ይቅር ይላል። በምሕረቱ ብዙዎችን ወደ ራሱ ስብዋል። እንዲህ ዓይነት ባሕርይ ካለው አምላክ ጋር የቅርብ ግንኙነት አለን የምንል ሰዎች በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚበድሉን ሰዎች ሲኖሩ ይቅርታ ማድረግ ከእርሱ ጋር ያለንን ኅብረት የሚገልጽ ዐቢይ ነጥብ ይሆናል።

ለሰዎች ይቅርታ ማድረግ የክርስቲያናዊ ሕይወት ምልክት ነው

ሐዋርያው ጳውሎስ የእውነተኛ ክርስቲያን ሕይወት ምልክቶች እንደሆኑ ከዘረዘራቸው መሠረታዊ ነጥቦች መካከል አንዱ ለሰዎች ይቅርታ ማድረግ ነው (ሮሜ12:17-21)። በዚህ አሳብ ውስጥ የተጠቃለሉ ብዙ ንዑሳን አሳቦችንም እናገኛለን። ይቅርታ ማድረግ ለማንም ሰው ስለ ክፉ ፈንታ ክፉን አለመመለስ፤ በሰዎች ዘንድ በጎ የሆነውን ማሰብ፤ ከሰው ሁሉ ጋር በሰላም ለመኖር በእኛ በኩል ማድረግ የሚገባንን መልካም ነገር ሁሉ ማድረግ፤ በራሳችን ከመበቀል ይልቅ በቀልን ለእግዚአብሔር መተው፤ ለጠላት መልካም ነገር በማድረግ በጎ የሆነ አእምሮ እንዲኖረው መርዳትና ክፉውን በመልካም ለማሸነፍ መወሰን ናቸው።

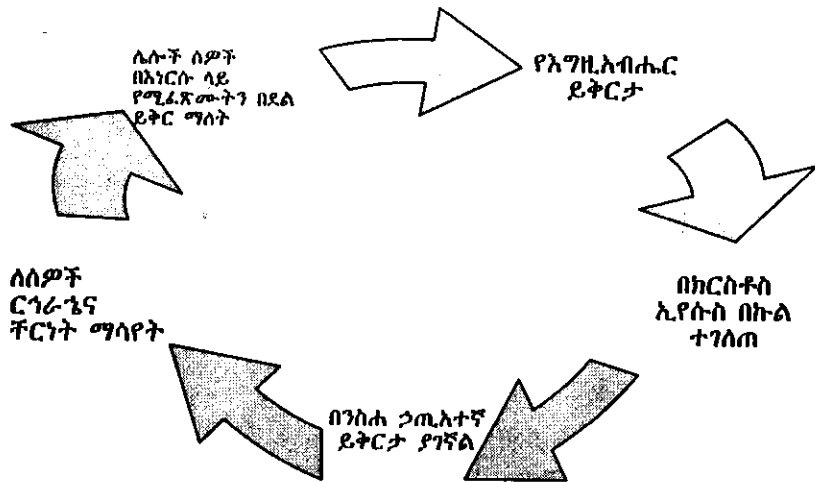
ሰዎችን ይቅር ማለት የክርስቲያናዊ ሥነምግባር መገለጫ ነው። ለክርስቶስ ተከታዮች ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ የእግዚአብሔርን ፍቅርና

ይቅር ባይነት ባሕርይንና እርሱ ለሰው ልጅ ያለውን በሁኔታዎች ላይ ያልተመሠረተ ተቀባይነት ነጸብራቅ ነው። በሌሎች ሰዎች ተበድለው እነርሱን ይቅር ማለት መቻል በእኛ ውስጥ የመለኮት ባሕርይ እየተገለጠ እንደሆነ ማሳየታችን ነው። ከዚህ አንጻር ስንመለከተው ይቅርታ ማድረግና አለማድረግ እኛ ስለ እግዚአብሔር ያለንን እምነት/አስተሳሰብና እርሱ ለሰው ልጆች ያለውን ዓላማ የምንረዳበትን ሁኔታ የሚገልጽ ነው።

የክርስቶስ ተከታዮች በሰዎች ተበድለው ይቅርታ ለማድረግ ፈቃደኛ አለመሆናቸው እነርሱ የሚያመልኩት አምላክ በሰው ልጆች ላይ ቂም የሚይዝ አምላክ እንደሆነ አድርገው ያሳያሉ። የእግዚአብሔር ባሕርይና ማንነቱ በሰዎች አስተሳሰብና ድርጊት ላይ ባይመሠረትም የክርስቲያኖች ይቅርታ አለማድረግ እግዚአብሔር ይቅርታ የማያደርግ አምልክ መሆኑን ያመልክታል። በተቃራኒው ደግሞ ተበድሎ ይቅርታ ማድረግ የእግዚአብሔርን ይቅር ባይነትን ያሳያል።

በክርስቶስ የሆኑ ሰዎች አንዱ መሠረታዊ መገለጫቸው እርስ በርስ ይቅር መባባሳቸው ነው። በክርስቶስ ይቅር ስለተባሉ አንዱ ለሌላው ይቅርታን መስጠትና መቀበል ባሕርያቸው ነው (ኤፌ4:32)። እርስ በርስ ይቅር እንዲባባሉ ምክንያት የሆነውም ስለ ሌሎች ያላቸው በጎ አመለካከትና ርኅራኄ ነው። ከእግዚአብሔር የተቀበሉትን ነገር ለሌሎች ለመስጠት አይነፍጉም። በክርስቶስ ኢየሱስ መስዋዕትነት የተገኘውንና የተቀበሉትን ይቅርታ በርኅራኄ መንፈስ ተነድተው ለሌሎች ሰዎች ያካፍላሉ። ሰዎች የእግዚአብሔርን ይቅርታ ለማግኘት ከልጁ ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር በግል መተዋወቅ ያስፈልጋቸዋል።

በእውነተኛ ንብሐ ያገኙትን ይቅርታ በሕይወታቸው ተለማምደው በተመሳሳይ ሁኔታ እንደ እነርሱ ኃጢአተኞች ለሆኑት ደግሞ በግንኙነት ውስጥ በደል ሲደርስባቸው ይቅርታ ለማድረግ ለሰዎች ቸርነትና ርኅራኄ ያላቸው ሰዎች ሊሆኑ ይገባቸዋል። ለሰዎች ቸርነትና ርኅራኄ የሌላቸው ወገኖች ለሌሎች ይቅርታ ማድረግ አይሆንላቸውም። ሌሎችን ይቅር ለማለት የሚያስችለው የመንፈስ ፍሬ በሕይወት ውስጥ ሞልቶ መኖር ነው። በዚህም ይቅርታ ማድረግ የመንፈሳዊ ፍሬ ውጤት እንደሆነ እንመለከታለን።

እርስ በርስ ይቅር መባባል የሁለትዮሽ ይቅርታ ነው። እርስ በርስ መበዳደል እንደሚኖር ሁሉ እርስ በርስ ይቅር መባባልም በጎብረት ውስጥ መኖር የግድ ነው። በዚህ ግንኙነት ውስጥ ይቅርታን መስጠትና መቀበል ይኖራል። ለዚህ ዓይነት ይቅርታ መሠረቱ በክርስቶስ በኩል እያንዳንዱ ከእግዚአብሔር ዘንድ የሆነ ይቅርታ ማግኘቱ ነው።

የክርስቶስ ተከታዮች በክርስቶስ በኩል ከእግዚአብሔር ይቅርታ አግኝተው ከኃጢአት ነጻ መሆን ወይም የኃጢአት ይቅርታን ማግኘት ምን ያህል ደስታና እረፍት እንደሚሰጥ ተሰማምደዋል። የኃጢአት ይቅርታ ማግኘት ማለት ከባርነት ወይም ከእስር ቤት ተፈትቶ ነጻ ሆኖ እንደ መደለት ነው። በኃጢአታቸው ንስሐ ገብተው ከክርስቶስ ይቅርታን የተቀበሉ ሁሉ እነርሱንም ለሚበድሱ ሰዎች ይቅርታ ማድረግ ይገባቸዋል። በሕይወታቸው የተለማመዱትን ደስታና እርካታ ሌሎችም በደል የፈጸሙ ሰዎች እንዳይቀምሱ ማድረግ በእግዚአብሔር ፊት ቅጣትን የሚያስከትል ተግባር ነው።

እግዚአብሔር የማስታረቅን አገልግሎት ስለሰጠን

እግዚአብሔር ሰዎችን በክርስቶስ በኩል ከራሱ ጋር ካስታረቀ በኋላ ለእኛም የማስታረቅ አገልግሎትን ሰጠን። «በእኛም የማስታረቅ አገልግሎት አኖረ» (2ቆሮ5:19) ይላል። በዓለም ውስጥ ይህን የእርቅ አገልግሎት ለመሥራት የሞራል ብቃት ለማግኘት እኛ የእርቅ ሰዎች ማለት ለሰዎች ይቅርታ የሚያደርጉና የሚቀበሉ መሆን የግድ ነው። ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር እንዲታረቁ እንዲሁም በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የእርቅ መልዕክተኞች ለመሆን የመልዕክቱ ተግባራዊነት በሕይወታቸው ተገልጦ ሌሎች በተጨማሪም ሊያዩት ያስፈልጋል።

በሁለት ተጎራባች አገሮች መካከል በድንበር ይገባኛል ክርክር ግጭት መቀሰቀሱን የሰሙት የአንዱ አገር የክርስትና እምነት መሪ የነበሩት አንድ መጋቢ ወደ አገር መሪው ይሄዱና መሪው በተቻለ መጠን የእርቅን መንገድ መከተል ሊኖረው ስለሚችለው ጥቅም ከመጽሐፍ ቅዱስ እየጠቀሱ ነገሩአቸው። የአገሪቱ መሪ የመጋቢውን ንግግር በጥሞና ካዳመጡ በኋላ «አስቀድማችሁ የራሳችሁን ጨርሱ» ብለው መለሱላቸው። መጋቢው ምላሹ ምን እንደሆነ ገብቶአቸው አፍረው ተመለሱ። በክርስትና እምነት መሪዎች መካከል በተፈጠረው መከፋፈል መስማማት አቅቶአቸው ጉዳዩን ወደ ፍርድ ቤት ወስደው ስለነበር የራሳቸውን ግጭት በተገቢው መንገድ መፍታት ያልቻሉ የሃይማኖት መሪዎች የእርቅ መልዕክተኞች የመሆን ብቃት እንደ ሌላቸው የአገሪቱ መሪ ማሳሰባቸው ትክክለኛ ምላሽ ነበር።

አማኞች ለሌሎች ስለ ይቅርባይነትና እርቅ ከመስበካችን በፊት እነዚህ ነገሮች በሕይወታችን በተግባር መታየታቸው ለፍሬያማነቱ ወሳኝ ነው። «እኔን ምስሉ» ማለት መቻል የመጀመሪያው ተፈላጊ የሰብከት መልዕክት ነው።

ይቅርታ የጸጋ ሕይወት የመኖር ምልክት በመሆኑ

በግንኙነት ውስጥ በደል ሲፈጸም ይቅርታ ማድረግ መኖሩ በዚያ ግንኙነት ውስጥ ጸጋ መኖሩን ያመለክታል። ይቅርታ የሚኖረው ጸጋ ባለበት ዓውድ ነው። ያለጸጋ ይቅርታ ማድረግና መቀበል አዳጋች ነው። በግንኙነት ውስጥ ጸጋ በማይኖርበት ወቅት አንድ ሰው ሲሳሳት ምንም ምሕረት አያገኝም። ከምሕረት ይልቅ ኩነኔና ወቀሳ ይበዛል። በግንኙነቱ ውስጥ ለሚኖሩ ሰዎች ምንም ነጻነት አይኖራቸውም። እያንዳንዱ ሰው ከላይ የተሰጠውን «ሕግ» ብቻ እንዲከተል ይደረጋል። ግንኙነታቸው በሕግ ላይ እንጂ በጸጋ ላይ የተደገፈ አይደለም። በግንኙነት ውስጥ ለስህተት ትዕግስት አይኖርም። ስህተት መኖሩ ደግሞ ቅጣትን ያስከትላል። ንብረቱ የተመሠረተበት መመሪያ እያንዳንዱ የንብረቱ አባል እንዲታነጽበት ዕድል ከመስጠት ይልቅ ነጻነት እንዳያገኙ በባርነት ውስጥ የሚያስራቸው ሰንሰለት ይሆናል።

ጸጋ ያለበት ንብረት ውስጥ እያንዳንዱ የንብረቱ አባል ሊያከብር የሚገባው መመሪያ አለ። ያ መመሪያ ለእያንዳንዱ ሰው ነጻነትን ይሰጣል። ነጻነቱ ግን ያለገደብ ሳይሆን ከሌሎች ሰዎች ጋር በሰላም መኖር እስከሚቻልበት ድረስ ለነጻነቱ ገደብ የለውም። በንብረቱ ውስጥ አንዱ ሌላውን በድሉ ሲገኝ ጸጋ ስለሚገኝ ተነጋግሮ በደሉን ማስወደግ ይቻላል። በደሉ ለምን ተከሰተ? ተብሎ ኩነኔ አይከተልም። ምክንያቱም ሰዎችን የሚያሳድገውና ንብረትን የሚያጠናክረው አንዱ ሌላውን መከነን ሳይሆን በደልን በጸጋ ማስወገድ መቻል ነው። በንብረቱ ውስጥ ያለው ጸጋ አንዱ ሌላውን እንዲወድና እንዲደግፈው ግድ ይላል።

አንዳንድ ጊዜ በዳይ በእኛ ላይ በፈጸመው በደል በሰላምና በእርጋት የሚኖር ሊመስለን ይችላል። አልፎ አልፎ በሰዎች ላይ ባደረሱት በደል የሕሊና ጸጸት የማይሰማቸውና በፈጸሙት በደል የሚደሰቱ የሰብእና ችግር ያላቸው ሰዎች መኖራቸው ባይካድም በአብዛኛው ሰዎች በሌሎች ላይ በማወቅ በደል ፈጽመው በሰላም አይኖሩም። ከውጭ የሚናገራቸው አካል ባይኖርም ማንንም የማይፈራው በውስጣቸው ያለው ዳኛ ሳይቋርጥ ይፈርድባቸዋል። ከዚህም የሕሊና ክስ የተነሣ ተበዳይ የሰላም መንገድ እንዲከፍትላቸው ይሻሉ። ተበዳይ ራሱን በበዳይ ሥፍራ በማስቀመጥ ሁኔታውን መረዳት ከቻለ ይቅርታ ለማድረግ ፈቃደኛ ይሆናል። እንደ እኛው ያለው ሰው ሰላምና እረፍት በማጣት እንዲጨነቅ አለመፈለግ ወደ ይቅርታ ያመራል።

በዳይን ከሕሊና ክስ ነጻ ለማውጣት ቁልፍ ያለው ሰው ቢኖር ተበዳይ ነው። በዳይ በእኛ ላይ በፈጸመው በደል በሕሊና ክስ እየተሰቃየ እያለ እኛ ዝም ብለን እንዲሰቃይ ማድረግ ተገቢ ነው? በዚህ ዓይነት ሁኔታ ተበዳይ ከበዳይ የተሻለ ያደረገው ነገር አለ ወይ? ተበዳይም በተራው በዳይ መሆኑ አይደለም ወይ?

አማኑኤል በቤተክርስቲያን ከአንዲት ቆንጆ ሴት ልጅ ይተዋወቅና በጓደኝነት ሰጥቂት ዓመታት አብረው እንደ ቆዩ ለትዳር ይጠይቃታል። እርሱም ፈቃደኛ እንደሆነችና የእግዚአብሔር ፈቃድ መሆኑንም መረዳት እንዳገኘች ገለጸችለት። ሁለቱም አንድ ላይ ሆነው ውሳኔያቸውን ለቤተክርስቲያን መጋቢ አሳወቁ። በእጮችነት እንዳሉ ከአማኑኤል የተሻለ የአኮኖሚ አቋም ያለው ጎልማሳ ለትዳር ጥያቄ ያቀርብላታል። እርሷም ምንም ሳታመነታ አማኑኤልን ወደ ጎሳ ትታ ከሰውየው ጋር ግንኙነት ጀመረች። ከአማኑኤልም አየሽሽች መጣች። በመጨረሻም እርሱን እንደማትፈልገውና ግንኙነታቸውም የእግዚአብሔር ፈቃድ እንዳልሆነ በመግለጽ የትዳር ምርጫዋን ከአዲሱ ሰው ጋር አደረገች።

የአማኑኤል ሕይወት እንደ ሸክላ ዕቃ ተሰባብረ። ለሕይወት ያለው ተስፋ ጨለመበት። ሐዘንና የመንፈስ መውደቅ ደረሰበት። ለሥራው እንዲሁም ለመንፈሳዊ አገልግሎት የነበረው የልብ መነሳሳት ከዳው። ጓደኞቹም ሸሹት። አልፎ አልፎ እንጂ አምልኮ መሄድንም አቆመ። ከእንግዲህ ሰውን ማመን ከቶም አይቻልም በሚል ውሳኔ ላይ ደረሰ። እርሱ በዚህ ሁኔታ ሲሰቃይ የቀድሞ እጮቹው ግን በዚያው ቤተክርስቲያን አገባች። አማኑኤል እርሷን እንደገና ማግኘት እንደማይችል ሲረዳ ራሱን ለማረጋጋት ወሰነ። ከአንድ የወጣት አማካሪ ጋር በነበረው ግንኙነት ሕይወቱን በመልካም ሁኔታ ለመምራት የሚያስችለውን አቅም እያሳደገ መጣ። የቀድሞ መንፈሳዊ መነቃቃትንና በሥራ ላይ ያለው ትጋት ተመለሰለት። እንደ ቀድሞ ደስተኛ መሆን ችለ። ሆኖም ለእጮቹው ያለው አሳብ ጥሩ አይደለም። መቼም እኔን እንደ አርጌ ጫማ ጥላኝ ሄዳ ሕይወትዋ መልካም አይሆንላትም እያለ ያሰባል። እግዚአብሔር የእጅዋን ሥራ እንደሚሰጣትም ይጠብቃል።

የቀድሞ እጮቹው በትዳርዋ የጎደላት ነገር ባይኖርም በአማኑኤል ላይ ያደረገችው ነገር ትክክል እንዳልነበረ ማስተዋል ጀመረች። እንደ አማኝ ማድረግ የማይገባትን ነገር እንዳደረገችበት ተገነዘበች። የትዳር ውሳኔና ምርጫው የራሱም እንደሆነ ብታስብም እርምጃውን የወሰደችበት ሂደት ግን ክርስቲያናዊ ሥነምግባርን የጠበቀ እንዳልሆነ በመገንዘብዋ ልብዋ ማዘን ጀመረ። በዚህም አማኑኤልን ይቅርታ መጠየቅ ለሕይወትዋ ደስታዋን እንደሚመልሰላት አሰበች። እርሱን ለመቅረብና ሰላም ለማለት በምትሞክርበት ጊዜ አማኑኤል ፊት አይሰጣትም። እርሷም ስትቀርበው እርሱ ደግሞ ሲርቃት ልቡ በሆነው ነገር በመጎዳቱ ነው ብላ እያሰበች ከፊት ይልቅ እየተጎዳች ሄደች። ከእርሱ ጋር ለመነጋገር የምታደርገው ጥረት በተከታታይ ሳይሳካ ስለቀረ ከፊት ይልቅ ሐዘንዋ ጨመረ። በትዳር ሕይወትዋም ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ አመጣ።

አንድ ቀን አማኑኤል ሲጸልይ በዓይነ ሕሊናው በለምለም ሃር መሐል ባለው ደረቅ መሬት ላይ የታሰረች አንዲት በግን ያያል። በውስጡ ደግሞ «ይህችን በግ ፍታትና ሣሩን ትብላ» የሚል መልዕክትን ይሰማል። በጣም ግራ ገባው። እንደ ምንም ብሎ ጸሎቱን ጨርሶ ተነሣ። ያየው ነገርና የሰማው መልዕክት ከአእምሮው አልጠፋም። አንድ ቀን ሲመሽ አየር ለመናፈስ በመንገድ ላይ እየተራመደ እያለ አንተ ያሰርካት በግ የቀድሞ እጮኛህ ናት የሚል ድምጽ ከውስጡ ደወለ። አማኑኤል የሰማውን ነገር ማመን አቃተው። ወደ ቤቱ ተመልሶ በእግዚአብሔር ፊት ተንበርክኮ «ጌታ ሆይ! ይቅር በለኝ! ለእርሷም ከልቤ ይቅርታ የማደርግበትን ጸጋ ስጠኝ» ብሎ ለመነ። ከእርሷም ጋር ሳይገኝኝ እግዚአብሔር ሕይወትዋንና ትዳርዋን እንዲባርክላት በመጸለይ ጀመረ።

እንደ ለመደቸው ከአምልኮ በጎላ ሰላም ለማለት ወደ እርሱ ስትቀርብ ፈገግ ብሎ ሰላም አላት። እንባዋ በዓይኖቹዋ ሞልተው «እባክህን ይቅር በለኝ» አለችው። አማኑኤልም አቀፋትና «ከልቤ ይቅር ብላለሁ» አላት። አብረው ሰጥቂት ጊዜ ከተነጋገሩ በጎላ ሁለቱም በደስታ ተሞሉ። አሁን በቤተክርስቲያን ውስጥ እንደ ክርስቲያን ወንድምና እህት ይተያያሉ።

ሰዎች በደል ፈጽመው በሰላም ይኖራሉ ማለት አይቻልም። በመጀመሪያ እንኳ ባደረጉት በደል በተበዳይ ላይ የደረሰውን ጉዳት መመልከት ባይችሉ በጊዜ ሂደት ሕሊናቸው እየወቀሳቸው ይሄዳል። በዚህ ጊዜ ወደ ተበዳይ ለመቅረብና ሁኔታውን ለማስተካከል የሚያደርጉት ጥረት ሲከሸፍባቸው ስቃያቸው ይጨምራል። ሁለንተናዊ ሕይወታቸው ይናጋል። በበዳይ ሕይወት ውስጥ እንዲህ ዓይነት ሁኔታ መፈጠሩን ተበዳይ አያውቅም፤ እንዲህ ይሆናል ብሎም ለማሰብ ይቸገራል። ተበዳይ የራሱንም ሆነ የበዳይን ሕይወት ለመፍታት ለበዳይ መልካምን ሕይወት መመኘት ወደሚያስችለው ደረጃ ለመምጣት በውስጡ መንፈሳዊ ተሐድሶ ያስፈልጋል። በዳይ ሁኔታውን ለማስተካከል የሚወስዳቸውን እርምጃዎች በበጎ ሕሊና በመመልከት ለመተባበር ፈቃደኛ መሆን ሁለቱንም የሚያረካ ውጤት እንዲገኝ ምክንያት ይሆናል።

ሰዎችን በልብ መጥላትና ቂም መያዝ ኃጢአት በመሆኑ

ይቅርታ በሰዎች ላይ ቂም አለመያዝና ለመበቀል እርምጃ ከመውሰድ መቆጠብ ነው። አንድ ሰው በእኛ ላይ ባደረገው በደል በመቆጣት ቂም ይዞ ለተፈጸመው በደል ለበቀል መነሳት ከአንድ የክርስቶስ ተከታይ የሚጠበቅ እርምጃ አይደለም። ለምን? መጽሐፍ ቅዱስ ቂም ይዞ ለበቀል መነሳት ትክክለኛ እርምጃ እንዳልሆነ ያስተምራል።

«ወንድምህን በልብህ አትጥላው፤ በባልንጀራህ ምክንያት ኃጢአት እንዳይሆንብህ ገሥጸው። አትበቀልም፤ በሕዝብህም ልጆች ቂም አትያዝ፤ ነገር ግን ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ፤ እኔ እግዚአብሔር ነኝ» (ዘሌ19:18)

የበደሉንን ሰዎች በልባችን መጥላት እንችላለን። ሰዎች በልባችን ውስጥ ያለውን ነገር ማየት ስለማይችሉ በውስጣችን እየጠላናቸው ከእነርሱ ጋር ግብዝነት ያለበት ግንኙነት እናደርጋለን። ከእነርሱ ጋር በጥሩ መንፈስ እንዳለን እናስመስላለን። ነገር ግን በልባችን ውስጥ ያለው ጥላቻ ከሰዎች የተሰወረ ነገር ቢሆንም እግዚአብሔር ግን ይመለከተዋል። በልባችን ውስጥ ያለው አላብና ስሜት በሕያው እግዚአብሔር ፊት የተገለጠ ነው። ...

በልባችን ውስጥ ያለው ጥላቻ በእግዚአብሔር ፊት ኃጢአት ነው። ከልባችን ጥላቻን ማስወገድ ያለብን ሰዎች ስለሚያዩት ወይም ይታወቅብናል ብለን ፈርተን ሳይሆን ሳይገለጥ ቢቀመጥም ኃጢአት ስለሆነ ነው። በልባችን ያለው ጥላቻ ሰዎች ባያውቁትም በሕይወታችን እግዚአብሔር ወዳታደልን መልካም ግብ እንዳንደርስ እንቅፋት ይሆንብናል።

በልባችን ከጠላን ሰው ጋር መልካም ግንኙነት ሊኖረን አይችልም። የልብ ጥላቻ በግንኙነት ውስጥ ትልቅ ግድግዳ ይሆናል። ሰዎች ፊት ለፊት በአካል እንዳይተያዩ፤ እርስ በርሳቸው እንዳይነጋገሩ፤ ሰላምታ እንዳይጠያየቁና እንዲከራረፉ ያደርጋል።

የመልካም ግንኙነት ጠላት የሆነው በደልን መቁጠርና ቂም መያዝ መፍትሔው ይቅር መባባል ነው። በአብዛኛው የብዙዎችን መልካም ግንኙነት ያፈረሰው ጠላት ይቅርታ አለማድረግ ነው። አማኞች በጎብረት ውስጥ በሚኖሩበት ወቅት በመካከላቸው በደል ሊፈጸም ይችላል። ይህ እንግዳ ነገር አይደለም። ምክንያቱም እጅግ በጣም በሚዋደዱ ወዳጆች መካከል ግጭት እንዳይፈጠር መከልከል ከቶም አይቻልም። ነገር ግን በደል ሲኖር በደሉን በጸጋ መያዝን መማር የነበረውን ግንኙነት እንዳይበላሽ ያደርጋል። ማንም ምዕመን በጎብረቱ ውስጥ ባለው ወንድም ወይም እህት ላይ የሚነቅፈው ነገር ካለው በመነጋገር ይቅርታ መደራረግ እየተቻለ በጥላቻና በቂም ስሜት አብረው መኖር ከክርስቲያናዊ ሥነምግባር የራቀ ሕይወት ነው።

አንዳንድ ጊዜ ሰዎች በውጭ ባላቸው ሁኔታ «ሰላማዊ» መስለው አብረው እየኖሩ በልባቸው ውስጥ ግን ለግድያ የሚፈላለጉ ዓይነት ሊሆኑ ይችላሉ። በጸሎታቸው እንኳ ሳይቀር በልባቸው ውስጥ ያለውን ስሜት

ሊያንጸባርቁ ይችላሉ። «ጠላት» ብለው ሲቃወሙ ሰይጣንን ሳይሆን በልባቸው የጠሉትን ሰው ሊያመለክቱ ይችላሉ። ሰው ከውጭ ያለውን ነገር ያያል እንዲሁም ይሰማል፤ እግዚአብሔር ግን የልብን ዓላማ ይመዝናል። እጅግ የከበረ ዋጋ ያለው በአንደበታችን የሚወጣው ሳይሆን የልባችን ቅንነትና ንጽሕና ነው።

በቀልን ለእግዚአብሔር መተውና ለበዳይ መልካም ማድረግ ዘላቂ ሰላም ስለሚያመጣ

እግዚአብሔር «በቀል የእኔ ነው እኔ ብድራቱን እመልሳለሁ» (ሮሜ12:19) በማለት ተናግሯል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ከሰዎች ጋር ሰላምን መፍጠር የማይቻልበት ሁኔታ ሊያጋጥም ይችላል። በግንኙነት ውስጥ አለመግባባትና ግጭት በሚፈጠርበት ወቅት ግጭቱን ለመፍታት ኃላፊነት መውሰድ አስፈላጊ ነው። የክርስቶስ ተከታዮች ሌላው ወገን ሰላምን እንዲፈጥር ጫና ማሳደር የሚችሉበት ሁኔታ ሳይገጥማቸው ይችላሉ። ሌላውን ወደ ሰላማዊ ውይይት ማምጣት ባይችሉም እንኳ የተከሰተው አለመግባባት ወደ ከፋ ግጭት እንዳያመራና ግንኙነቱ እንዳይቋረጥ በራሳቸው በኩል ሰላማዊ የሆነ እርምጃ መውሰድ ይገባቸዋል። እግዚአብሔር በዚህ ዓለም እንድንኖር የፈቀደው ሰላምን እንድናመጣ እንጂ በሰዎች ግንኙነት መካከል መለያየትና መከፋፈልን እንድናመጣ አይደለም።

በእኛ በኩል ከሰዎች ሁሉ ጋር በሰላም ለመኖር የሰላምን መርሕና እርምጃ መከተል ዋጋ ሊያስከፍል የሚችል እንደሆነ ከወዲሁ ማወቅ ያስፈልጋል። አንዳንድ ጊዜ አንዳንድ ሰዎች የክርስቶስ ተከታዮች አይበቀሉም ብለው የሰላሙን እርምጃ ለራሳቸው ጥቅም ለመጠቀም ሊፍትሐዊ ድርጊት ያሳያሉ። ሰዎች የሰላምን መንገድ ለማጨናገፍ ምንም ዓይነት እርምጃ ቢወስዱ የክርስቶስ ተከታዮች የሰላምን መርሕና እርምጃ መልቀቅ የለባቸውም። ምክንያቱም የእምነታችን መሪ ይህን መንገድ በመከተል ትክክለኛውን ጎዳና ያሳየን በመሆኑ ነው። የእርሱ ተከታዮች ነን ካልን የእርሱን ዱካ መከተል በምርጫ ውስጥ የሚገባ ጉዳይ አይደለም።

እንደ ክርስቶስ ተከታዮች ሰዎች በእኛ ላይ ከፋ ነገር በሚሠሩበት ጊዜ በራሳችን ሰዎቹ ስለፈጸሙብን በደል ብድራት መመለስ የማይገባን በቀል ሰላልተፈቀደልን ነው። ሰዎች ለፈጸሙት በደል ጻድቅ ፈራጅ ጻፍ እግዚአብሔር ነው እንጂ እኛ አይደለንም። እኛን በሰዎች ላይ ጻፍ አድርጎ ማንም አልሾመንም። ሰዎች ሲበድሉን እነርሱን ለመበቀል መነሣት ግን በራሳችን በሰዎች ላይ ጻፍ አድርገን መሾም ነው። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔርን የፍርድ ወንበር መቀማት ነው። የእርሱን ኃላፊነት ለራሳችን መውሰድ ነው። ይህ ሁኔታ ደግሞ ከሰዎች ጋር ብቻ ሳይሆን ከእግዚአብሔር ሥልጣንም ጋር እንድንጋጭ ያደርገናል።

ይቅርታ ማድረግ ከሥጋዊና ዓለማዊ እይታ የተለየ ተግባር ነው። ጠላትን ወይም በዳይን ይቅር ማለት የዓለም አቤት አይደለም። ይቅርታ የበቀልን ስሜት ለማጥፋትና በግንኙነት ውስጥ እውነተኛ እርቅ ለማምጣት ዓይነተኛ መሣሪያ ነው። ይቅርታ ሰዎች በሌሎች ላይ ያሰቡትን ክፉ ነገር እንዳያደርጉ ይመልሳቸዋል። ጠላት ወይም በዳይ የተደረገለትን ይቅርታ በሚያይበት ጊዜ ወደፊት በዚያ ተግባር እንዳይቀጥል ያደርገዋል። «እኔ እንዲህ ያለ በደል ፈጽሜ እያለሁ እንዴት ይቅር ሊለኝ ቻለ?» የሚለውን ጥያቄ ይጠይቃል። ያልተጠበቀ መልካም ግንር ሲደረግለት ወደ እኢምሮው ይመለስና ያደረገውን ነገር ለማሰላሰል ዕድል ያገኛል። በዚህ መንገድ ይቅርታ የበደልን ቀጣይነት ያጠፋል።

ይቅርታ ማድረግ ጠላትን ወዳጅ የማድረጊያ መንገድ በመሆኑ

ማንኛውም ጤናማ አመለካከት ያለው ሰው ጠላት እንዲኖረው አይሻም። በሕይወት ውስጥ ጠላት ቢገጥመውም ማጥፋትን ይፈልጋል። ሰዎች ተበድለው ሳሉ በዳቸውን ቢበቀሉ እንደሚያጠፋኝቸው ያስባሉ። ነገር ግን በቀል ጠላትን የማጥፋት ጥሩ ዘዴ አይደለም። ጠላትን ለማጥፋት እጅግ የተዋጣለት ስኬታማ መሣሪያ ጠላትን ወዳጅ ማድረግ ነው። በመልካም ታሪኩ ብዙዎች የሚያስታውሱት አብርሃም ሊገነን የተባለው የቀድሞ የአሜሪካን ፕሬዝዳንት «ጠላቶቼን የማጠፋቸው ወዳጆቼ ሳይርጋቸው ነው» ብሎ ተናግሮ ነበር። በቀል ጠላትን ያበዛል፤ ወዳጅ ማድረግ ግን ጠላትን ያጠፋል።

የክርስቶስ ተከታዮች መበቀል የማይገባቸው ሌላው ምክንያት ደግሞ ሰዎች ክፉ ከሠሩ ክፉውን መመለስ ሰዎች መልካም ባሕርይ እንዲማሩ የማድረግ አቅም ስለ ማይኖረው ነው። ሰዎች ክፉ ነገር ሲያደርጉ በቸርነት በጎ ነገርን ማሳየት ወደ መልካም ነገር ይመራቸዋል። በቀል ክፉ አሳብና ድርጊት ቀጣይነት እንዲኖረው ሲያደርግ መልካም ነገርን ማድረግ ደግሞ የክፉ አሳብና ድርጊትን ምንጭ ያደርጋል። ከዚህ ዓለም ክፉ ድርጊት እንዲጠፋ ለማድረግ በደል ሲፈጸም እያንዳንዱ ሰው በመልካም ሁኔታ ምላሽ መስጠት ያስፈልጋል።

ክፉ የፈጸሙትን ሰዎች መበቀል በክፉ መሸነፍ ነው። በማንኛውም ግንኙነት ውስጥ ክፉን በክፉ ማሸነፍ አይቻልም። ክፉ ነገር የሚሸነፍበት ዋነኛው መንገድ ክፉ ብድራት በመስጠት ሳይሆን መልካም ነገር በመሥራት ነው። ክፉ ድርጊትን የማሸነፍ ኃይል ያለው መልካም ድርጊት ነው። ሰዎች ከጠላትነት ክልል ወደ ጓደኝነት መሥመር ውስጥ የሚገቡት በመልካም ሥራ ነው። እነርሱ ክፉ ሲያደርጉ መልካም በመሥራት ዳግመኛ በእኛ ላይ ክፉ እንዳይሠሩ ማድረግ ይቻላል። በዚህ ሂደት የሰዎቹን ክፉ ሥራ በመልካም ሥራ አሸነፍን ማለት ነው። ነገር ግን እነርሱ ክፉ ሲያደርጉ ክፉ ብድራት ከመለስን እኛም እንደ እነርሱ ሆን ማለት ነው። በክፉ ፈንታ ክፉ መመለስ ከትልቅ የሥነምግባር ደረጃ ራሳችንን በራሳችን ድርጊት ማዋረድ ነው።

ጠላትን ወዳጅ ማድረግ ግን ማንም ሰው የሚያደርገው ነገር እንደሆነ አይታሰብም። ይህን ለማከናወን ጠላትነትን አጥፍቶ ወዳጅነትን ማምጣት የሚቻልበትን ስልቶች ማወቅና ተግባራዊ ማድረግን ይጠይቃል። ከሁሉም በላይ ወዳጅነት የሚመጣው ለጠላት መልካም ነገር በማድረግ ነው። ለጠላቶቻቸው መልካም በማድረግ ጠላቶቻቸውን ያጠፋ ምሳሌ የሚሆኑልን ሰዎች አሉ። ከእነዚህም የሚከተሉትን ሰዎች እንመለከታለን። እነርሱም፡-

አልሳዕ፡- በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር ካስነሳቸው ነቢያት መካከል አንዱ ኤልሳዕ ነበር። ኤልሳዕ በሚያገለግልበት ወቅት የሰርያ አደጋ ጣቶች እርሱ ወደ ነበረበት ሥፍራ መጡ። እነዚህ ወታደሮች በሰርያ ንጉሥ ተልከው የመጡ ሲሆን ዓላማቸውም ለአስራኤል ንጉሥ ምስጢር እየነገረው የሚያስመልጠውን ነቢዩ ኤልሳዕን ለመያዝ ወይም ለማጥቃት ነበር። ኤልሳዕም እግዚአብሔር ዓይኖቸውን እንዲያሳውር ለመነ። የአደጋ ጣቶችም ዓይን ታወረ። ከዚያም በጠላት የሚፈልገው እርሱ ራሱ ወታደሮቹን መርቶአቸው የአስራኤል ንጉሥ ወደሚገኝበት ወደ ሰማርያ ወሰዳቸው። ከዚያም እንደ ደረሰ እግዚአብሔር ዓይኖቸውን እንዲከፍት ጠየቀ፤ ሆነለትም። ጠላቶቹ በእርሱ እጅ እንደገቡ የተመለከተው የአስራኤል ንጉሥ «ልግደላቸውን?» ብሎ ኤልሳዕን ጠየቀ። ይህ ንጉሥ አንድ የሚያውቀው ሐቅ ነበር። በማንኛውም መንገድ ጠላት በእጅ ውስጥ ከገባ ማጥቃትን ነው። ጠላትን አግኝቶ ምሕረት የሚያደርግ ሰብዓዊ ፍጡር እምብዛም አይገኝም።

ከዚህ ከሰብዓዊ ፍጡር እይታና ድርጊት የተለየ አመለካከት የነበረው ነቢዩ ኤልሳዕ ግን ያልተለመደ ነገርን አደረገ። በኤልሳዕ ትዕዛዝ መሠረት ለአደጋ ጣቶቹ ድግሥ ተዘጋጀላቸው። «ብዙም መብል አዘጋጀላቸው፤ በበሉና በጠጡ ጊዜም አሰናበታቸው፤ እነርሱም ወደ ጌታቸው ሄዱ» (2ነገ6:23ሀ)።

የኤልሳዕ ውሳኔ አጉል ሃይማኖተኝነት ሊመስል ይችላል። በሕዝቡ ላይ በማንኛውም ጊዜ አደጋ መጣል የሚችሉትን ሰዎች ይዞ ድግሥ አብልቶ ማሰናበት የሞኝነት ድርጊት ይመስላል። ኤልሳዕ ግን የተረዳው እውነት ነበር።

- > በሕያው እግዚአብሔር ጥበቃ መታመን ለሕዝቡ ደህንነት ዋስትና ነው። እነዚህን ጠላቶች አሳልፎ የሰጣቸው እግዚአብሔር ነው እንጂ የሕዝቡ የውትድርና ብቃት እንዲሁም የራሱም ችሎታ እንዳልሆነ ተረድቷል።
- > እግዚአብሔር ከሰው ጋር ከሆነ ምንም ያህል ጠላት ቢመጣ ወይም ብዙ ተቃዋሚ ቢኖር ዘር ዘር ድሉ የእግዚአብሔር መሆኑን ተገንዝቧል።
- > እንደ እግዚአብሔር ነቢይነቱ የጠየቀውን ነገር እግዚአብሔር እንደሚፈጽምለት ቢያውቅም እግዚአብሔር እርሱን ለማጥፋት የመጡትን ወታደሮች እንዲያጠፋ አልለመነም። ምሕረት ከፍርድ እንደሚበልጥ የተገነዘቧ ሰው ነበር።

➤ ጠላትን መበቀል ከሚያመጣው ፍሬ ይልቅ ለጠላት መልካም ማድረግ ዘላቂነት ያለው ሰላምን እንደሚያመጣ ገብቶታል። መጽሐፉ «ከዚያም በኋላ የሰርያ አደጋ ጣዮች ወደ እስራኤል አገር አልመጡም» (2ነገ6:23ለ) ይላል። ለእስራኤል በጠላት ላይ እጅግ የከበረ ድል መቀዳቸው የሚባለው ጠላትነትን ወደ ወዳጅነት መለወጥ እንደሆነ ተረድቷል።

ኤልሳዕ በዚህ መልካም ድርጊቱ ጠላት በእኛ ላይ ክፉ ሲያስብና ሲያደርግ በመልካም መንገድ አዎንታዊ ምላሽ መስጠት እግዚአብሔር ደስ የሚሰኝበት እንደሆነ ያስተምረናል። ለጠላት ሰናይ የሆነ ተግባር መፈጸም በሰብዓዊ እይታ የተለመደ ባይሆንም መንፈሳዊያን የሆኑ ሰዎች ግን ይህ እካሄድ በግል ሰብዓዊ የሆነ እርምጃ ከመውሰድ የላቀ ውጤት እንደሚያስገኝ ያምናሉ።

ዳዊት፡- መጽሐፍ ቅዱስ የገዛ ጠላቶቻቸው በእጃቸው ውስጥ ገብተው እያሉ ምሕረት ስላደረጉት ሰዎች ይናገራል። ከእነዚህም አንዱ ዳዊት ነው። ሳኦል የተባለ የእስራኤል ንጉሥ እግዚአብሔርን ባለመታዘዙ ምክንያት በእርሱ ከተናቀ በኋላ ዳዊትን ለንጉሥነት መረጠ። ዳዊት ምንም ለንጉሥነት የተቀባ ሰው ቢሆንም ሳኦልን በታማኝነት ያገለገለው ነበር። በእግዚአብሔር እርዳት ጎልዶድ የተባለውን የፍልስጥኤማውያንን ጀግና ካሸነፈ በኋላ የእስራኤል ሴቶች ሳኦል ሺህ፤ ዳዊት ደግሞ እልፍ ገደለ ብለው ከመዘመራቸው የተነሣ ሳኦል ለእርሱ የተሰጠው ክብር አነስተኛ እንደሆነ በማሰብ ዳዊትን ለመግደል አሰበ። በተለያዩ መንገዶች ለእርሱ ወጥመድ በማዘጋጀት ዳዊትን ለመግደል ያደረገው ሙከራ አልተሳካለትም። በመጨረሻ ጦር በማስከተት ዳዊት ላይ ዘመቻ ከፈተ።

ሳኦል ዳዊትን በማሳደድ ላይ በነበረበት ሁኔታ በአንድ አጋጣሚ ሳኦል ዳዊትና ወታደሮቹ በነበሩበት ዋሻ ውስጥ ሲፀዳዳ ይገባል። በዚህ ጊዜ «የዳዊትም ሰዎች - እነሆ ጠላትህን በእጅህ አሳልፈ አሰጠዋለሁ፤ በዓይንህም ደስ የሚያሰኝህን ታደርግበታለህ» ብሎ እግዚአብሔር የነገረህ ቀን እነሆ ዛሬ ነው» (1ሳሙ-24:4) በማለት ዳዊት ጠላቱን ሳኦልን እንዲገድለው ይመክሩታል። በሰብዓዊነት እይታ ሲታይ የዳዊት ወዳጆች የተናገሩት ነገር ትክክለኛ አሳብ ይመስላል። የሚገርመው ነገር እነዚህ ሰዎች እግዚአብሔር ስለዳዊት የተናገረውንም የተስፋ ቃል ጠቅሰዋል። እግዚአብሔር በእርሱ ላይ የሚነሡትን ጠላቶችን በእጁ አሳልፎ እንደሚሰጥና ድልን እንደሚያቀዳጀው የሰጠው የተስፋ ቃል ፍጻሜው አሁን እንደሆነ አሳሰቡት። የትንቢቱ መናገርና የሳኦል በዳዊት እጅ መውደቅ መገባጠም ሁኔታው ከእግዚአብሔር ዘንድ የተቆረጠ እንደሆነ ለመገመት ያስችላል። በጠላት ላይ የማያዳግም እርምጃ በመውሰድ ከስደት ኑሮ ለመውጣትና የንጉሥነት ዙፋንን ለመቆጣጠር ሁኔታው ምቹ ሆኖ ቀርቧል።

የዳዊት እይታ ግን የተለየ ነበር። ዳዊት ይህን አጋጣሚ በመጠቀም የመከራውን ጊዜ ለማሳጠር አልፈለገም። የሚያሳድደውን ጠላቱን ሳኦልን ገድሎ ሥልጣን መያዝ ቀርቶ በቀስታ የሳኦልን መገናጸፊያ ዘርፍ

በመቀረጡም ልቡ በሐዘን ተመታ። ዳዊት ጠላቱን ለመግደል ያልፈለገበት ምክንያት ምን ነበር?

- ✓ ዳዊት እግዚአብሔር የቀባውን ሰው መግደል አልፈለገም። «እግዚአብሔር የቀባው ነውና እግዚአብሔር በቀባው ላይ እንዲህ ያለውን ነገር አደርግ ዘንድ እጅንም አጥልበት ዘንድ እግዚአብሔር ከእኔ ያርቀው» (1ሳሙ-24:6) በማለት ተናገረ።
- ✓ ዳዊት ሳኦልን ለመግደል ምንም ዓላማ እንደ ሌለው በማስረጃ ለማረጋገጥ ፈልጎ ነበር። ዳዊት ከሳኦል ጋር በተገናኘ ጊዜ «የልብስህን ዘርፍ በቆረጥሁ ጊዜ አልገደልሁም ስለዚህም በእጄ ክፋትና በደል እንደሌለ አንተም ነፍሴን ልትወስድ ምንም ብታሳድደኝ እንዳልበደልሁ ተመልክተህ እወቅ» (1ሳሙ-24:11) በማለት ተናገረው።
- ✓ ዳዊት ይህን መልካም ድርጊት በማድረጉ ምናልባት ሳኦል ተጸጽቶ እርሱን ከማሳደድና በጠላትነት ከመፈለግ ይመለስ ይሆናል ብሎ ተስፋ በማድረግ ነበር።

ዳዊት ባላሰበው ሁኔታ ሳኦልን ለመግደል በሚችልበት ሥፍራ ማግኘቱ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተላከለት ፈተና እንደሆነም ማሰብ ይቻላል። ተሳዳጅ በርቀት በሚኖርበት ጊዜ አሳዳጅን እንደማይጠላና ቢያገኘውም ምሕረት እንደሚያደርግለት መናገር ይችላል። ይህ አባባል ግን እርግጠኛነቱ ማለት ከልብ የተነገረ መሆኑ የሚታወቀው በተግባር አሳዳጅ በተሳዳጅ እጅ ወድቆ ሊታይ ነው። ዳዊት በልቡ ውስጥ በተጠራቀመው ጥላቻና ምሬት ተሞልቶ ሳኦልን ይገድላል ወይስ በይቅርታ ተሞልቶ ምሕረት ያደርግለታል? ለሚለው ጥያቄ ትክክለኛ ምላሽ የሚገኘው ሳኦልን በዳዊት እጅ ጥሎ ማየት ነበር።

በሰብዓዊ እይታ በሚገርም መልኩ ሳኦል ዳዊትን ለመግደል ብዙ ሙከራ ቢያደርግም አሁንም እያሳደደው እያለ ዳዊት በእርሱ ላይ ቂም አልያዘም። በእርሱ ልብ ጥላቻ፤ ቂምና በቀል ሥፍራ አላገኘም ነበር። ባገኘው አጋጣሚ ሳኦልን መግደል ቀርቶ የእርሱን ልብስ ጫፍ መቀረጡም ራሱ የሐዘን ምክንያት ሲሆንበት እንመለከታለን። «የሳኦልን የልብሱን ዘርፍ ስለቆረጠ የዳዊት ልብ በጎዘን ተመታ» (1ሳሙ-24:5)። ይህ ዳዊት ምን ያህል ለእግዚአብሔር ፈቃድና ሕግ የተነቃቃ ልብ ወይም መንፈሳዊነት ሚዛን ሲለቅ የሚሰማው እንደሆነ መመልከት ይቻላል። የሳኦልን የልብሱን ዘርፍ መቀረጥ ለሳኦል ውርደትን ያመጣል። ዳዊት እግዚአብሔር በሥልጣኑ ባነገሠው ሰው ላይ ውርደትን ማምጣት ትክክል እንዳልሆነ በደንብ የገባው ሰው ነበር።

ዳዊት ለሳኦል መልካም ነገር በማድረጉም የተገኘው ውጤት ጥሩ ነበር። ዳዊት በክፉ ፈንታ መልካም እንደ መለሰለት፤ ከሳኦል ይልቅ ዳዊት ጸድቅ እንደሆነ፤ በሰብዓዊ እይታ ማንም ሰው ጠላቱን በእጅ አግኝቶ እንደማይተው ነገር ግን ዳዊት ምሕረት እንዳደረገለት ሳኦል ተገነዘበ። ከእርሱም ይልቅ ዳዊት ለንጉሥነት ብቃት ያሸው ሰው እንደሆነ አስመለከረ። በእርሱ ላይ

ክፋትን ለማምጣት የሚፈልገው ሳኦል ተስፋ ቆረጠ። ዳዊትን ሲያገኘው እንደማይችልና ከንጉሥነት ሊያስቀረው እንደማይችል ገባው። ከዚህም የተነሣ የእርሱን ወገን እንዳያጠፋ ቃልኪዳን እንዲገባለት ለመነው። ዳዊትም ቃልኪዳን ገባለት። ክፋን በመልካም በማሸነፍ አሳዳጁ ለማኝ፣ ተሳዳጁ ደግሞ ተለማኝ ሆነ። በዚሁ ሁኔታ በአንድ ወቅት በሳኦልና በዳዊት መካከል የተደረገው የትግል ምዕራፍ በዚህ ተደመደመ። ዳዊት ክፋውን በመልካም ተግባር አሸነፈ።

ዳዊት ጠላቱን በእጁ አገኝቶ በነጻ ከመልቀቅ ተግባሩ ዛሬ ለሕይወታችን የምንማራቸው መርሆዎች ይኖራሉ። ከእነዚህም የሚከተሉት የሚጠቀሱ ናቸው፡-

❖ በጥላቻና በምሬት የተሞላ ልብ ለበዳይ ይቅርታ ለማድረግ ከፍተኛ እንቅፋት ሲሆን በምንም ሁኔታ ውስጥ በዳይን መውደድ መቻል ግን ክፋን በክፋ ሁኔታ ለመመለስ ሁኔታዎች ምቹ ሆነው በሚቀርቡበትም ጊዜ ምሕረትን ለማድረግ ያስችላል።

❖ በሰዎች በተለይም በበዳይ ላይ ክፋ ነገር ለማድረግ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ቢጠቀስ፣ ከወዳጆች አዎንታዊ ምስክርነት ቢገኝ፣ ሁኔታዎች ሁሉ ተመቻችተው ቢመጡ፣ መንፈስ ቅዱስ ለውስጥ ሰውነታችን የሚለውን መልዕክት ማዳመጥ ጠቃሚ ነው። ዳዊት ክፋ ከማድረስ «ጠላትህን በእጅህ ጥያለሁና ጨርሰው» የሚል ምስክርነት ባለመስጠቱ ነው። ሕሊናችን ለመንፈስ ቅዱስ ድምጽ የተከፈተ ሲሆን የእግዚአብሔር መንፈስ በበዳይ ላይ ክፋ ድርጊት እንድንፈጽም አይመራንም።

❖ አንዳንድ ጊዜ የቅርብ ወዳጆችን ምክር አለመስማት ዋጋ ሊያስከፍል እንደሚችል በማሰብ የማንፈልገውን ነገር ለማድረግ ልንገፋፋ እንችላለን። የዳዊት ታማኝ ወታደሮች እግዚአብሔር ጠላቱን በእጁ ጥሎት ሰብዓዊ እርምጃ በመውሰድ ማጥፋት ካልፈለገ ለምን ከእርሱ ጋር እንቸገራለን? ብለው በእርሱ ላይ ሊነሡ ይችሉ ነበር። ዳዊት ሳኦልን ለመግደል ፈቃደኛ ባለመሆኑ የተለማቸውን ባናውቅም ዝም ማለታቸው እርሱን ከማክበራቸው የተነሣ እንጂ እርሱ ያደረገው ነገር መልካም ሆኖ ታይቶባቸው ላይሆን ይችላል። እንደ እግዚአብሔር አሳብ የሆነውና የተረዳነው ነገር ወዳጆቻችን ከሚሉትም ተቃራኒ ቢሆን በክፉ ፈንታ መልካም ማድረግ የማይሻር መለኮታዊ መርህ ነው።

አንዳንድ ጊዜ ጠላቶቻችንን በራሳችን መበቀል ባንፈልግም ሌሎች ሰዎች እንዲበቀሱልንን ልንፈልግ እንችላለን። እኛ በቀጥታ ክፋውን ነገር ባለመፈጸማችን ከደሙ ንጹሕ እንደሆንን ማሰብ ይቻል ይሆናል። ሆኖም በእግዚአብሔር ዓይን የሚመዘነው በልባችን ውስጥ ያለው ክፋ ዓላማ በመሆኑ ከፍርዱ አናመልጥም። ሰዎች ወደፊት መሪ ወይም ተስፋ የሚጣልበት ዓይነት ሰው እንደሆንን የሚያስቡ ከሆነ እኛን የሚያሳድዱትን ወይም /የሚቃወሙትን ሰዎች በመጉዳት በእኛ ዘንድ ተቀባይነት ለማግኘት

ባለውለታችን መሆን ይፈልጋሉ። ስለዚህ ለእኛ ደስታ የሚያመጡ መስሎአቸው በስማችን አንዳችን ክፋ ነገር በተቃዋሚዎቻችን ላይ እንዳይፈጽሙ መከልከል ይገባናል።

❖ በእኛ ላይ በደልን የሚፈጽሙ ሰዎች እግዚአብሔር ሥልጣን የሰጣቸው ቢሆኑና እነርሱ ሥልጣናቸውን በመጠቀም በእኛ ላይ በደል ቢፈጽሙ እነርሱን ከማዋረድ እንጠንቀቅ። በእነርሱ ሥልጣን ላይ መነሣት የእግዚአብሔርን አሳብ መቃወም ስለሚሆን መልካሙን መንገድ በመጠቀም እናምልጥ። ዳዊት ሳኦልን መክሰስ የሚችልባቸው ምክንያቶች አያሌ ናቸው። ከሁሉም በላይ ለእግዚአብሔር ባለመታዘዙ ምክንያት የእግዚአብሔር መንፈስ ከእርሱ እንደ ተለየና የሚያደርጋቸውን ነገሮች በክፉ መንፈስ ተጽዕኖ ሥር ሆኖ እያደረገ እንዳለ ሊነግረው ይችል ነበር። ዳዊት ራሱ ሙዚቃ እየተጫወተ ክፉ መንፈስን ከእርሱ ያርቀው እንደ ነበር ሕያው ምስክር ነው። ሆኖም ዳዊት አሁንም «ጌታዬ» ብሎ ይጠራዋል።

❖ በበዳይ ላይ ክፉን በክፉ ከመመለስ ፍርዱን ለእግዚአብሔር በመስጠት መልካምን በማድረግ መጽናት ውጤቱ የተሻለ ነው።

መንፈሳዊ መሪዎች ከእግዚአብሔር አሳብ ወጥተው በራሳቸው መንገድ ሲሄዱ እንዲሁም የሰይጣን መጠቀሚያ መሣሪያዎች ሲሆኑ እነርሱን መክሰስና ባገለገሉበት ሕዝብ ዘንድ ክብራቸውን እንዲያጡ ማድረግ የመልካሙ መንፈስ ፍሬ አይደለም። እነርሱን ማጥላላትና ተቀባይነት እንዳያገኙ ዘመቻ ማድረግ የእኛ ድርሻ አይደለም። እኛ ሕይወታችንን በድጽቅ መንገድ መጠበቅ አለብን። እግዚአብሔር በራሱ ጊዜና ሁኔታ የማይፈልጋቸውን ሰዎች ከአገልግሎት ሥፍራ ያነሳል። እነርሱን እንዲያነሳ ከመጸለይ ይልቅ እግዚአብሔር በጸጋው እንዲጎበኛቸው መጸለይ መንፈሳዊነታችንን ያረጋግጣል።

- ማጠቃለያ:
- ✚ እግዚአብሔር ይቅር ያላቸውን ሰዎች ይቅር ማለት ከእርሱ ጋር በመተባበር መንፈሳዊና ሰብዓዊ ግንኙነትን ይፈውሳል።
  - ✚ ለሰዎች ይቅርታን ማድረግ ክርስቶስ በሕይወታችን ውስጥ መኖሩንና የእርሱ እውነተኛ ተከታዮች መሆናችንን የሚያሳይ ብርቱ ምልክት ነው።
  - ✚ ያለ ይቅርታ ሕይወት ከእግዚአብሔር የተሰጠንን ሰዎችን ከእግዚአብሔር እንዲሁም ሰዎችን ከሰዎች ጋር የማስታረቅን አገልግሎት ስኬታማ በሆነ ሁኔታ መፈጸም አንችልም።

↓ በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ጠላትን ወዳጅ የሚያደርግና ዘላቂ ኅብረትን ማምጣት የሚችለው በይቅርታ ሕይወት መመላለስ ነው።

የማሰላሰል ጥያቄዎች:

- (1) ስለ ብዙ በደላቸው ከእግዚአብሔር ዘንድ ምሕረትን ያገኙ የክርስቶስ ተከታዮች ሲበደሉ ለእርስ በርሳቸው እንዲሁም ለሌሎች ሰዎች ይቅርታን ለማድረግ የሚከብዳቸው ለምን ይሆን?
- (2) «በቀል ጠላትን ያበዛል፤ ወዳጅ ማድረግ ግን ጠላትን ያቀርባል» የሚለው አሳብ በዓውዳችን ምን ያህል ተቀባይነትና ተግባራዊነት ይኖረዋል?
- (3) እርስ በርሳችን ይቅርታ ካለማድረጋችን የተነሣ ክርስቶስን ባለመኑ ሰዎች ዘንድ ስማችን በክፉ ይነሣል፤ ይህን ደካማ ጎናችንን እንዴት ማሻሻል እንችላለን?

የይቅርታ መንፈሳዊና ሥነልቦናዊ መሠረቶች

አንድ ሰው ይቅርታ በሚያደርግበት ወቅት እምነቱ በዓላማው፡ በሂደቱና በውጤቱ ላይ የሚኖረውን ሚና ተመልክተናል። ከመንፈሳዊ ምክንያቶችም በተጨማሪ ይቅርታ ለማድረግ የሚረዱ ሥነልቦናዊ ምክንያቶች ይኖራሉ። በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ይቅርታ መደራረግ አስፈላጊ መሆኑን የሥነልቦና ጥናቶችም ያስረዳሉ። ይቅርታ ማድረግ ለተበዳይና ለበዳይ የሚያመጣው የውስጣዊ ሕይወት ግንባታ ይኖራል። ከጥቅም አንጻር ብቻም ሳይሆን በይቅርታ ሂደት ውስጥ በሚታለፍበት ጊዜ የተለያዩ ሥነልቦናዊ ሁኔታዎች አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ሚና ይኖራቸዋል።

በዚህ ክፍል ይቅርታ ማድረግና መቀበል አስፈላጊ የሆነበትን ምክንያት ሁለተኛውን- ከሥነልቦና እይታ እንመለከታለን። ይቅርታ ከሥነልቦና አንጻር ሲታይ ለሚያደርገውና ለሚቀበለው ሰው ሊሰጥ ከሚችለው ጥቅም ጥቂቶችን እናያለን።

ይቅርታ ማድረግ ራስን የመውደድና የማክበር ምልክት ነው

ጤናማ የሆነ ሕይወት ያለው ሰብዓዊ ፍጡር ራሱን ይወዳል፤ ያከብራልም። ራስን መውደድና ማክበር ራስን ማዕከል ካደረገው የሕይወት ዘይቤ የተለየ ነው። ራስን መውደድ ማለት ተገቢውን ፍቅር፣ እይታና እንክብካቤ ለራስ ማድረግ ነው። ራስ ወዳድነት ግን ለራስ ፍላጎት እርካታ ብቻ መኖር ሲሆን ውጤቱም እርካታ ማጣት፣ ግጭት፣ ጦርነትና ከሰዎች ጋር በፍቅር ዘላቂነት ያለው ግንኙነት መመሥረት አለመቻል ናቸው። ራስ ወዳድነት ባልንጀራን እንደ ራስ መውደድ የሚለውን መርሕ አይቀበልም። የግል ፍላጎትና ጥቅም ከሁሉም ቀድሞ የሚመጣበት የሕይወት ዘይቤ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ራስን በተገቢው ሁኔታ መውደድን በተለይም እግዚአብሔር እንደተቀበለን ራሳችንን መቀበልና መመልከት እንደሚገባን ሲያስተምረን ራስ ወዳድነትን ግን ኃጢአት እንደሆነ ይናገራል።

የእግዚአብሔር ቃል «ባልንጀራህን እንደ ራስህ ውደድ» (ማቴ22:37) ብሎ ያስተምራል። ራሱን የማይወድድ ሰው ሌሎች ሰዎችን መውደድ አይችልም ማለት ነው። ሌሎች ሰዎችን መውደድ የምንችልበት የመጨረሻው ጣሪያ ራሳችንን የምንወደውን ያህል ነው።

ራስን መውደድ የሕይወታችን እንቅስቃሴ ማዕከል ነው። ከሌሎች ሰዎች ጋር ተገቢውን ግንኙነት ለመመሥረትና ለመጠበቅ የምንችለው ራሳችንን በተገቢው ሁኔታ የምንወድ ስንሆን ነው። ለራሳችን ያለን ፍቅር ከሌሎች ሰዎች የምንቀበለውንና ለሰዎች የምንሰጠውንም ፍቅር ይወስናል። ራሳችንን ዋጋ እንዳለንና ያለምንም ቅድመ ሁኔታ የምንወደድ ሰዎች መሆናችንን ስንረዳ ለሌሎች ሰዎች ፍቅር መስጠትን እንማራለን።

ራሳችንን ስንወድ ስለራሳችን መልካም ስሜት ይሰማናል። ይህም ብቻ ሳይሆን ስለአካባቢያችንና ስለሌሎች ሰዎችም የሚሰማን ስሜት ጥሩ ይሆናል። ከዚህም የተነሣ ሌሎች ሰዎች ፍቅርን ለመስጠት እንዲሁም እኛን ሲበድሉን ይቅር ማለት እንችላለን። ስለራሳችን ተገቢ የሆነ ፍቅር ካለን ደስተኞች እንሆናለን። በሆነው ባልሆነው ነገር ራሳችንን እየወቀስንና እየኮነን ራሳችንን እናስጨንቅም። ለራሳችን ተገቢ የሆነ ፍቅር ሲኖረን ሰዎች ከእኛ ጋር መሆንን ይፈልጋሉ። ምክንያቱም እኛ ዘንድ ሲሆኑ ደስ ይላቸዋል። ከእኛ ወደ እነርሱ የሚፈሰው ሕይወታቸውን የሚጠግን እይታ፣ ፍቅርና ድርጊት በመሆኑ ነው።

እኛ ራሳችንን የማንወድ ከሆንን እንዴት አድርገን ሌሎች ሰዎችን መውደድ እንችላለን? እኛ ለራሳችን ያልሰጠውን ፍቅር ሌሎች ሰዎች እንዲወዱን እንዴት መጠበቅ እንችላለን?

እኛ ራሳችንን ካልወደድን ማንም ሰው ሊወደንና ፍቅሩ ሊያረካን አይችልም። ራሳችንን ስንወድ የተገባንን ክብር በማንኛውም ምክንያት አንጥልም። ራሳችንን የምንወድ ስንሆን ራሳችንንም እናከብራለን። ሰዎች በእኛ ላይ በደል እንዲፈጽሙ አንፈቅድም። ከሰዎች ጋር ግንኙነት ስናደርግ ክብራችንን በማይጎዳ ሁኔታ እናደርጋለን። ሌሎች እኛን ሲበድሉን ይቅር ባለማለት ራሳችንን እናስቃይም። ፈውስ የሚገኘው ለበዳይ ይቅርታ በማድረግ እንደሆነ ከገባን ይህን ከማድረግ ወደጎላ መመለስ ራስን አለመውደድና አለማክበር ነው። በተገቢው መንገድ ፈውስን ለሕይወታችን የማንፈልግ ሲሆን ራሳችንን ለማስቃየት መፈለግ ነው። ይህ ደግሞ ራስን የመውደድና የማክበር መንገድ አይደለም።

ራሳችንን ስንወድና ስናከብር ሰዎች በእኛ ላይ በፈጸሙት በደል ምክንያት ራሳችንን እናሳድድም። በእኛ ላይ የደሰረውን በደልና በዳይን እያሳሳለን ለራሳችን ነጻነት በመንፈግ በእስር ቤት ውስጥ እንደሚኖር እስረኛ ለመኖር ፈቃደኞች እንሆንም። ራሳችንን ከወደድንና ካከበርን በማንኛውም መንገድ ባሪያ አድርጎ ካሰረን እስራት ነጻ ለመውጣት ተገቢውን እርምጃ እንወስዳለን።

ታፈሰ በልጅነቱ ከወላጆቹ በተለይም ከአባቱ ተገቢውን ፍቅርና እንክብካቤ ሳያገኝ ያደገ ልጅ ነበር። ከዚህም የተነሣ በውስጡ በሰዎች ዘንድ የማይፈለግና የማይወደድ እንደሆነ ያስባል። በሕይወቱ ዕድሉ-ቢስና ለምንም የማይጠቅም ትርፍ ሰው እንደሆነ ይሰማዋል። ይህን ግን ለማንም ሰው በግልጽ አይናገርም። ከሰዎችም ጋር መግባባት ይቸግረዋል። በሥራ ቦታ ከቡድን መሪው ጋር በአሳብ ልዩነት ከተጋጩ በጎላ ሕይወቱ የባለ ተመሳታፊነት። እንዳንድ ጊዜ ሰውየውን ለማጥቃት ያስባል። ሁለንተናዊ ሕይወቱም ተናጋ።

ከዕለታት አንድ ቀን አንድ የወንጌል አስተማሪ ስለማማከር አገልግሎት ሲያስተምር ይሰማል። ከዚያም «ምናልባት ይህን አገልጋይ ባናገረው ይጠቅመኝ ይሆናል» ብሎ በማሰብ ስልክ ደውሎ ይሄዳል። ከአገልጋዩ ጋር ለተከታታይ ጊዜያት ተገናኝተው ሲመካከሩና ሲጸልዩ ታፈሰ እግዚአብሔር

ሕይወቱን እንዲያድሰለት ራሱን ሰጠ። አባቱ ያለፍቅር ያሳደገው በባሕሉ ምክንያት እንደነበር እንጂ በእርሱ ላይ ክፉ በማሰብ እንዳልሆነ ተገነዘበ። ከአባቱ ያላገኘውን ፍቅር ደግሞ የሁሉም አባት የሆነው እግዚአብሔር እንደሚሰጠው በማመን ፍቅሩ በሕይወቱ እንዲፈስ ፈቀደለት። በሕይወቱ ከዚህ በፊት ተለማምዶ የማያውቀውን ፍቅር ተለማመደ። ከዚህ ፍቅር የተነሣ «ለካስ እግዚአብሔር ይወደኛል፤ እኔ ትርፍ አይደለሁም። እግዚአብሔር በእኔ ሕይወት ዓላማ አለው» ማለት ጀመረ።

ታፈሰ ከበፊቱ በተለየ ሁኔታ ራሱን መመልከት ከቻለ ወዲህ ከሥራ ባልደረባው ጋር ሰላምን ፈጠረ። ራሱን የሚጎዳ ነገር በራሱ ላይ ከመፈጸም ተቆጠበ። ይህም ብቻ ሳይሆን ሌሎች ሰዎችም ፍቅርና እንክብካቤ እንደሚያስፈልጋቸው ማሰብ ጀመረ።

ራሳችንን በተገቢው ሁኔታ የምንወድ ስንሆን ለራሳችን የምንፈልገውን መልካም ነገር እንዲሁም በራሳችን ላይ እንዲደርሱ የማንፈልጋቸውን ክፉ ነገሮች ለይተን እናውቃለን። መልካም ዓላማ ሊኖር ለራሳችን የምንፈልገውን በጎ ነገር ለሰዎች ለመስጠት እንዲሁም በእኛ ላይ እንዲደርሱ የማንፈልጋቸውን ክፉ ነገሮች ደግሞ በሰዎች ላይ እንዳይደርሱ ተገቢውን እርምጃዎች እንወስዳለን። ራሳችንን በተገቢው መንገድ መውደድ ወርቃማውን ትዕዛዝ ተግባራዊ ለማድረግ አንድ ቅድመ ዝግጅት ይሆናል ማለት ነው። «ሌሎች እንዲያደርጉላችሁ የምትፈልጉትን ነገር እናንተም አድርጉላቸው» (ማቴ7:12)። ለራሳችን ይቅርታ ማድረግና ከሌሎች ሰዎች ይቅርታን መቀበል ለሕይወታችን ምን ያህል ጠቃሚ እንደሆነ ካወቅን እኛም እነዚህን መልካም ነገሮች ለሌሎች ሰዎች ለመስጠት ፈቃደኞች እንሆናለን። ሰዎችን በድለን ይቅርታ ሲከለከሉን የምንጎዳ መሆናችን ከገባን እኛም በተራችን ሌሎችን ይቅር ባለማለት እንዲጎዳ መፍቀድ ትክክል እንዳልሆነ ስለምንረዳ የበደሉንን ሰዎች ይቅር እንላቸዋለን።

ይቅርታ ሰዎችን ማክበር ነው

የሰው ልጅ እንደ እግዚአብሔር አምሳልና ምሳሌ የተፈጠረ ብቸኛ ፍጡር ነው። ሰዎች በሕይወታቸው ደካማ ጎን ቢኖራቸው ይህ በተፈጥሮ የተሰጣቸውን ክብር አይነፍጋቸውም። በእኛ ላይ በደል የፈጸሙ ሰዎች መልካም ነገር ማድረግ የማይችሉ፤ የአውሬነት መንፈስ ያለባቸው፤ የአጋንንት ቁራጭ፤ ሳይሆኑ እንደ ማንኛውም ሰው ደካማ ጎን ያላቸው የሰው ልጆች ናቸው። በራሳቸው ጋላፊነት ቢወስዱና በደካማ ጎናቸው በኩል ቆመው የሚደግፉአቸውን ሰዎች ቢያገኙ ነገ የተሻለ መልካም ነገር ለማድረግ እንዲሁም በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ ከብዙዎች ጋር ወሰናቸውን ጠብቀው ተግባብተው ለመኖር የሚያስችላቸው እምቅ ችሎታ አላቸው።

እንዳንድ ሰዎች ቀኝና ግራቸውን ለይተው በማያውቁ ልጆች ላይ አስቃቂ ግፍ ሲፈጽሙ፤ ከእነርሱ ወገን ውጭ የሆኑትን ሲገድሉ፤ ሲዘርፉና ሲጨቁኑ ሲታይ፤ በጅምላ ጭፍጭፋ ሲሰማሩ፤ ለራሳቸው ፍላጎት እርካታ ብለው የሌሎችን መብት ልረግጡ፤ እንዳንድ ጊዜም በራሳቸው ላይ የሚወስዱት በጭካኔ የተሞላ እርምጃ ሲታይ እነዚህ ሰዎች ሰብዓዊ ፍጡር

መሆናቸውን ማመን ያዳግታል። በእርግጥ በእግዚአብሔር አምላክ ምላሳ የተፈጠረ ሰው እንዲህ ዓይነት በደል ይፈጽማል ወይ? ያሰኛል።

በዚህ ዓለም ሰዎች የሚፈጽሙት በደል በዓይነትና በመጠን የተለያዩ ይሁን እንጂ በደልን የማይፈጽም ሰው የለም። ሰዎች በተፈጥሮአቸው እጅግ መልካም እንዲሁም 'እጅግ ክፉ ነገሮችን ለመፈጸም የሚያስችል እምቅ ችሎታ እንዲሁም ፈቃዳቸውን ከሁለቱ በአንድ አቅጣጫ የማዋል ምርጫ አላቸው። ስለዚህ ማንም ሰው በእነዚህ ክፉ በፈጸሙ ሰዎች ሁኔታ ውስጥ ቢገኝ እነርሱ ያደረጉትን የማድረግ ሁኔታ ይጋጥመዋል። ውስጣዊና ውጫዊ ሁኔታዎች ጫና ሲፈጥሩ ከሰብዓዊነት ርገራጌ ወጥተው የማይገባ ነገርን ሲፈጽሙ ይችላሉ። ይህ ማለት ግን ሰብዓዊ ክብር የጎደላቸው ሰዎች በመሆናቸው አክብሮት አይገባቸውም ማለት አይደለም።

እያንዳንዱ ሰው ምንም በደካማ ጎኑ በደል መፈጸም ቢችልም ክብር የሚገባው የሰው ልጅ እንደሆነ መገንዘብ በዳይን ይቅር ለማለት ያነሳሳል። ከተፈጸመው በደል በስተጀርባ ያለውን ክብር የሆነውን ሰው መመልከት መቻል ለበዳይ ፍቅር እንዲሁም ክብር እንዲኖረን በመርዳት ይቅርታ ወደ ማድረግ ይመራናል።

ይቅርታ ሰብዓዊ ግንኙነትን ይጠብቃል

በግንኙነት ውስጥ በሰዎች ስንበደል እናዝናለን። የደረሰብን በደል ቢያሳዝንም ከእነርሱ ጋር ያለንን ግንኙነት ማቋረጥ አንፈልግም። ሐዘናችንንና ቁጣችንን በተገቢው መንገድ በመግለጽ ስለ በደሉ ይቅር ብለናቸው ከእነርሱ ጋር ያለንን ኅብረት መቀጠል እንፈልጋለን። ወዳጅነትን የሚፈልግ ሰው ይቅርታ ማድረግና መቀበል አይከብደውም። በግንኙነት ውስጥ በደል ሲፈጸም እንደ ምክንያት በመጥቀስ ከግንኙነቱ ለመውጣት እርምጃ አይወስድም። «እንዲህ ከሆነ ከዚህ በጎሳ አብረን መኖር አንችልም» በማለት ግንኙነቱን አያቋርጥም። ከሰዎች ጋር ያለውን ኅብረት ለመጠበቅ መፈለግ ወይም ያለንን ግንኙነት ማጣት አለመፈለግ ይቅርታ ለማድረግ ምክንያት ይሆናል።

ግንኙነታቸው ዘላቂነት እንዳለው የሚያስቡና በጠበቀ ግንኙነት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎች በመካከላቸው ያለው ኅብረት ከተበላሸ ብዙ ነገር እንደሚያጡ ስለሚያስቡ ግንኙነታቸውን ለመጠበቅ የተቻላቸውን ጥረት ያደርጋሉ። ከዚህም የተነሣ በመካከላቸው በደል ቢፈጸም በዳይን ይቅር በማለት ኅብረታቸውን ለማደስ ፈቃደኞች ይሆናሉ። በጠንካራ ግንኙነት ውስጥ ብዙ ይቅርታ መደራረግና መቀበል ይኖራል። በተለይ በትዳር ሕይወት ውስጥ በባልና ሚስት መካከል ያለው ግንኙነት የጠበቀ ከሆነ አንዱ በሌላው ላይ በደል ሲፈጸም ይቅርታ የመደራረግና ኅብረታቸውን የመቀጠል ሁኔታ ጎልቶ ይታያል። ከዚህ አንጻር ሲታይ ይቅርታ ማድረግና መቀበል በግንኙነት ውስጥ እርካታ ያለውን ሕይወት ለመለማመድ ያግዛል።

ይቅርታ መልካምና እርካታ ሰጪ የሆነው ሰብዓዊ ግንኙነት በሂደት ውስጥ በሚያጋጥሙ መሰናክሎች ምክንያት እንዳይቋረጥ የሚረዳ ስልት

ነው። ይቅርታ ግንኙነት ፈተናን በድል አሸንፎ እንዲያልፍ የሚረዳ መሣሪያ ነው። ለመሠረቱት ግንኙነት መሰጠት ያላቸውና በወዳጅነቱ ውስጥ የተሻለ እርካታ ማግኘት የሚፈልጉ ሰዎች በበዳይ ላይ ቂም ይዘው ለማጥቃት አርምጃ ከመውሰድ ወይም ከበዳይ ከመራቅ ይልቅ በይቅርታ የደፈረሰውን ኅብረት በማደስ አብረው መኖር ይፈልጋሉ።

ሰዎች ከሌሎች ጋር ያላቸውን ግንኙነት መገንባት እንዲሁም ግንኙነቱ መልካምና ሁሉንም የሚያረካ ለማድረግ ይቅር የሚል ልብ ሊኖራቸው ያስፈልጋል። ያለ ይቅርታ ልብ ከሌሎች ጋር መልካም ግንኙነት መመሥረት እንዲሁም መጠበቅ ከቶም አይታሰብም። ይቅርታ ማድረግ መቻል ግንኙነትን ለመጠበቅ የሚያስችል አንድ መልካም ባሕርይ ማግኘት ነው። ብዙ ሰዎች ከሌሎች ጋር ግንኙነት ለመመሥረት ብዙም አይቸገሩም። ነገር ግን ለጥቂት ጊዜ ከአንዳንዶች ጋር ከቆዩ በጎሳ ከእነርሱ ተለይተው ከሌሎች ጋር ደግሞ ግንኙነት ለመመሥረት ጉድ ጉድ ሲሉ ይታያሉ። ሌሎች ደግሞ ከአንዳንዶች ጋር ግንኙነታቸው ሳይሰምር በመቅረቱ አከርፈው ለብቻቸው ለመቀመጥ ይወስናሉ። የእነዚህ ሰዎች ችግር በርካታ ሊሆን ቢችልም ከሚጠቀሱ ምክንያቶች አንዱ ይቅርታ አለማድረግ ነው። የሰው ልጆች ግንኙነት ሲመሠርቱ በመካከላቸው በደል ይፈጠራል። በደል ደግሞ ግንኙነትን ያፈርሳል። ይህ እንዳይሆን በደልን በይቅርታ ማስወገድን መማር ዓይነተኛ መንገድ ነው።

ይቅርታ ሰዎች በወዳጅነት አብረው እንዲኖሩ የሚያደርግ መሣሪያ ነው። ጥቁር ሕዝቦች በሰላማዊ ትግል መብታቸውን ማስከበር እንደሚችሉ ያስተምር የነበረው ዓመጽ-የለሽ ሰላማዊ የትግል እንቅስቃሴ መሪ ማርቲን ሉተር ግንክ ጄኒየር «እንደ ወዳጆች አብረን መኖር ካልቻልን እንደ ሞቶች ተበታተንን እንጠፋለን» በማለት ተናግሮ ነበር።

ይቅርታ ማድረግ ለግል ጥቅም ነው

በአብዛኛው አንድ ሰው ይቅርታ የሚያደርገው ለበዳዩ ጥቅም እንደሆነ ይታሰባል። ይቅርታ በዳዩን ሊጠቅም እንደሚችል ሁሉ ተበዳዩንም ይጠቅማል። ይቅርታ ሰዎች ለሰዎች ከሚያደርጉት እጅግ ክብር ከሆኑት ሰናይ ተግባራት አንዱ ነው። ሰዎች ተበድለው ለበዳይ ይቅርታ በሚያደርጉበት ወቅት በሕይወታቸው የሚያገኙአቸው ፍሬዎች አሉ። ከእነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው።

- ✓ ሰዎችን ለመውደድ የሚያስችል አቅምን ይጨምራል
- ✓ የቁጣን ስሜት የመቆጣጠርና ራስን የመግዛት ችሎታ ይጨምራል
- ✓ ሰዎችን ለማመን የሚያስችል ችሎታን ያሳድጋል
- ✓ በቀድሞው ክፉ ክስተቶች የዛሬውና የወደፊት ሕይወት እንዳይገዛ እርካታ ይሰጣል
- ✓ ግንኙነት ሊጎዱ የሚችሉትን ሁኔታዎች በማስወገድ ገንቢ ድርጊቶችን የማድረግ አቅምን ይጨምራል

✓ አካላዊና አእምሮአዊ ጤንነትን ያሻሽላል

ለዎች ተበድለው ለበዳይ ይቅርታ በሚያደርጉበት ወቅት ሁለንተናዊ ጥቅም እንደሚያገኙ የታወቀ ነው። ለራስ ጥቅም ብቻ ከማለብ የተነሣ የበደሉንን ሰዎች ይቅር ማለት ከፋ ባይባልም ከመጽሐፍ ቅዱስ መልዕክት አንጻር ሲታይ ግን እንደ ዋና ዓላማ ከታየ በራስ ወዳድነት የተሞላ ድርጊት ይሆናል። ይቅርታ ካለማድረጋቸው የተነሣ በሕይወታቸው ውስጥ የመጣውን ችግር «ለማከም» ብቻ ለበዳይ ይቅርታ ማድረግ ምራላዊ ገጽታ የለውም። ለሰዎች ይቅርታ የምናደርገው በዋነኛነት ለራሳችን ጥቅም ለማማኘት ብቻ መሆኑ የለበትም። ይቅርታ ማድረግና መቀበል የክርስቶስ ተከታዮች በመሆናችን የሕይወታችን ባሕርይ ሆኖ መታየት አለበት።

ታደለች ትባላለች። ትጻር ከመሠረተች ከአሥር ዓመት በላይ ሆኗታል። ከባሏ ጋር የምትኖረው ትጻሯ ስለተመቻች ሳይሆን ሁለት ልጆቿን ለማሳደግ በማሰብ ነው፤ ብዙ እንግልትና መከራ ቢደርስባትም ከባሏ ለመለየት ምንም አሳብ አልነበራትም። እርሱ ግን «ከአንቺ ጋር መኖር አልፈልግም» ብሎ ፈታትና ከሌላ ሌት ጋር መኖር ጀመረ። በሕይወቷ ላይ የደረሰው መከራ ብዙ ከመሆኑ የተነሣ በምድር ላይ ምሕረት የማይገባው ሰው ቢኖር የቀድሞ ባሏ እንደሆነ ትናገራለች። እርሱ ግፊኛ፣ ጨካኛና የራሱን ጥቅምና እርካታ ብቻ የሚፈልግ ሰው እንደሆነ ትገልጻለች። ፍቸው ከተፈጸመ ጥቂት ወራት በኋላ ሕይወቷ ምስቅልቅል እያለ መጣ። ምንም ነገር አያስደስታትም። «እርሱ እንዲህ/እንዲያ አደረገኝ» የሚለው ንግግር ሁልጊዜ ከአንደበቷ ይሰማል። ስለወደፊት ሕይወቷ ከማሰብ ይልቅ እርሱ ስለሰጠውበት በደልና የደረሰባትን ኪሣራና ጉዳት በመቁጠር ጊዜዋን ታባክናለች።

የታደለችን የሕይወት ጉብቂልና የተመለከተች አንዲት ጓደኛዋ የቤተክርስቲያን መጋቢ ዘንድ ሄዳ ጸሎት ቢደረግላት ለውጥ ልታገኝ እንደሚችል መከረቻት። ታደለችም ወደ መጋቢው ሄደች። «እኔ በሕይወቴ ደስተኛ አይደለሁም። ብዙ የተጎዳሁ ሴት ነኝ። ባለቤቴም ሲያሰቃየኝ ከቆየ በኋላ ከጥቂት ወራት በፊት ደግሞ ፈትቶኝ ሌላ ሚስት ይዟል። አሁን እንደሁሉ ምንም ለውጥ የሚያመጣ ሆኖ አልታየኝም» ብላ ብሶቷን በዝርዝር ነገረችው።

መጋቢውም «ያሰፈውን ወደኋላ ትተሽ ወደፊት መሄድን መማር ያዋጣል። የቀድሞ ባልሽን ይቅር ብለሽ ታሪኩን ካልዘጋሽ በሰላምና በደስታ መኖር አትችደም» አላት። ታደለችም የቀድሞ ባሏን ይቅር ማለት የምትችልበት አቅም እንደሌላት ነገራቸው። «በእርግጥ አቅም ላይኖርሽ ይችል ይሆናል። ነገር ግን ይቅር ካላልሸው የራሰሽን የሱይወት ደስታ በእጅሽ እንደዘጋሽ በማሰብ በራሰ ማዘን እንጂ ባልሽን መውቀስ አይገባሽም። እርግጥ አርሱ አንድ ጊዜ በድሉሻል። አሁን ግን የራሰሽ ጠላት አንቺው ራሰሽ ነሽ» ብሎ ነገራት። የመጋቢው ንግግር ሰለከበዳት ዝም አለች። ከዚያም በጸሎት ጨረሰና ተለያዩ።

ታደለች ወደ ቤቷ ከተመለሰች በኋላ መጋቢው ያላትን ነገር ማሳሰል ቀጠለች። «ቢያንስ ለራሴ ደስታና ሰላም ብዬ ያንን ሰው ይቅር ማለት አለብኝ» አለበች። ከዚያም አንድ ቀን ወደ መጋቢው ቢሮ መጣችና «እኔ በሰላም መኖር ስለምፈልግ ብቻ ያንን ሰው ይቅር ብዋለሁ» አለችው። መጋቢው በእርግጥ ታደለች ከነበረችበት ሁኔታ አሁን አንድ እርምጃ ወደ ተገቢው ግብ የተራመደች መሆኗን ስለተገነዘበ አብረው ከተነጋገሩ በኋላ ጸልዮው ተለያዩ። ታደለች ይቅርታ ያደረገች ቢመስላትም የነፍስ እርካታ አላገኘችም። ስለዚህም አሁንም ወደ መጋቢው መጣች። «እኔ ችግሩ ምን እንደሆነ ባላውቅም አሁንም ውስጣዊ ሰላምና እርካታ ማግኘት አልቻልኩም» ብላ ነገረችው። እርሱም ጥቂት አሰበና «ሰው ለራሱ ጥቅም ብቻ ብሎ የሚያደርገው ነገር አውነተኛ የሕይወት እርካታና ሰላም አይሰጠውም» አላት። «ምን ማድረግ አለብኝ?» አለችው። ከዚያም ክርስቶስ እንዴት ይቅር እንዳላት እንድትገነዘብ አገላት። «አውነተኛ እርካታን የሚሰጠው ክርስቶስ የእኛን በደል ይቅር እንዳለን እኛም የበደሉንን ሰዎች ይቅር ማለት ነው። ከእርሱ ምሕረት ተቀብለን ለሌሎች ምሕረት በመስጠት ነው» በማለት በዝርዝር ነገራት።

ታደለችም ሁኔታውን ከራሱ ጥቅም አንጻር ብቻ መመልከት ራስ ወዳድነት በመሆኑ ክርስቶስ አርስዋን ይቅር እንዳላት ስለ አርሱ ብላ ይቅር ማለት እንደሚገባት ተገንዘበች። መጋቢውም በጸሎት ረዳት። ከልብዋ ለበደላት ለቀድሞ ባልዋ ይቅርታ አደረገች። ሕይወትዋ በደስታና በእርካታ ተሞላ። ምንም እንኳ ያልፈ ሶሐይወት ጠባባቶች ቢኖሩአትም ሕይወትዋን በአዳስ ንዳና ለመምራት ውስጣዊ ኃይልን አገኘች።

ይቅርታ በለዎች መካከል ባለው ግንኙነት ብቻ ታይቶ ለግል ጥቅም ለማግኘት የሚፈጸም ድርጊት ብቻ ሳይሆን የመለኮት ተሳትፎ ያለበት መሆኑን መገንዘብ ዘላቂነት ያለውን ፍሬ ከማፍራት አንጻር ትልቅ አስተዋጽኦ አለው። ይቅርታ በበጻይና በተበጻይ መካከል ብቻ ያለ የሁለትዮሽ ግንኙነት ሳይሆን አግዚአብሔርም ያለበት የሦስትዮሽ ግንኙነት ነው።

እንደ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ይቅርታ ከግል ጥቅም ጋር ብቻ የተያያዘ አይደለም፡፡ ይቅርታ ሊኖር እያንዳንዱ በዚያ ሂደት ውስጥ የተሳተፈ ሰው የሚያገኘው መልካም ብረራት ይኖራል፡፡ ሆኖም ዋና ዓላማው የክርስቶስ ደቀመዝሙርነት የሚጠይቀውን ሕይወት ለመኖር

ከሚመነጭ ፍላጎት ነው። ክርስቶስ ይቅር እንዳላችሁ ይቅር ተባባሱ የሚለው አሳብ ይህን ይገልጻል።

ይቅርታ የራስን ድክመት የመገንዘብ ውጤት ነው

ሰዎች በእኛ ላይ በደል ሊፈጽሙ እነርሱን ይቅር ለማለት እኛም እንደ እነርሱ ኃጢአተኞችና ደካሞች እንደሆንን መረዳት ያስፈልጋል። እኛም እንደ ማንኛውም ሰው በሌሎች ላይ በደል መፈጸም የምንችል ደካሞች እንደሆንን ከተረዳን በበዳዩ ላይ ለመፍረድ በፍርድ ወንበር ላይ ከመቀመጥ ይልቅ ለእነርሱ በማሰብ ይቅርታ እናደርግላቸዋለን። በበዳይ ላይ የሚሰማን መጥፎ ስሜት እኛም እንደ እርሱ ኃጢአተኛና እርሱ ያደረገውን ነገር ማድረግ እንደምንችል ስንረዳ የጋለው መጥፎ ስሜታችን ይበርዳል። የራሳችንን ድክመት በትክክል ማወቅ ሰዎችን ይቅር ለማለትና ይቅርታንም ለመቀበል የሚኖረን ፈቃደኝነት ከፍተኛ ይሆናል።

በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ስምንት ውስጥ ስታመነዝር የተያዘች ሴት ታሪክን እንመለከታለን። ሴትየዋ በደል ፈጽማለች። በዚህ ድርጊትዋም የሞት ቅጣት ይገባታል። እርስዋን ወደ ፍርድ ያመጡ ሰዎች ለእርስዋ ምንም ርኅራኄ አላሳዩም። እነርሱ ምንም ኃጢአት እንደ ሌለባቸው ዓይነት ሰዎች ሆነው እርስዋን ከሰሱአት። ይህም ብቻ ሳይሆን ጌታ በሚመልሰው ምላሽ ላይ ተመስርተው በእርሱ ላይ ሌላ ክስ ለመመሥረት ዕቅድ ነበራቸው። ጌታ ኢየሱስ አንድ ሰው ኃጢአት ከፈጸመ ለዚያ ኃጢአት ተመጣጣኝ የሆነ ቅጣት ሊሰጠው አይገባም የሚል ትምህርት አላስተማረም። ሰው የዘራውን ማጫድ እንደሚኖርበት ያውቃል።

ጌታ ኢየሱስ ሰዎች በሌሎች ላይ ለመፍረድ ከመነሣቸው ቀደም ብለው የራሳቸውን ሕይወት መፈተሽ እንደሚኖርባቸው አስገንዘበ። የሴትየዋን ከሳሾች የጠየቀው ጥያቄ «ከእናንተ ኃጢአት የሌለበት አስቀድሞ ይውገራት» (ዮሐ8:7) የሚል ነበር። ይህ አሳብ ሰዎቹ በሴትየዋ ላይ ከመፍረዳቸው በፊት ራሳቸውን እንዲመለከቱ የሚያደርግ ነው። እያንዳንዳቸው በውስጣቸው «እኔም እንደ እርስዋ ኃጢአተኛ ነኝ» የሚል መልዕክትን በመስማታቸው ከዚያ ሥፍራ ሄዱ። ራሱን በሚገባ የሚያይ ሰው በሌላው ላይ ቶሎ ለመፍረድ አይችሉም። «ነውር ነገር ያለው ሰው የሌላውን ነውር አይገልጥም» ይባላል። የራሱን ደካማ ጎን በትክክል የተረዳ ሰው በሌሎች ድክመት ከመፍረድ ይልቅ ከዚያ ድክመት የሚወጡበትን መንገድ አብርሶቸው ይፈልጋል።

እንግዲህ ከዚህ አንጻር ተበዳይ በእርሱ ላይ በተደረገው በደል መጎዳቱ የታወቀ ቢሆንም እርሱም ሰው መሆኑንና እንደ ማንኛውም ሰው ሌላውን ሊበድል የሚችል ተገቢ ያልሆነ ንግግር ሊናገር ወይም ድርጊት ሊፈጽም እንደሚችል መረዳቱ ለበዳይ ይቅርታ እንዲያደርግለት ዕድል ይሰጠዋል። «እኔም እንደ እርሱ ደካማ ሰው ነኝ» የሚለውን ግንዛቤ ማግኘት ራስን ከመፈተሽና ከማወቅ የሚመነጭ ውጤት ነው። ራሱን የማያውቅ ሰው በሌሎች ውስጥ ያለው ክፉ የማድረግ እምቅ ችሎታ በእርሱ ውስጥ እንደሚኖር አያስተውልም። ከዚህም የተነሣ በሌሎች ላይ ይፈርዳል። በደል

የፈጸሙትን ሰዎች «እንዴት እንዲህ ሊያደርጉ ቻሉ» «ክርስቲያን ወይም አገልጋይ ሆነው እንዲህ ዓይነት በደል በሰዎች ላይ ይፈጽማሉን?» እያለ ይኮንኛቸዋል። ወደ ውስጣዊ ሕይወቱ ቢመለከት ግን በሰዎች ውስጥ ያያቸው ነገሮች በእርሱም ዘንድ ይኖራሉ። የራስን ድክመት መረዳት ለበዳይ ይቅርታ ለማድረግ ያግዛል የተባለው ከዚህ አሳብ በመነሳት ነው።

ብዙዎቻችን የሰዎችን ደካማ ጎንና ስህተታቸውን ለማየት ችሎታ ሲኖረን የራሳችንን ስህተት ለማየት ግን ማየት የተሳነን ነን። ሰዎችን ከመኮንናችን በፊት ራሳችንን ማየት መቻል ለሕይወታችን ነፃነትን ይሰጣል። ሕሊናችንን የሚከስ ነገር እንዳይኖር ያደርጋል። የራሳችንን ደካማ ጎን በመረዳት ከእግዚአብሔር ምሕረትን ለመጠየቅ በምንፈልግበት ጊዜ በሌሎች ሰዎች ላይ የሚፈርድ ድፍረት አይኖረንም። እኛም እንደ እነርሱ በደሎች መሆናችንን እንቀበላለን። ከዚህም የተነሳ በሌሎች ሰዎች በደል ላይ ኃይለኛ ፈራጆች እንሆንም። ኮናኝና ፈራጅ የሚያደርገን የራሳችንን ሕይወት ድክመት በሚገባ አለማወቃችን ነው።

የራሳችንን ደካማ ጎን መረዳት ለበደሉን ሰዎች ይቅርታ ለማድረግ የሚረዳን ከሆነ ራሳችንን በትክክለኛው ሁኔታ እንዴት ማወቅ እንችላለን? የሚለው ቀጣይ ምላሽ የሚፈልግ ጥያቄ ይሆናል።

ራስን በእግዚአብሔር ፊት ማየት፡- መጽሐፍ ቅዱስ የራስን ትክክለኛ ማንነት ለማወቅ የሚረዳው አንዱ እርምጃ ብርሃን ከሆነው ከጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ጋር የቀረበ ግንኙነት መመሥረት እንደሆነ ያስተምራል። ከእግዚአብሔር ጋር መልካም ኅብረት ማድረግ ማለትም በብርሃን ውስጥ መመላለስ ራስን በትክክል ለመረዳት ያግዛል። ይህ ማለት በተቃራኒው በጨለማ ውስጥ መመላለስ የራስን እውነተኛ ገጽታ አያሳይም ማለት ነው። «እርሱ በብርሃን እንዳለ በብርሃን ብንመላለስ ለእያንዳንዳችን ኅብረት አለን» (1ዮሐ1:7)። ክርስቶስ በሕይወታችን ውስጥ በሙላት እንዲገባ ስንፈቅድለት በልባችን እና በእእምሮአችን ውስጥ ጨለማ ሥፍራ አይኖርም። የክርስቶስ ብርሃን በልባችን ውስጥ ያለውን ሥፍራ ሙሉ በሙሉ ይቆጣጠራል።

በዚህ ብርሃን ውስጥ በመመላለስ ከክርስቶስ ጋር ኅብረት ከኖረን ከእርሱ ሕይወት እንማራለን። እርሱን ተመልክተን ራሳችንን ስንመለከት ደግሞ ኃጢአተኞች እንደሆንን ስለምንገነዘብ ኃጢአታችንን እንናዘዛለን። ክርስቶስ የሕይወትን ሁለንተናዊ ገጽታ ለማሳየት እንደ ንጹሕ መስታወት ነው። ማን እንደሆንን ለማወቅ በክርስቶስ ፊት መቆምን መለማመድ እጅግ አስፈላጊ ነው። እርሱ እኛ ምን እንደምንመስል በትክክል ያሳየናል። በዚህም ሂደት ዕለት ዕለት ሕይወታችንን በመመርመር ለመንጸት ወደ እርሱ እንቀርባለን፤ ከእርሱም ዘንድ መንጸትን እናገኛለን።

ራሳችንን በክርስቶስ ፊት በማቅረብና ከእርሱም ጋር መልካም ኅብረት በማድረግ ከሰዎች ጋር ግንኙነት ስናደርግ ሰላማዊ የሆነ ኅብረት ይኖረናል። ምክንያቱም ራሳችንን ማን እንደሆንን በትክክል መረዳታችን በፊት ከሆነው በላይ እንደሆንን አናስብም። እኛም እንደ ሌሎች በደለኞች መሆናችንን

እንመለከታለን። የተሻለ ነገር አለን ብንል እንኳን በእርሱ ምሕረት ወደ ጸጋው ዙፋን ፊት ቀርበን የጋጢአታችንን ይቅርታ ማግኘት መቻላችን ነው።

የወዳጆቻችንን ምክርና አስተያየት በማዳመጥ፡ እኛ ስለራሳችን እናውቃለን ብለን ከምንናገረው በላይ በቅርባችን ያሉ ሰዎች፡ ወላጆቻችን፡ የትዳር ጓደኞቻችን፡ ጓደኞቻችን፡ የሥራ ባልደረቦቻችን፡ ጎረቤቶቻችን... በደንብ ያውቁናል። የእኛን ጠንካራና ደካማ ጎኖችን ለይተው ስለሚያውቁ እነርሱ የሚነግሩንን ማዳመጥና በዚያ ራሳችንን መፈተሽ አንዱ ራሳችንን ማወቅ የምንችልበት መንገድ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «በረት ብረትን እንደሚሰል ሰውም ሌላውን ሰው እንደዚሁ ይስለዋል» (ምሳ27:17) ብሎ የሚናገረው ወዳጆች እርስ በርስ ስለሚተዋወቁ አንዱ የሌላውን ድክመት እየሳየውና እንዲታረም እየመከረው የተሻለ ሰው እንዲሆን እንደሚያደርገው ያስተምረናል። ሕይወት ስለት ያለው የሚሆነው ከወዳጆች የሚመጣውን ገንቢ ሂሳቦችን በማዳመጥ ራስን አውቆ ወደፊት የተሻለ ሰው ለመሆን በመዘጋጀት ነው።

ግጭትን ለመፍታት ያግዛል

በትዳር ውስጥ ለሚፈጸሙ በደሎች ባልና ሚስት በማንኛውም የማማከር ስልቶች መስማማት በሚያቅታቸው ወቅት ከአንዳቸው የሚመጣው የይቅርታ መንፈስ ነገሮችን ወደ ገንቢ መፍትሔ የማምጣት ኃይል አለው። ይቅርታ እንደገና ግንኙነቱ ይታደላል ተብሎ የማይታሰበውን ግንኙነት የማደስ ኃይል አለው።

ታሪኩና ራሔል ከተጋቡ ሁለት ዓመት ሆኖአቸዋል። ሁለቱም የመጀመሪያ ድግሪ ያላቸውና ጥሩ ደመወዝ የሚያስገኝ ሥራ ያላቸው ናቸው። እርሱ በገጠር የተወለደ፤ እዚያው ተምሮ ለከፍተኛ ትምህርት ሲያልፍ ነበር ወደ አዲስ አበባ የመጣው። ከዚያም በኮሌጅ ውስጥ ከሚገኙ አማኝ አህቶች መካከል ከአንድዋ ጋር ይተዋወቃል። እርሱም ደግሞ ገጠር ምን እንደሆነ የምታውቀው ወደ መዝናኛ ሥፍራዎች ከወላጆቻቸው ጋር ስትሄድ መኪና ውስጥ ሆኖ የመንገዱን ግራና ቀኝ ያሉትን ነገሮች ከማየት ያለፈ አልነበረም።

በትውውቅ የተጀመረው ጓደኝነታቸው እየጠነከረ መጣ። የኮሌጅ ትምህርታቸውን በሚጨርሱበት ዓመት መጨረሻ ላይ ታሪኩ ራሔልን እንደሚወዳትና ሊያገባት እንደሚፈልግ በግልጽ ይነግራትና ፈቃደኝነትዋን ይጠይቃል። ራሔል አስተዋይ ስለነበረች ጥያቄውን በጸጋ ተቀብላ ነገር ግን በዚህ ጉዳይ ላይ መጸለይና ማሳብ አለባት በማለት ከእርሱ ትለያለች። ከዚያም ለብዙ ሳምንታት ከጸለየችበትና በጥልቀትም ካሰበችበት እንዲሁም ወላጆቻቸውና የቤተክርስቲያኗን መጋቢ ካማከረች በኋላ ለታሪኩ ጥያቄ አዎንታዊ መልስ ሰጠችው።

ከተመረቁ ከሁለት ዓመት በኋላ በወላጆቻቸው ስምምነት በቤተክርስቲያን ወገን ሥርዓት መሠረት ተጋቡ። አብረው መኖር ሲጀምሩ ፍቅራቸው በቅድመ ጋብቻ እንደነበራቸው ሊሆንላቸው አልቻለም። ታሪኩ

እርሱ ከሰዎች ጋር ብዙም እንዳትገናኝ ይፈልጋል። ወደ እርስዋ ቤተሰቦች ቤትም መሄድን አምብሃም አይፈልግም። በሕይወትዋ እርሱ የሚላትን ሁሉ ተግባራዊ እንድታደርግ ይፈልጋል። ራሔል በለመደችው የከተማ ሕይወት ዘይቤ ለመኖር ስትፈልግ ታሪኩ ግን ይህን ጉዳይ አጥብቆ ስለሚቃወም ራሔልን በቃላት ያጠቃታል። የእርስዋ ክርስትና እንዲሁ ለሰም እንጂ ከልብ ሆኖ በተግባር የሚገለጽ እንዳልሆነ ይነግራትና ይኮንናታል። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በቁጣ ስሜት ተሞልቶ ይሰድባታል። አልፎ አልፎ ደግሞ በጥፊ ይመታታል።

ራሔል በአባታቸውና በእናትዋ መካከል እንዲህ ያለውን ነገር ሳታይ ያደገች ስትሆን በትዳሯም እንዲህ ዓይነት ሁኔታ ያጋጥመኛል ብላ በጭራሽ አላሰበችም ነበር። በቤትዋ ውስጥ የተፈጠረውን ሁኔታ ለማስተካከል ጥረት ብታደርግም ሁኔታው እየከፋ ሄደ። ከዚያ ለአንዲት አገልጋይ ጉዳዩን ነገረችትና በጸሎት እንድታግዛት ጠየቀች። አገልጋዩም ከጸሎትም በተጨማሪ «ሁለታችሁንም አንድ ላይ ባነጋግራችሁ ጥሩ ይመስለኛል» አለች። ራሔል ወደ ቤታቸው መምጣት እንደምትችል በመጋበዝ በቀጠርላቸው መጣችና መነጋገር ጀመሩ። ታሪኩ ሁኔታውን ሌሎች ሰዎች በመስማታቸው እጅግ ተቆጣጠ። ቁጭ ብሎ ለመነጋገር ባይፈልግም አገልጋዩም ስለሰመነችው እሽ ብሎ ተቀመጠ፤ ሆኖም ውይይቱ ምንም ፍሬ አልነበረውም። ትዳራቸው የባለ የጭቅጭቅ ቤት ሆነ። ብዙ ሽማግሌዎች መጥተው ለማስታረቅ ቢሞክሩ ምንም አልተሳካም። በመጨረሻም ሰው ሁሉ ትዳራቸው መፍረሱን መናገር ጀመረ።

ከዕለታት አንድ ቀን ታሪኩ ከአንድ ክርስቲያን አማካሪ ጋር በአጋጣሚ ተገናኝቶ በትዳር ውስጥ የሚከሰተውን ግጭት እንዴት መፍታት እንደሚቻል ጠየቀው። አማካሪው ባልና ሚስት መውሰድ የሚገባቸውን ጥቂት ጠቃሚ እርምጃዎችን ነገረውና በዚያ ላይ ስትገሽ ጊዜ ተነጋገረው ተለያዩ። ያን ዕለት ታሪኩ ቶሎ ወደ ቤቱ ገብቶ በመኝታ ክፍሉ መጸለይ ጀመረ። አማካሪው «እግዚአብሔር ለሚስትህ መልካም ባል እንድያደርግህ ለራስህ ጸለይ» ያለው አሳብ ልቡን ሰርስሮ ገብቶ ስለነበር «ጌታ እግዚአብሔር ለእኔ ድረስልኝ! ለራሔል መልካም ባል መሆን እንድችል እርዳኝ!» ብሎ ጸሎቱን ቀጠለ። ራሔል ከሥራ ስትመጣ ታሪኩ መኝታ ክፍሉን ከውስጥ ቆልፏል። እንዲህ ዓይነት ነገር አድርጎ ስለማያውቅ ግራ ገባት። በራሱ ላይ ከቶ ሊያደርግ አስቦ ይሆን? ብላም አሰበች። ከበሩ ሥር ጠጋ ብላ ስታዳምጥ በኃይለኛ ጸሎት ውስጥ መሆኑን ተረዳች። እርስዋም ሌላ ሥራዋን ትታ ከበሩ ሥር ሆኖ መጸለይ ጀመረች። በወጡ ጸሎት ተደርጎበት በማይታወቅበት ቤት ውስጥ ዛሬ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል የተቀጣጠለ ጸሎት ተደረገ።

ታሪኩ በሕይወቱ ተነክቶ በማያውቀው ሁኔታ በመንፈስ ቅዱስ ተነክቶ ራሱን በትክክል ማየት ቻለ። መንፈስ ቅዱስ ትክክለኛ ማንነቱን አሳየው። እግዚአብሔር ከየት አንስቶ አሁን የት እንዳደረሰውና ግን ይህን መያዝ አቅቶት ሕይወቱን እየጎዳ እንዳለ አስተዋለ፤ ታሪኩ እግዚአብሔርን ፊት ለፊት የተገናኘው መሰለው። ከዚህ በኋላ ለሚስቱ ክርስቲያን ባል እንደሚሆን ቃል ገብቶ ተነሳና ራሔል ወዳለችበት ክፍል መጣ። እርስዋ

እየጸለየች ነበር። እርሱ ግን በታላቅ ድምጽ አያለቀሰ በእግሮቿ ላይ ወድቆ ለፈጸመበት በደል ሁሉ ይቅርታ ጠየቃት። ሁለቱም ከዚያ ሥፍራ ተነስተው መነጋገር ጀመሩ። ዛሬ የሕይወት ሕልማቸው አውን የሚሆንበት መንገድ ላይ መጓዝ እንደጀመሩ ተሰማቸው። ለወላጆቻቸው ስልክ ደውለው ጉዳያቸው መፍትሔ እንዳገኘ ነገሩአቸው። እነርሱም «ምን ተዓምር ተከስቶ ይሆን መስማማት የቻሉት» በማለት በአድናቆት ተሞሉ። በእርግጥ ተዓምር ተከስቷል። በአንድ አማካሪ ቃል ተጠቅሞ መንፈስ ቅዱስ ታራኩን ወደ ትክክለኛ ንስሐ በመምራት የፍቅር ዋዜማ ላይ የደረሰን ተዳር ከውድቀት አዳነ። ዛሬ ልጆችን ወልደው በሰላምና በደስታ አብረው እየኖሩ ናቸው።

ይቅርታ በግንኙነት ውስጥ ግጭት ሲፈጠር ተዓምራዊ በሆነ መልክ መፍትሔ ሊሰጥ የሚችል መድኃኒት ነው። ስለዚህ ግጭት አልፈታ ብሎ ግንኙነቱ ተስፋ ሲቆረጥበት የአንደኛው ወገን ይቅርታን ማሰብ ግንኙነቱን ከመበጠስ ማዳን ይችላል። ግጭት ውስጥ እያሉ የይቅርታ መንፈስ እንዲገኝ ደግሞ ከይቅርባ ዓይ አምላክ ጋር ግንኙነት በማድረግ ራስን በእርሱ ፊት ማየት መቻል አስፈላጊ ነው።

ሰዎች በቁጣና በቀል ስሜት ተነሳስተው ወንጀል እንዳይፈጽሙ ያግዛል

በቀል የይቅርታ ተቃራኒ ነው። አንድ ሰው ከተበደለ በኋላ ይቅርታ ሲያደርግ ለበቀል ያለው መነሳሳት ይቀንሳል እንዲሁም ከበዳይ ጋር እንደገና የቀድሞ ግንኙነትን ለማደስ የሚኖረው ዝግብ ይጨምራል። ለበቀል ያለው መነሳሳት መቀነስና ኅብረትን ለማደስ ፍላጎት መኖሩ በሁለቱ ሰዎችና ከእነርሱ ጋር በተያያዙ ነገሮች ላይ ወንጀል እንዳይፈጽሙ የራሱን ድርሻ ያበረክታል። ይቅርታ በዳኖችን በምሕረት የሚቀበል በመሆኑ እነዚያን ሰዎች ለመጉዳት እርምጃ እንዳንወስድ ይረዳናል። በግንኙነት ውስጥ በደል በሚፈጸምበት ጊዜ ሰዎች ይቅርታ መደራረግ እንደሚገባቸውና እንዴት ደግሞ ይቅርታ መደራረግ እንዳለባቸው ማስተማር የወንጀል ድርጊቶችንም ለመቀነስ ይረዳል።

ይቅርታ ያለማድረግ የግል ምርጫ ቢሆንም በሕይወት ላይ የሚያስከትለው ጉዳይ እጅግ ከፍተኛ ነው። የቁጣና የበቀል ስሜት ከማንም በላይ የሚጎዳው ራስህን ነው። በቀል በአእምሮህ ውስጥ አንተነትህን የሚበላ በሽታ ይሆናል። መርዝ በሰውነትህ ውስጥ ቢገባ የሚሰማህን ስሜት ያህል ሕይወትህን ይለበልባል፤ ያቃጥላል። በአንተ ላይ በተፈጸመው በደል የደረሰብህ ሁለንተናዊ ጉዳት እንዲፈወስ ከማድረግ ይልቅ ጉዳቱ ጎልቶ እንዲወጣና የሕይወትህ ኃይል በሙሉ ሌሎችን ለመጉዳት በማቀድ ላይ ይውላል። በበደል ምክንያት የደረሰው ቀስል እንዲፈወስ በቀልን ትተህ ወደ ይቅርታ መምጣት ይኖርብሃል።

ይቅርታ የአእምሮ ሰላምን ይሰጣል

በሕይወት የአእምሮ ሰላምና አረፍት የሚገኝበት መንገድ ጠላትን በመቀበል ላይሆን ለበዳይ ይቅርታ በማድረግ ነው። ይቅርታ ማድረግ

ሕይወትን በሰላምና በአርጋታ መኖር የሚቻልበትን ዕድል ይሰጣል። የበቀል ስሜት በምንም መልኩ ለሕይወትህ አረፍትና ሰላም እንደማያመጣልህ ተረዳ። የበቀል ውጤቱ የሕይወትህን ሰላም መስረቅና በሰዎች ክፉ ንግግር ወይም ድርጊት የደረሰብህን ቀስል ማስፋት ነው።

ክፉን በክፉ መመለስ ለሰው ልጅ የሕይወት እርካታን አይሰጥም። ሆኖም ሰው ሲበደል በዳዩን ቢበቀል የአእምሮ አረፍትና ሰላም የሚያገኝ ይመስለዋል። ውጤቱ ግን ጭንቀትና በአእምሮ በበዳይ ቁጥጥር ሥር መኖር ነው። በዳይን ለመበቀል ማሰብ ወይም ተግባራዊ ማድረግ በዳይን እንደሚጎዳ ሁሉ ተበድሎ ሲበቀል የሚያስበውንም ይጎዳል። በዳይ ለበደሉን ነገር ምንም የጸጸት ስሜት ባይሰማው እንኳ ይቅርታ ማድረግ ተበዳዩን ነጻ ያደርገዋል።

የሰው አእምሮ ግጭትን መፍጠር እንደሚችል ሁሉ ሰላምንም መፍጠር ይችላል። ሰላም በሕይወት እንዲሁም ከሌሎች ጋር በሚኖር ሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የተገዳርት ወይም የችግር አለመኖር ምልክት ወይም ውጤት አይደለም። ከሰዎች ጋር ሰላማዊ የሆነ ኅብረት ለማድረግ አስቀድመን በአእምሮችን ውስጥ ሰላም መኖሩን ማረጋገጥ ያስፈልጋል። የግል ሰላም በኅብረት ውስጥ ከሚገኘው ሰላም ይቀድማል። በሰላም የተሞላ ልብ በኅብረት ውስጥ ለሚኖረው ሰላማዊ ግንኙነት መሠረት ይሆናል። ውስጣዊ ሰላም በዘላቂነት ተጠብቆ ሊኖር የሚችለው ከውጫዊ አሉታዊ ተጽዕኖዎች ሲጠበቅ ነው። ይህን መከላከል የሚቻለው ደግሞ ከሰዎች ሁሉ ጋር በሰላም ለመኖር በመወሰንና ወደዚያው የሚያደርስ ተግባራዊ እርምጃዎችን በመውሰድ ነው። ከእነዚህ ተግባራዊ እርምጃዎች መካከል አንዱ ክፉን በመልካም ማሸነፍ ነው። በዚህ ሂደት ውስጣዊ ሰላም ይጠበቃል።

በኅብረት ውስጥ ግጭት በሚፈጠርበት ጊዜ ከሰዎች በመለየት ወይም ራስን በማግለል የአእምሮ ሰላም ማግኘት አይቻልም። አንዳንድ ጊዜ በግንኙነት ውስጥ ከበደሉን ሰዎች በመሸሽ በሰላም ለመኖር እናስባለን። «ከእነርሱ ተለይቼ ብናር እኔ እንዲህ ዓይነት ችግር አይገጥመኝም ነበር» በማለት በመካከላችን የተፈጠረውን ችግር ሳንፈታ ወይም ለተፈጠረው በደል ይቅርታ ሳንሰጥ ወይም ሳንቀበል እንሰያለን። የአእምሮ ሰላምና አረፍት ራስን ከኅብረት በማግለል አይመጣም። መለየትን ያመጣው ነገር በደል መፈጸሙ በመሆኑ በልብ ውስጥ የተፈጠረው ሽካራ አሳብና ስሜት ከእኛው ጋር አብሮ ይሄዳል። ከሰዎቹ ተለየን እንጂ ከበደሉ አልተለየንም። የታፈነው አሳብና ስሜት አንዳንድ ጊዜ ብቅ እያለ ይረብሽናል፤ ውስጣዊ ሰላማችንን ይነሳናል። በበደሉኝነት ስሜት የሚመላለስ ሰው ሰላም ሊኖረው አይችልም። የልብ ሰላም እንዲመጣ በአእምሮ ውስጥ የሚከሰን ነገር መፈወስ አለበት።

ለአእምሮአችን ሰላምን የሚሰጠው መሠረቱን ፍቅር ባደረገው አቀራረብ ወደ በዳይ ወይም ተበዳይ መቅረብና በደሉን በይቅርታ ማስወገድ ነው። ይህ ልብ-ለፊትን ይጠይቃል። ጃክ ኮርንፍልድ የተባለ ጸሐፊ «ሰላም የሚመጣው ልባችን እንደ ሰማይ ከፍተኛ እንደ ውቅያኖስ ደግሞ ሰፊ ሲሆን ነው»

በማለት የተናገረው አሳብ በግንኙነት ውስጥ በደልን በይቅርታ አስወግዶ ለላማዊ ሕይወት ለመምራት ልብ-ለፊነት አስፈላጊ መሆኑን ያመለክታል።²⁰

ስለዚህ በሕይወታችን ለላምና አረፍትን ለማግኘት በሰብዓዊ ግንኙነት ውስጥ የሚፈጠሩትን በደሉች ይቅርታ በመስጠትና በመቀበል እንሰላቸው። እምቢ እያሉ የሚያስቸግሩንን በደሉች ወደኋላ እንተዋቸው! ይቅርታን በመከልከል በሕይወታችን ላይ ጦርነትን አናውጅ። የልብ ለላም የሚገኘው በይቅርባይነት መርሕ በመኖር ነው።

ይቅርታ የበታችነት ስሜትን ያስወግዳል

ለዎች በእኛ ላይ የሚፈጽሙት በደል ማንነታችን ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ አለው። በደል ቀድሞ ለራሳችን ያለንን እይታ ይጎዳል። በዳዮች በእኛ ላይ በደል የፈጸሙብን እኛን በመናቃቸው እንደሆነ በማሰብ ለዎች ይንቀናል የሚለውን ግንዛቤ እንድንይዝ ያደርገናል። ለዎች በእኛ ላይ የሚፈጽሙት የተለያዩ በደሉች በተለያዩ መጠን እኛ ስለራሳችን ያለንን እይታ ቀስ በቀስ ይሸረሸራል። በዳይ በእኛ ስለእኛ የሚናገራቸው መጥፎ ቃላትና በእኛ ላይ የሚፈጽማቸው ክፉ ድርጊቶች ልእኛ የሚገቡ ነገሮች እንደሆኑ ከተቀበልን ማንነታችን ይጎዳል። በዳይ ስለእኛ የሚናገረውና የሚያደርገው ነገር መልካም ባለመሆኑ እነዚህን አምና መቀበል ለበታችነት ስሜት ያጋልጣል። «በዳይ እንዲህ ባለላች እኔ እንዲሁ ነኝ» ብሎ መቀበል ማንነትን ከፋኛ ይጎዳል።

ለምሳሌ ለዎች ሲለድቡን ስድቡን እንዲሁ አንተውም። በግላችን ሆነን ስናስበው «ለካ እኔ እንዲህ ዓይነት ሰው ነኝ!» ብለን እናስባለን። በእኛ ላይ የተባሉትን ክፉ ነገሮች ለተወሰነ ጊዜ መቋቋም ብንምክርም እንዲህ ዓይነት ነገሮች ድግግሞሽ ሲኖራቸው ከሕይወታችን ጋር በማዋሐድ ማንነታችንን እንዲቀይሩ እንፈቅዳለን። በእርግጥ ከሌሎች ለዎች ጋር እኩል እንዳልሆነንና የሚጎድለን ነገር እንዳለን እናምናለን። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ሆነን ከሌሎች ለዎች ጋር በተለይ ከበደሉን ለዎች እይታ ራሳችንን ስንመለከት ከእነርሱ ያነሰን ማንነት እንዳለን እንቀበላለን።

በሌሎች ለዎች የሚፈጸምብን በደል ማንነታችንን በቀጥታ ሊጎዳ የሚችልበት ሁኔታ ሲኖረው ይችላል። ለምሳሌ የተፈጸመብን አካላዊ በደል ሆኖ በአካላችን ላይ የሚታይ ጉዳት ወይም ጠባሳ በደሉ ከመፈጸሙ በፊት ራሳችንን በምንመለከትበት ሁኔታ እንመለከትም። በውጫዊ አካላችን ላይ የተፈጸመው በደል ማንነታችን ላይ አሉታዊ ለውጥ እምጥቷል ማለት ነው። በአብዛኛው ግን በደል ማንነትን የሚጎዳው የፈጸመው በደል በራሱ

በቀጥታ በሚያደርሰው ጉዳይ ላይሆን እኛ በደሉን በተረዳንበት ግንዛቤ መጠን ነው። የበደሉ ትርጉም በደሉ እንዲሁ ከሚያመጣው ጉዳይ ይበልጣል። በደል ሲፈጸምብን ትርጉም እንሰጣለን። ለምሳሌ አንድ ሰው ቢለድበን እያንዳንዱ ሰው ይህን ስድብ የሚተርጉምበት ሁኔታ የተለያየ ይሆናል። አንዳንዶቻችን ስድቡ ስለእኛ ከሚናገረው መልዕክት ይልቅ ስለተናጋሪው መጥፎ ማንነት እንደሚናገር ይረዳሉ። ሌሎቻችን ደግሞ ስድቡ ስለእኛ መጥፎነት ማረጋገጫ መልዕክት እንደሆነ እንገነዘባለን። በሁለቱም መካከል ልዩነትን ያመጣው እያንዳንዳችን መልዕክቱን የተመለከተንበት እይታ ነው።

ደምሴ ጎልማሳ ሲሆን በትምህርት ቤት ከተዋወቀው ወዳጁ ጋር ለረጅም ጊዜ መልካም ግንኙነት ነበረው። ከዕለታት አንድ ቀን ጓደኛው የእርሱን ቤተሰብ መያየት የሚሠሩት ሥራ ከሥራዎች ሁሉ የመጨረሻ መጥፎ ሥራ እንደሆነና በዚህም መያየት ላይ የተሠማሩ ደግሞ ከሰው ተራ የሚመደቡ እንዳይደሉ በድፍረት ገለጸለት። ደምሴ ይህን ነገር ሲሰማ ራሱን መቆጣጠር ስለተሳነው ወዳጁን ለመምታት ዱላ ይዞ ከጎሳው ሲርጥ ለዎች በመሐል ገብተው ገላገሉአቸው።

ደምሴ ከወዳጁ ይህን ክፉ ንግግር መስማቱ እጅግ አሳዘነው። ዘወትርም አሳቡን ያሰላስል ነበር። ቀስ በቀስ ወዳጁ እንዲህ ካለው ሌሎች ለዎችም ስለእርሱ ተመሳሳይ እይታ እንዳለቸው በማሰብ ለዎች ሁሉ እኔንና ቤተሰቦቼን ከሰዎች በታች እንደሆንን ያስባሉ የሚል ግንዛቤ ላይ ደረሰ። ከሰዎች ጋር በሚገናኝበት ጊዜ ለዎች ሁሉ ስለእርሱ «መጥፎነት» እንደሚያስቡና እንደሚናገሩ ያስብ ጀመር። ቀድሞ ለራሱ የነበረው መልካም እይታ ተበላሽ። በሕይወቱ የነበረው በራሱ የመተማመን መንፈስ ቀስ በቀስ እየተመታ ሄደ። ከሰዎች ጋር የነበረው ግንኙነት ተበላሽ። በሥራው ላይ የነበረው ውጤታማነትም እየቀነሰ መጣ። ወዳጁ «የአንተ ቤተሰቦች ሥራ የተናቀ ነው» ብሎ የተናገረ ሲሆን ደምሴ ግን የተረዳው «አንተና ቤተሰቦችህ የተናቃችሁ ናችሁ» የሚል መልዕክት ነው። ይህን መልዕክት ለራሱ ዕለት ዕለት እየተናገረ ራሱን አሳመነ። «እኔም ቤተሰቦቼም የተናቅን ነን» ማለት ጀመረ። ወዳጁ የተናገረው ንግግር የደምሴን ማንነት እጅግ ጎዳው። ደምሴ ለራሱ ያለው አመለካከት አሉታዊ ከመሆኑ የተነሣ የበታችነት ስሜት እያጠቃው ሄደ።

የበታችነት ስሜቱ በሁለንተናዊ ሕይወቱ ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ እያስከተለበት እንደሆነ ተረድቷል። አንድ ቀን በትምህርት ቤት የሚያውቀውን አንድ ክርስቲያን የሥነልቦና ባለሙያ ለማማከር ሄደ። አብረው ለጥቂት ጊዜ እንደተነጋገሩ አሁን እንደ ቀድሞ ጊዜያት በራሱ የመተማመን መንፈስ እንደሌለውና በፊት ይሠራቸው የነበረውን ሥራ ለመሥራት እንኳ ብቃት እንዳለው ማሰብ እንደተሳነው፤ ከሰዎች ጋር የነበረው መልካም ግንኙነት እየተበላሸበት እንደመጣና ለዎች ስለእርሱ ጥሩ ነገር ያስባሉ ብሎ ለማመጃ እንደሚከብደው አሜወተው። አማካሪው ስለመንስኤው ሲጠይቀው ዳር ዳሩን እየሄደ በመጨረሻ ላይ ግን እንዲህ

²⁰ Kornfield, J. (2002). *The Art of Forgiveness, Lovingkindness, and Peace*. P. 156

ዓይነት ስሜት በሕይወቱ መከሰት የጀመረው አንድ ወቅት ከወዳጁ ጋር በነበረው ጨዋታ መካከል ወዳጁ የተናገራቸው ቃላት እንደሆኑ ገለጸ።

ደምሴ ከሥልጣናው ባለመቶ ጋር ይህን ስሜት ማሸነፍ የሚችልበትን ሁኔታ መቀየስ ጀመረ። ከእነዚህ ገንቢ መንገዶች አንዱ የበደለውን በዳዩን ይቅር ማለት እንደሆነ ተቀበለ። ወዳጁን ይቅር ለማለት የተዘጋጀ ባይሆንም በዚህ ጉዳይ ላይ መሥራት እንዳለበት ሰለተረዳ ይቅርታ ለማድረግ የሚያስችለውን አስተሳሰብ ማሰላለፍ ጀመረ። ከጥቂት ወራት በኋላ ደምሴ ወዳጁ ዘንድ በመሄድ ከንግግር የተነሳ የተሰማውን ስሜት ገለጸለት። ወዳጁም ያንን ዓይነት ንግግር መናገር ትክክል እንዳልሆነና የኋላ ቀር አስተሳሰብ ይዞ እንደሆነ አንጂ ማንኛውም ሥራ ክቡር እንደሆነ ማሰብ እንደሚገባው ተናግሮ ስለንግግር ይቅርታ ጠየቀው። ደምሴ ይህን ጉዳይ በዚህ ሁኔታ ከጨረሰ በኋላ ሰለራሱ ያለው አመለካከት ቀስ በቀስ እየታደሰ ሄደ። ከክርስቲያን ሥነልቦና ባለመቶ ጋር በነበረው ግንኙነትም ወደፊት እንዲህ ዓይነት ሁኔታ ቢያጋጥመው እንዴት ሊያስተናግደውና በምን ዓይነት እይታ መመልከት እንደሚገባው ተወያይቶ ሂደቱን አጠቃላሉ። አሁን ደምሴ ለራሱና ለሌሎች ጤናማ እይታ አለው።

ለዎች በደል ሲፈጽሙብን ማንነታችን ሲጎዳ ማለትም ለዎቹ የበደሉን በደል ስለሚገባንና እኛ ከእነርሱ በታች እንደሆንን ማሰብ ከጀመርን በደሉ ሁለንተናዊ ሕይወታችንን እንዲጎዳ መፍቀዳችን ነው። እንዲህ ዓይነት እይታ ቀስ በቀስ ሕይወታችንን እየበላ አዎንታዊ ገጽታችንን በልቶ ጨርሶ ከአፍራሽ እይታ ጋር ብቻ እንድንቀር ያደርገናል። ከዚህ ዓይነት የሕይወት ማንነት ቀበል መፈወስ የምንችለው በደሉን በተለየ ሁኔታ በመተርጎም ነው። በደል ማንነታችንን በማይጎዳ መንገድ እንዴት መተርጎም እንችላለን?

በደል በማንነታችን ላይ ሊያስከትለው የሚችለው አሉታዊ ተጽዕኖ ሊገታ የሚችለው ለበዳዮች ይቅርታ በማድረግ ነው። ይቅርታ ማድረግ ለተበዳይ ተገዢ ከመሆን ነጻ አውጥቶ ከበዳይ እኩል ወይም በላይ እንድንሆን ዕድል ይሰጠናል። ለበዳይ ይቅርታ ስናደርግ ስለራሳችን የሚለማን ስሜት መልካም ይሆናል። ራሳችን ከበዳይ ሥር እንደሆንን አይለማንም። በደሉ በእኛ ላይ ያሽከመውን ሽከም እርግፍ እድርገን በመጣል በተፈጸመብን በደል አንጻር ሳይሆን በሌሎች ገንቢ ሁኔታዎች አንጻር መመልከት እንጀምራለን። ስለዚህ ይቅርታ ከበታችነት ስሜት ወጥተን ለራሳችን ትክክለኛ ምስልና እይታ እንዲኖረን ያግዛናል። ይቅርታ የተጎዳውን ማንነታችን ያድሳል፤ ይጠግናል።

ይቅርታ አካላዊ ጤንነት ይጠብቃል/ ያሻሽላል

በይቅርታ ዙሪያ የሚደረጉትን ልዩ ልዩ ሳይንሳዊ ጥናቶችን የሚመራው ኢቨርት ኤል ዎርዝንግቶን ጁኒየር የተባለ የሥነልቦና ባለሙያ «ይቅርታ በፍልቀ-ስሜት ውስጥ የሚካሄዱትን ልምዶችን በእርግጥ የሚለውጥ

ውሳኔ ነው። ይህ በፍልቀ- ስሜት የሚደረገው ለውጥ ከመልካም የአእምሮና አካላዊ ጤንነት ጋር የተያያዘ ነው» በማለት ተናግረው ነበር።²¹

በለዎች ተበድለው ይቅርታ ማድረግ በሰው ጤንነት ላይ አዎንታዊ ተጽዕኖ አለው። ይቅርታ ከማያደርጉ ሰዎች ጋር ሲነጻጸር የደረሰባቸውን በደል እየቆጠሩ የማያሳስቡና በዳይን ይቅር የሚሉ ተበዳዮች የመንፈስ ጭንቀት፣ የጡንቻ መከማተር፣ የደም ግፊትና የልብ ሕመም እያጠቃቸውም። ይቅርታ ማድረግ የሰውነት ውጥረትን ይቀንሳል።

ይቅርታ አለማድረግ የሰውነት የበሽታ መከላከል አቅምን ያዳክማል። በሽታ ተከላካይ ሆርሞኖች እንዳይመነጩ እንቅፋት በመሆን ሰውነትን ለተለያዩ በሽታዎች ያጋልጣል።

ለዎች በእነርሱ ላይ በደል ለፈጸሙባቸው ሰዎች ይቅርታ በሚያደርጉበት ወቅት በውስጣቸው የተፈጠረው ቁጣና መራራ የሆነ ስሜት ተገቢ የሆነ መውጫ መንገድ ያገኛል። ይህ ደግሞ በቁጣና በምሬት ምክንያት ከሚመጣባቸው በሽታዎችና ውስጣዊ የሥነልቦና ጉዳቶች እንዳይጎዱ ያደርጋል። ከዚህ አንጻር ይቅርታ ማድረግ ለልብ በሽታ ከሚያጋልጡ ስሜቶች ለመከላከል ጥቅም አለው ማለት ነው።

ማጠቃለያ:

ለለዎች ይቅርታ ማድረግ በከፊል እኛ ስለራሳችን ባለን እይታ፣ አስተሳሰብና ምስል ላይ የተመሠረተ ነው። ለራሳችን አዎንታዊ እይታ ሲኖረን ለሌሎች ሰዎች ክፉ ድርጊት መልካም አጸፋ መመለስ እንችላለን።

ይቅርታ ራስን በትክክል የማወቅ ውጤት ነው። በእኛ ውስጥ ክፉ ለማድረግ እምቅ ችሎታ መኖሩን የምናውቅ ከሆንን ራሳችንን በዳዮች ቦታ አስቀምጦን እንድናስብላቸው ያግዛናል።

ይቅርታ ውስጣዊ ሕይወትን የሚገነባና የሚያለመልም እንዲሁም በለዎች መካከል ሰላማዊ የሆነ የእርስ በርስ ግንኙነት እንዲኖር የሚያደርግ ፍሬ አለው። ለዎችን ለፈጸሙት በደል ይቅር ማለት የሚኖረው ብድራት ከሚያስከፍለው ዋጋ ይበልጣል። ይቅር ማለት የሚችል ሰው ሌሎችን ብቻ ሳይሆን ራሱንም በተገቢ ሁኔታ የሚወድ ሰው ነው።

ይቅር ማለት መቻል ከተለያዩ አካላዊና ሥነልቦናዊ በሽታዎች መፈወስ የሚያስችል በእጃችን ውስጥ ያለ መድኃኒት ነው። እንዲሁም ለብዙ ማሕበራዊ ግንኙነት ቀውሶች መፍትሔ የሚሆን አጸፋ ነው።

²¹ A Campaign for Forgiveness, website

- (1) ራስን በመውደድ፣ በመቀበልና በይቅርታ መካከል ያለው ግንኙነት በሕይወታችሁ ተግባራዊ የሆነበትን ተጨባጭ ምሳሌዎችን ጥቀሱ።
- (2) ይቅርታን ከመልካም ሥነምግባር አንጻር ማየት ምን ያህል ሙሉ ገጽታውን ያሳያል? እማኝ ያልሆኑ ሰዎች ለራሳቸው ጥቅም ብለው በዳዮቻቸውን ይቅር ቢሉ ይቅርታቸው ሙሉ አይደለም ማለት ይቻላል? ለምን?
- (3) በሕይወታችሁ ከሰዎች ጋር ባላችሁ ግንኙነት ተበድላችሁ በዳዮቻችሁን ይቅር ብላችሁ ታውቃላችሁ? ይቅርታ እንድታደርጉ ያገዛችሁ ነገር ምን ነበር? በዳዮቻችሁን ይቅር በማለታችሁ አገኘን ብላችሁ መናገር የምትችሉት ጥቅሞች ምንድናቸው?

የይቅርታ ሕይወት ምሳሌዎች

የክርስቶስ ተከታዮች በዳዮቻቸውን ለመበቀል ከማሰብ ይልቅ ለእነርሱ በጎ የሆነውን ነገር እንዲያደርጉ ተጠርተዋል። መጽሐፍ ቅዱስ እንድንመርቃቸው፣ እንድንባርካቸውና እንድንጸልይላቸው ያስተምረናል። ምክንያቱም የተጠራነው ለዚህ ለተቀደሰ ዓላማ በመሆኑ ነው። ከእግዚአብሔር የተቀበልነው ጸጋ ለሌሎች ሰዎችም ጸጋ እንድናሳይ የሚጋብዝ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ኢፍትሐዊ የሆኑ ነገሮች ቢደረግባቸውም ይቅርታ ያደረጉ ሰዎችን ታሪክ ያቀርብናል።

ከእነርሱም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል። የእነርሱንም ሕይወት ባጠናን ቁጥር ከእነርሱ አንፃር አምስት መሠረታዊ ነጥቦችን እንማለራን፡ በደል የፈጸሙባቸው ሰዎች ለምን ወደል ፈጸሙባቸው? እነዚህ ሰዎች ይቅርታ እንዲያደርጉላቸው ወይም ክፉን በመልካም እንዲያሸንፉ የረዳቸው ምንድነው? ይቅርታ ማድረጋቸው በምን ተገለጸ? ይቅርታ የማድረጋቸው ውጤቱ ምን ነበር? እና እኛ ለሕይወታችን ዛሬ መማር የምንችለው ትምህርት ምንድነው? የሚሉትን ነጥቦች እንመለከታለን።